

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота / проект

другий (магістерський)

(рівень вищої освіти)

на тему Управління формуванням прибутку підприємства харчової
промисловості

Виконав: студент 2 курсу, групи ФБС -18-1мз
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
(код і назва спеціальності)

страхування»

освітньої програми фінанси, банківська справа та
(код і назва освітньої програми)

страхування

спеціалізації _____

(код і назва спеціалізації)

Бікбаєва Р.Р.

(ініціали та прізвище)

Керівник

доцент, доц., к.е.н. Ткаченко Є.Ю.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

доцент, доц., к.е.н. Яришко О.В.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя

2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ

Факультет економіки та менеджменту
 Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
 Рівень вищої освіти другий (магістерський)
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
 (код та назва)
 Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
 (код та назва)
 Спеціалізація _____
 (код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ / ПРОЕКТ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

_____ Бікбаєвій Регіні Ренадівні _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи (проекту) **Управління формуванням прибутку підприємства харчової промисловості**

керівник роботи **Ткаченко Єлизавета Юріївна, к.е.н., доцент**

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «10» вересня 2019 року № 1539-с _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи Законодавча нормативна база. Публічна фінансова звітність ПрАТ "Кондитерська фабрика "АВК". Літературні джерела. Фахові періодичні видання.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно

Розділ 1 Теоретико-методологічні основи управління формуванням прибутку підприємств харчової промисловості

Розділ 2 Дослідження особливостей формування прибутку ПрАТ "Кондитерська фабрика "АВК" та ефективності управління ним

Розділ 3 Удосконалення управління формуванням прибутку підприємства ПрАТ "Кондитерська фабрика "АВК"

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

Основні завдання формування прибутку підприємства. Складові елементи системи управління прибутком підприємства. Основні показники ринку продукції харчової промисловості України. Фінансові результати діяльності підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів в Україні в 2014-2018 рр.

Основні фінансово-економічні показники ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”. Аналіз звіту про фінансові результати ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за період 2016-2017 рр. Аналіз звіту про фінансові результати ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за період 2017-2018 рр. Зведена таблиця впливу факторів на чистий прибуток ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” в 2018 р.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Ткаченко Є.Ю., доц., к. е. н.	18.09	18.09
2	Ткаченко Є.Ю., доц., к. е. н.	18.10	18.10
3	Ткаченко Є.Ю., доц., к. е. н.	19.11	19.11

7. Дата видачі завдання 10.09.2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Дослідження теоретико-методологічних засад з теми, що досліджується	25.09.2019	виконано
2	Огляд літературних джерел з теми, що досліджується	01.10.2019	виконано
3	Збір даних та дослідження звітної документації ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”	08.10.2019	виконано
4	Аналіз фінансової діяльності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”	18.10.2019	виконано
5	Розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації діяльності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”	19.11.2019	виконано

Студент

Бікбаєва Р.Р.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

Ткаченко Є.Ю.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

Шапуров О.О.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Бікбаєва Р. Р. Управління формуванням прибутку підприємства харчової промисловості.

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, науковий керівник – Ткаченко Є.Ю. Запорізький національний університет.

Інженерний інститут, факультет економіки та менеджменту, кафедра фінансів, банківської справи та страхування, 2020.

Досліджено теоретичні та методичні основи управління формуванням прибутку підприємства. Визначено тенденції розвитку харчової промисловості України. Проаналізовано особливості формування прибутку на ПрАТ "Кондитерська фабрика "АВК" та оцінено ефективність управління ним. Визначено напрями удосконалення управління формуванням прибутку ПрАТ "Кондитерська фабрика "АВК" .

Ключові слова: ДОХІД, ВИТРАТИ, СИСТЕМА, ПІДПРИЄМСТВО, ПОКАЗНИК, ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ, ЯКІСТЬ ПРИБУТКОВОСТІ, ФІНАНСОВИЙ СТАН

ABSTRACT

Bikbayeva R.R. Management of the food industry's profits forming.

Qualifying final work for obtaining a master's degree in higher education by specialty 072 - Finance, Banking and Insurance, scientific supervisor – Tkachenko E.Y. Zaporizhzhya National University.

Engineering Institute, Faculty of Economics and Management, Department of Finance, Banking and Insurance, 2020.

The theoretical and methodological bases of management of enterprise profit formation are investigated. The tendencies of development of the food industry of

Ukraine are determined. The peculiarities of profit formation at PJSC "AVK Confectionery Factory" are analyzed and the efficiency of its management is evaluated. The directions of improvement of profit generation management of PJSC "AVK Confectionery Factory" were determined.

Keywords: REVENUE, EXPENSES, SYSTEM, ENTERPRISE, INDICATOR, PROFIT, PROFIT, PROFIT, MANAGEMENT, QUALITY OF PROFIT, FINANCIAL STATUS.

АННОТАЦИЯ

Бикбаева Р.Р. Управление формированием прибыли предприятия пищевой промышленности.

Квалификационная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 072 – Финансы, банковское дело и страхование, научный руководитель – Ткаченко Е.Ю. Запорожский национальный университет.

Инженерный институт, факультет экономики и менеджмента, кафедра финансов, банковского дела и страхования, 2020.

Исследованы теоретические и методические основы управления формированием прибыли предприятия. Определены тенденции развития пищевой промышленности Украины. Проанализированы особенности формирования прибыли на ЧАО "Кондитерская фабрика" АВК "и оценена эффективность управления им. Определены направления совершенствования управления формированием прибыли ЧАО" Кондитерская фабрика "АВК".

Ключевые слова: ДОХОД, РАСХОДЫ, СИСТЕМА, ПРЕДПРИЯТИЕ, ПОКАЗАТЕЛЬ, ПРИБЫЛЬ, ПРИБЫЛЬНОСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ, УПРАВЛЕНИЕ, КАЧЕСТВО ПРИБЫЛЬНОСТИ, ФИНАНСОВОЕ СОСТОЯНИЕ.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ	8
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	12
1.1. Економічна сутність прибутку підприємства	12
1.2. Методичні аспекти аналізу та управління прибутком: світовий та вітчизняний досвід	21
1.3. Тенденції розвитку харчової промисловості України	37
Висновки до розділу 1	56
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПРАТ ”КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА ”АВК” ТА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ НИМ	58
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”	58
2.2. Аналіз формування фінансових результатів ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”	66
2.3. Факторний аналіз прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”	73
2.4. Аналіз ділової активності, прибутковості та встановлення ознак фінансової кризи на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”	84
Висновки до розділу 2	92
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ “КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА “АВК”	95
3.1. Формування системи управління прибутком на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”	95

3.2 Оптимізація операційного прибутку ПРАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за методом “витрати – обсяг – прибуток”	111
Висновки до третього розділу	130
ВИСНОВКИ	133
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	138
ДОДАТКИ	145

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ
ТА ТЕРМІНІВ

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
Автореферат	автореф.	
Гривня	грн.	біля цифр
Додаток	дод.	
Доктор	д-р	у назві вченій ступіні
Доцент	доц.	біля прізвища
Завідуючий	зав.	при назві посади
Приватне акціонерне товариство	ПрАТ	
Імені	ім	біля прізвища
Інше	ін.	
Кандидат	канд.	в назві вченій ступіні
Кабінет міністрів України	КМУ	
Літр	л.	біля цифр
Місто	м.	
Мільйон доларів	млн.дол.	
Мільярд доларів	млрд. дол	біля цифр
Рік	р.	біля цифр
Роки	р.р.	біля цифр
Розділ	розд.	
Рисунок	рис.	
Сторінка	с.	біля цифр
Таблиця	табл.	
Таке інше	т.і.	
Тисяч одиниць	тис. од.	біля цифр

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Нині вітчизняні підприємства знаходяться у ситуації, коли на тлі складної політичної обстановки в країні спостерігаються негативні тенденції в економіці: спад ділової активності, зниження рівня конкурентоспроможності, скорочення обсягів інвестицій та зниження інвестиційної привабливості підприємств, погіршення фінансового стану.

Результатом впливу сукупності негативних факторів є зниження рівня прибутковості підприємств, отримання збитку або взагалі припинення діяльності. При цьому на рівні держави зменшується обсяг дохідної частини бюджету за рахунок зменшення податкових надходжень, у результаті скорочується й рівень видатків.

Прибуткова діяльність підприємств харчової промисловості має не лише економічне, а й соціальне значення як у масштабах окремо взятого підприємства, так і держави у цілому.

Прибуток підприємства є основною рушійною силою ринкової економіки, джерелом власних фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення фінансово-господарської діяльності.

Їх нестача спонукає до здійснення запозичень, що у кінцевому підсумку, у разі неефективної боргової політики, може призвести до фінансової кризи і банкрутства.

Зростання прибутку підприємств, значною мірою, впливає на темпи економічного розвитку країни, окремих регіонів, збільшення суспільного багатства і підвищення життєвого рівня населення. Саме тому, проблема грамотного і ефективного управління прибутком підприємств є актуальним питанням для економіки України в сучасних умовах.

Питання управління формуванням прибутку у процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства, забезпечення його оптимального розподілу та використання знайшли відображення у наукових

працях вчених України та зарубіжжя, зокрема: І.О. Бланка, В.О. Бовсуновської, Ю.Ф. Брігхема, М. Ерхардта, Л.Л. Куц, В.І. Куцик, М.Ф. Огійчука, О.В. Мелень, О.В. Павловської, М.С. Палюха, Н.Г. Пігуль, А.М. Поддерегіна, С.Ф. Покропивного, О.П. Скирпан та інших.

Мета та основні завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних основ управління формуванням прибутку підприємства харчової промисловості.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити такі завдання:

- дослідити теоретичні та методичні основи управління формуванням прибутку підприємства;
- визначити тенденції розвитку харчової промисловості України;
- проаналізувати особливості формування прибутку на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” та оцінити ефективність управління ним;
- визначити напрями удосконалення управління формуванням прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” .

Об’єктом дослідження є процеси управління формуванням прибутку підприємства харчової промисловості.

Предметом дослідження є система управління прибутком підприємства, що забезпечує використання внутрішніх можливостей зростання і досягнення конкурентних переваг.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дипломної роботи виступають концепції та підходи сучасної економічної теорії, економічного аналізу, теорії управління, Закони України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців, де обґрунтовано методичні засади інформаційного забезпечення управління формуванням прибутку підприємства.

У процесі наукового дослідження використовувалися методи: теоретичного узагальнення, статистичного і графічного аналізу, системного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти з економічних питань, офіційні статистичні дані Державного комітету статистики України, матеріали спеціальних періодичних видань, анкетні опитування та звітно-статистичні дані підприємств.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у наступному:

удосконалено науково – методичні підходи до процесу управління формуванням прибутку на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на використанні математичних моделей в комплексній системі управління формуванням прибутку підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці методично-прикладних елементів системи управління формуванням прибутку ПАТ “Запорізький хлібозавод №5”, функціями якої є виявлення та аналіз чинників, що впливають на розмір прибутку, визначення резервів його підвищення та формування стратегії його використання для досягнення певного рівня конкурентоздатності та іміджу підприємства з урахуванням його потенційних можливостей і обмежень зовнішнього середовища.

Основні положення і результати кваліфікаційної роботи доповідалися на Міжнародній науково-практичній конференції “Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу”(Internet-конференція), 20-21 листопада 2019 р. (м. Запоріжжя).

За результатами дослідження опубліковано 1 тези доповідей.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1. Економічна сутність прибутку підприємства

Одержання максимального прибутку – це головна мета кожного комерційного підприємства, тому на сучасному етапі необхідно вирішувати нові завдання для його максимізації.

У мінливих умовах сьогодення опрацювання теоретичної сутності категорії прибутку підприємства необхідне для ефективного управління підприємством та визначення стратегії його розвитку. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичному обґрунтуванню поняття “прибуток підприємства” присвячено багато наукових праць сучасних економістів, таких як: О.О Гетьман, В.М Шаповал [22], С.М Онисько, П.М Марич [50], М.В Патарідзе-Вишинська [55], Г.А Семенов, А.В Бугай [63], Г.О Скрипко, О.О Ланда [64], Г.Г Кірейцев [72], Л.І. Шваб [74], В.М Шелудько [76], Л.О Денисенко, Ю.О Кучерявенко [29] та ін.

Однак в умовах нестабільності економіки, зміни економічних процесів розгляд та вдосконалення поняття “прибуток підприємства” потребують подальшого вивчення.

Прибуток підприємства – головне джерело його розвитку. За його допомогою підприємство в змозі вдосконалити свою матеріально-технічну базу, розробити нові типи продукції, проводити успішну фінансову та інвестиційну діяльність. Із приростом прибутку підприємства збільшуються податкові відрахування до бюджетів усіх рівнів, тобто за його допомогою зростає соціально-економічне становище не лише окремого підприємства, а й держави у цілому.

Максимізація прибутку підприємства – це основне завдання фінансових менеджерів вищої ланки підприємства. Досягнення цієї мети можливе лише за умов ефективного управління структурою капіталу підприємства, його витратами та доходами, якісного управління вхідними та вихідними грошовими потоками. У табл. 1.1 представлено морфологічну оцінку поняття “прибуток підприємства”.

Таблиця 1.1

Морфологічна оцінка поняття “прибуток підприємства”

№ п/п	Автор	Поняття
1	2	3
1	Господарський кодекс України [24, ст. 142]	Прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань показник фінансових результатів
2	О.О. Гетьман, В.М. Шаповал [22, с. 457]	Підприємство отримує прибуток після того, як утілена у створеному продукті вартість буде реалізована і набуває грошової форми
3	Г.Г. Кірейцев [72, с. 151]	Фінансовий менеджер має орієнтуватися на досягнення високого або постійно зростаючого прибутку від реалізації. Одержання бажаного результату залежить від трьох складників: витрат на виробництво і реалізацію продукції, планової ціни одиниці продукції і обсягу реалізації
4	С.М. Онисько, П.М. Марич [50, с. 103]	Прибуток підприємства – отримання певного фінансового результату суб'єкта підприємницької діяльності, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідну та іншу діяльність
5	М.В. Патарідзе-Вишинська [55, с. 25]	Прибуток є формою доходу суб'єкта господарської діяльності, що вклав свій капітал для досягнення певного комерційного успіху. Категорія прибутку нерозривно пов'язана з категорією капіталу – особливим фактором виробництва – і в усередненому вигляді характеризує ціну функціонуючого капіталу
6	Г.А. Семенов, А.В. Бугай [63, с. 97–98]	Прибуток – це сукупність фінансових відносин, які виникають у процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання щодо перетворення доходів від зазначених видів діяльності в прибуток підприємства
7	Т.О. Скрипко О.О. Ланда [64, с. 126]	Указуючи на доцільність розмежування понять ефективності та ефекту, ефект розглядають як абсолютний показник у натуральному або вартісному вираженні (сума прибутку, обсяг виробництва і продажу тощо)
8	Л.І. Шваб [74, с. 483]	Прибуток – це узагальнюючий фінансовий показник діяльності підприємства, визначається як частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на його виробничу й комерційну діяльність

Продовження таблиці 1.1.

1	2	3
9	В.М. Шелудько [76, с. 113]	Прибуток – це результат ефективного управління фінансами господарюючого суб'єкта в цілому
10	Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. [1]	Прибуток становить собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво та реалізацію продукції.
11	Буряковський В.В. [19]	Прибуток – це грошовий вираз основної частини грошових збережень, створених підприємством будь-якої форми власності.
12	Мочерний С.В. [35]	Прибуток – це перетворена, похідна форма додаткової вартості, яка з кількісного аспекту є різницею між ціною продажу і витратами капіталу на її виробництво.
13	Предборський В.А. [59]	Прибуток є одним з узагальнюючих показників діяльності і окремого підприємця, і підприємства, і галузі, і економіки у цілому.
14	Білик В.О. [9]	Прибуток: 1) є результатом капіталу як обов'язкового фактора будь-якого виробництва; 2) винагорода капіталіста за відстрочку особистого споживання власного капіталу, за ризик в очікуванні ефекту від вкладених у виробництво засобів; 3) як трудовий дохід від підприємницької діяльності у всіх його видах 4) як результат існування монополії.
15	Брігхем Є.Ф. [17]	Прибуток – одна з форм чистого доходу в умовах розвинутих товарно- грошових відносин, що виражає вартість додаткового частково необхідного продукту. За своєю величиною прибуток - це різниця між продажною ціною товару і витратами на його виробництво.
16	Алексеєнко Л.М., Олексієнко В.М. [2]	Прибуток (earnings, profit, прибыль) - виражений у грошовій формі чистий дохід підприємства на вкладений капітал, який характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності і представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними затратами у процесі виконання цієї діяльності.
17	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. [36]	Прибуток: 1) сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати; 2) перевищення сукупних доходів над сукупними витратами.
18	Гальчинський А.С. [52]	Прибуток – різниця між продажною ціною товару або послуги і витратами виробництва. Виражає вартість додаткового і частково необхідного продукту.

Продовження таблиці 1.1.

1	2	3
19	Осовська Г.В., Юшкевич О.О. [53]	Прибуток – перевищення доходів від продажу товарів та послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів; один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства, підприємця. Прибуток обчислюється як різниця між виручкою від реалізації продукту господарської діяльності та сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність у грошовому вираженні.
20	Климко Г.Н. [43]	Прибуток у розумінні В.Петті та частина продукту, яка залишається після відрахування заробітної плати. А.Сміт під прибутком розумів дохід промислового капіталіста, що залишився після сплати ренти земельному власнику і відсотка власнику грошового капіталу. Д.Рікардо виявив протилежну залежність між прибутком та земельною рентою, між заробітною платою і прибутком. Яка частина продукту сплачується у формі заробітної плати дуже важливе питання при вивченні прибутку.
21	Ільчук М.М., Іщенко Т.Д. [41]	Прибуток визначається зменшенням суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку і суму амортизаційних відрахувань.
22	Богачова О.В., Винокуров К.С., Крусъ Ю.І. [65]	Прибуток від реалізації – визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції у цінах продажу без акцизного збору, податку на добавлену вартість, ввізного мита, митного збору та інших обов’язкових зборів і платежів, передбачених чинним законодавством, та витратами, що включаються до собівартості реалізації продукції. Прибуток торговий – виражена в грошовій формі різниця між валовими прибутками і валовими витратами.
23	Філімоненков О.С. [70]	Прибуток – це частина вартості додаткового продукту, додатковий продукт, виражений у грошах частина чистого доходу, одна з його форм.
24	Біла О.Г. [8]	Прибуток – позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і зрештою свідчить про рівень і якість виробленої продукції, рівень собівартості.
25	Емельянов А.М., Воронов В.В., Кушлин В.И. [78]	Нерозподілений прибуток складається із тієї частини прибутку компанії, який зберігається, а не витрачається на виплати у вигляді дивідендів.
26	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [48]	Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати.

Аналіз категорії “прибуток” дає змогу зробити висновок про те, що науковці у своїх роботах не повністю розкривають сутність прибутку підприємства. Так, не можемо погодитися з тим, що прибуток – це:

- перетворена форма додаткової вартості, яка сформована в процесі суспільного відтворення для задоволення різних інтересів підприємства та його власника;

- мірило фінансового здоров'я підприємства, яке характеризує рентабельність вкладення коштів в активи конкретного підприємства;

- різниця між ціною товару та витратами на його виробництво;

- фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства;

- фінансове джерело, яке забезпечує розвиток підприємства на засадах самофінансування.

З точки зору Філімоненкова О.С., прибуток – це частина вартості додаткового продукту, додатковий продукт, виражений у грошах частина чистого доходу, одна з його форм [70]. Ми вважаємо дану дефініцію значною мірою не повною, оскільки вона не розкриває звідки саме береться ця вартість додаткового продукту.

Визначення прибутку, наведене Ємельяновим А.М., на нашу думку, є досить обмеженим, адже не враховуються фактори, які діють на формування прибутку.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, прибуток розглядається як сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. На нашу думку, дане визначення не повністю розкриває зміст даної категорії, оскільки у визначення вноситься лише порядок розрахунку, прибуток розглядається дещо однобічно, з точки зору бухгалтерського обліку, як свідчення успішної чи навпаки збиткової діяльності фірми. Проаналізувавши дані визначення, можемо зробити висновок про те, що поняття “прибутку” кожним вченим тлумачиться по-різному, але нами було виділено наступні спільні риси:

1. Прибуток зазвичай визначають як різницю між валовим доходом і валовими витратами. Якщо з визначенням валового доходу немає проблем (це добуток кількості реалізованої продукції та ціни одиниці товару), то що потрібно включати у валові витрати? З точки зору бухгалтера, до витрат зараховують явні грошові витрати.

2. Прибуток – це один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства.

3. Спільною ознакою також є визнання джерелом прибутку творчої діяльності.

На нашу думку, доцільно використовувати визначення прибутку як доходу на вкладений капітал, який є винагородою підприємця за ризик, мотив його діяльності та який розраховують як різницю між сукупним доходом і сукупними витратами.

З метою більш глибокого та правильного розуміння прибутку як кінцевого результату діяльності господарюючого суб'єкта важливо звернути увагу на підходи до класифікації прибутку за різними критеріями. Дослідження наукової літератури показало відсутність єдиного підходу до класифікації прибутку. Загалом, в розглянутих джерелах найчастіше згадуються такі види прибутку, як чистий, нерозподілений, балансовий та валовий, оподатковуваний, економічний та бухгалтерський.

Як зазначає Шевчук С.В. [75], головним недоліком всіх класифікацій є відсутність її мети, як головного орієнтиру, який вказує на те, для чого пропонується та чи інша підстава. Крім того, у виділених різними авторами ознаках попри різну назву спостерігається семантична подібність одиниць розподілу.

Наприклад, в різних джерелах виділяються ознаки: по основних видах діяльності, за джерелами формування прибутку за основними видами діяльності, за джерелами формування, за видом діяльності.

При цьому, у всіх випадках мова йде про прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Для власників важливою є інформація про прибутковість окремих видів діяльності, величину прибутку, який йде на розвиток підприємства та виплату дивідендів. Для потенційних інвесторів та власників простих акцій важливою є інформація про суму чистого та розподіленого прибутку, оскільки від цих показників залежить величина дивідендних виплат.

Зацікавленість державних органів в інформації про прибуток підприємства визначається необхідністю сплати податків та статистичним спостереженням за економічними процесами. До інших кредиторів можна віднести фінансові установи та контрагентів підприємства. Інтерес щодо прибутку від окремих видів діяльності виникає у цієї групи кредиторів у випадку наявності фінансових зобов'язань позичальника, отриманих під виконання виробничих та інвестиційних програм. Щодо чистого прибутку, то його наявність є одним з засобів захисту від можливого банкрутства підприємства, як наслідок є певною гарантією виконання підприємством своїх зобов'язань.

Проаналізувавши різні підходи до визначення категорії “прибуток”, можна констатувати, що існуючі підходи є взаємодоповнюючими. Категорія прибуток має неоднозначне трактування та потребує чіткої ідентифікації.

На нашу думку, прибуток – це дохід на вкладений капітал, який є винагородою підприємця за ризик, мотив його діяльності та який розраховують як різницю між сукупним доходом і сукупними витратами.

Побудова правильної класифікації прибутку повинна здійснюватися виходячи з практичних потреб конкретної науки, та з отриманням вимог логіки щодо поділу понять: повноти поділу, наявності єдиної підстави та послідовності.

У сучасних умовах саме прибуток як багатопланове економічне явище має різні форми та види прояву.

У зв'язку із цим процес управління прибутком має неабияке значення як для підприємства, так і держави. Неточність у визначенні видів прибутку суб'єктів господарювання зумовлює суперечність під час управління ним, а

отже, й отримання не зовсім точних результатів, що в кінцевому підсумку призводить до неможливості повноцінного виконання прибутком усіх його функцій.

Економічний зміст прибутку розкривається у функціях, які він виконує. Підкреслимо, що функція повинна відображати специфічний внутрішній зміст економічної категорії. Усі інші якості, що присвоюються їй, відображають ту чи іншу роль, яку відіграє дана категорія.

На рис. 1.1 та 1.2 представлено основні завдання та функції, що виконує прибуток підприємства.

Велика роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників і персоналу визначає необхідність ефективного управління ним за дієвої та правильно сформованої системи управління прибутком підприємства.

Управління прибутком підприємства – це складний процес прийняття рішень щодо основних аспектів його формування, розподілу та використання.

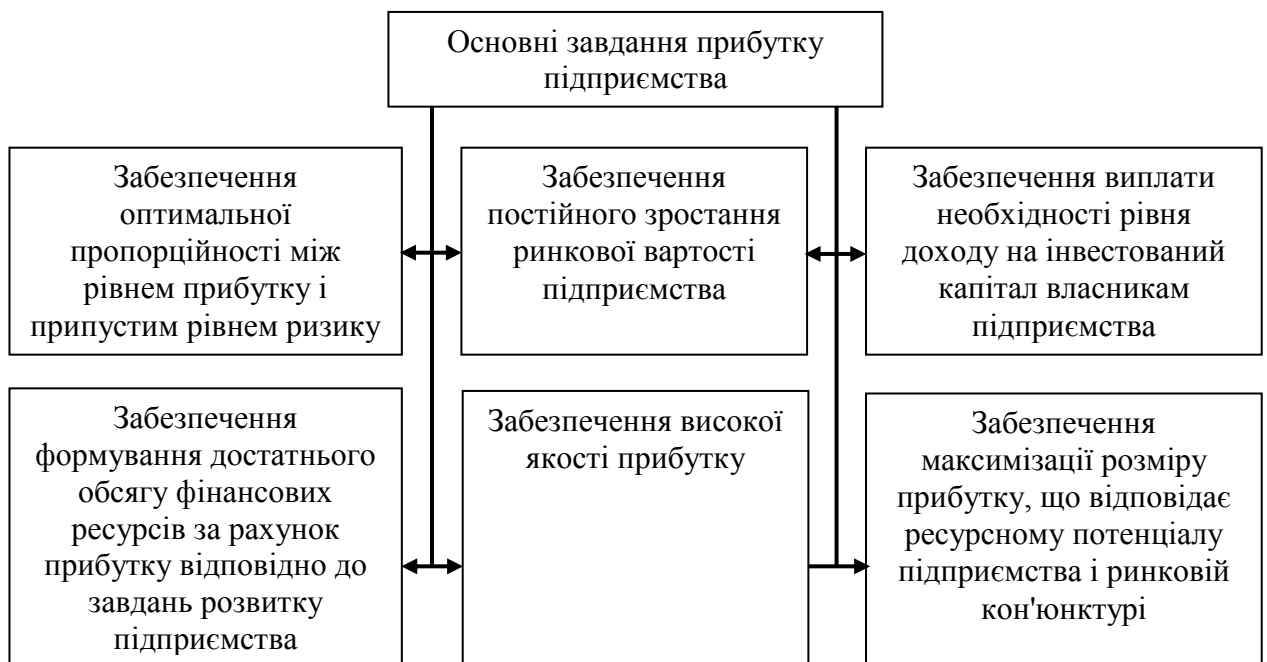

Рис. 1.1. Основні завдання прибутку підприємства

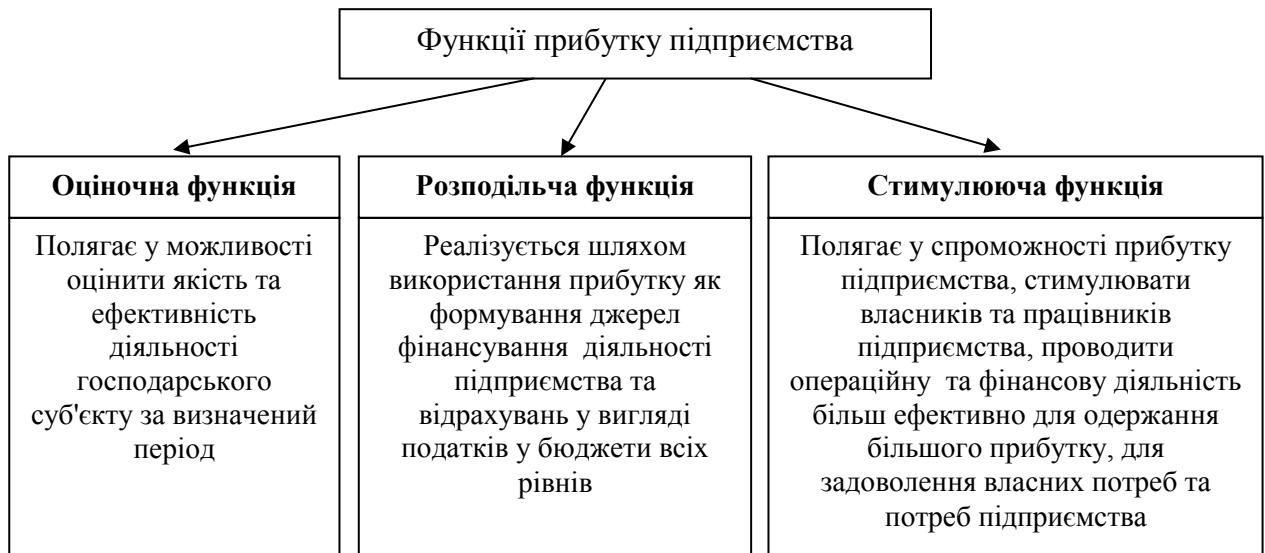

Рис. 1.2. Функції прибутку підприємства

Необхідно зазначити, що принципи управління прибутком залежать від багатьох факторів, головними з яких є особливості галузевої приналежності, спеціалізація підприємства, його організаційна форма і форма власності, цілі стратегічного розвитку й етапи реалізації стратегії і т.д.

Це зумовлює поряд із використанням загальноприйнятих принципів управління прибутком необхідність розроблення особливих принципів для кожного конкретного підприємства індивідуально, ґрунтуючись на системному підході і комплексному аналізі його діяльності.

Дослідження принципів управління дає змогу застосовувати обмірковані, аргументовані дії і рішення під час розроблення інструментів управління прибутком [11, с. 148]

Управління прибутком підприємства під час його формування, розподілу та використання передбачає створення певних управлінських та організаційних аспектів. Так, під час формування прибутку підприємства необхідно розробити систему показників для оцінки його потенційного обсягу та якості.

Під час розподілу прибутку необхідно визначити пріоритетні напрями розвитку підприємства для ефективного його функціонування, тобто

розподіл і використання прибутку повинні виходити із головної місії підприємства та досягнення стратегічних цілей. Це можливо за умови здійснення моніторингу та ефективного управління прибутком підприємства з урахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на його діяльність.

1.2 Методичні аспекти аналізу та управління прибутком: світовий та вітчизняний досвід

Прибуток є остаточним кінцевим фінансовим результатом господарської діяльності підприємства. Загальна економічна теорія так визначає роль економіки: “У реальній дійсності прибуток – це кінцева мета й рушійний мотив товарного виробництва та ринкової економіки. Це головний стимул й основний показник ефективності будь-якого підприємства та фірми” [1]. Дійсно, важко переоцінити значення прибутку в загальній системі вартісних інструментів управління підприємством.

Керівнику будь-якого підприємства на практиці доводиться приймати безліч різноманітних управлінських рішень. Кожне з них, особливо тих, що стосуються ціни, витрат підприємства, обсягу й структури реалізації продукції, в остаточному підсумку позначається на фінансових результатах підприємства.

Тому розробка методології управління прибутком на підприємстві на сьогодні є одним із найбільш гострих теоретичних і практичних завдань для фахівців у галузі економіки та фінансів.

Аналіз – логічний метод наукового дослідження, суть якого полягає в уявному або практичному розчленуванні єдиного цілого на складові частини й вивчення їх у всій багатоманітності суттєвих взаємозв’язків.

Мета аналізу досягається в результаті виконання визначеного взаємозалежного набору аналітичних завдань. Щоб приймати рішення з керування виробництвом, фінансами, інвестиціями, керівництву потрібна постійна ділова проінформованість із відповідних питань, що є результатом

добору, аналізу, оцінки та концентрації вихідної інформації. Потрібне аналітичне прочитання вихідних даних, виходячи з мети аналізу й керування.

Не лише тимчасові межі визначають альтернативність мети фінансового аналізу. Вони залежать також від цілей суб'єктів фінансового аналізу, тобто конкретних користувачів фінансової інформації.

У найбільш загальній формі цілі основних користувачів фінансової інформації представлено (за Е. Хелфертом) в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Цілі основних користувачів фінансової інформації

№	Менеджери	Власники	Кредитори
1 ціль	Аналіз виробничої діяльності: – коефіцієнт прибутковості (за валовим прибутком); – рівень рентабельності (за чистим прибутком); – аналіз поточних (операційних) витрат; – аналіз податкових платежів; – операційний важіль; – порівняльний аналіз.	Прибутковість: – доходність власного капіталу; – доходність акціонерного капіталу; – прибуток на акцію; – грошовий потік на акцію; – курс акцій; – загальний прибуток акціонера; – інвестиційна вартість бізнесу.	Ліквідність: – коефіцієнт поточної ліквідності; – коефіцієнт миттєвої ліквідності; – ліквідаційна вартість підприємства; – характеристика грошових потоків.
2 ціль	Управління ресурсами: – обертання активів; – управління оборотним капіталом; – обертання запасів; – характеристика дебіторської заборгованості; – характеристика кредиторської заборгованості; – ефективність використання трудових ресурсів.	Розподіл прибутку: – дивіденди на акцію; – поточна доходність акції; – коефіцієнт виплати дивідендів; – коефіцієнт покриття дивідендів; – коефіцієнт співвідношення дивідендів й активів.	Фінансовий ризик: – доля боргу в активах; – доля боргу в капіталізації; – співвідношення позикового й власного капіталу; – компроміс між ризиком і винагородою; – власний оборотний капітал.
3 ціль	Доходність: – доходність активів (усіх або чистих); – доходність активів по прибутку виплати відсотків і податків; – вартість капіталу; – грошовий потік на інвестиції.	Ринкові показники: – коефіцієнт P/E; – співвідношення ринкової й балансової вартості акцій; – динаміка курсу акцій.	Обслуговування боргу: – коефіцієнт покриття відсоткових виплат; – коефіцієнт покриття боргових зобов'язань; – прострочена заборгованість.

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств та інших суб'єктів ринку в підготовці та прийнятті управлінських рішень. Ефективність цих рішень багато в чому залежить від об'єктивності, своєчасності та всебічності оцінювання реального й очікуваного фінансового стану підприємства [5].

Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності.

У найконцентрованішому вигляді фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами й ступінь раціональності їх розміщення для виконання ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Таке трактування суті поняття “Фінансовий стан” дає змогу розуміти під ним характеристику діяльності підприємства, у якій, як у дзеркалі, відображено у вартісній формі загальні результати роботи підприємства, у тому числі й з управління фінансовими ресурсами.

Фінансовий стан визначає місце підприємства в економічному середовищі та те, наскільки ефективними й безризиковими можуть бути ділові відносини з ним комерційних банків, постачальників, потенційних інвесторів і позичальників тощо. Для підприємства, як і для його партнерів, становить інтерес не лише фактичний стан справ, тобто те, що було, а й очікуваний фінансовий стан [7]. На рис.1.3. наведено основні види аналізу господарської діяльності підприємства

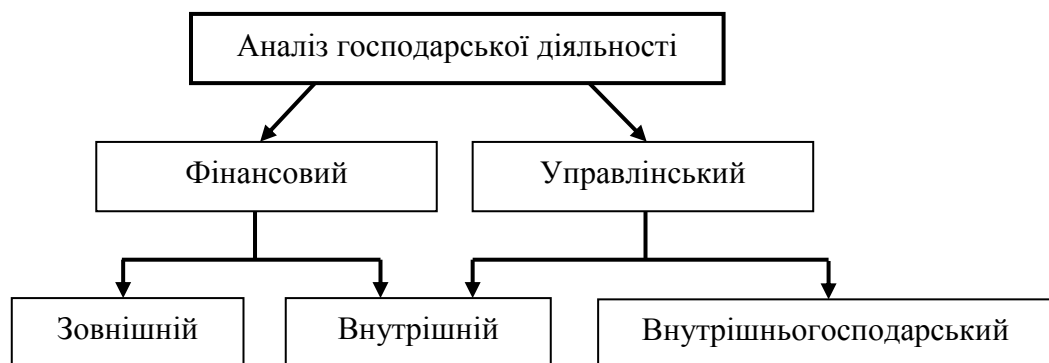

Рис. 1.3. Види аналізу господарської діяльності підприємства [11,с.84]

Під час аналізу темпів зростання фінансових ресурсів підприємства слід окремо визначати розміри та динаміку фонду основних коштів, фонду інших необоротних активів і фонду оборотних коштів, виділяючи фонд власних основних коштів та фонд власних оборотних коштів

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [1,с.15]. Тому власний капітал (К) визначається як різниця між вартістю його майна (А) і борговими зобов'язаннями (З):

$$K=A-Z. \quad (1.1)$$

Сума власного капіталу – це абстрактна вартість майна, яка не є його поточною чи реалізаційною вартістю, а тому не відображає поточну вартість прав власників підприємства. Разом із тим власний капітал є основою для початку й продовження показників. Зберігається та нарощується капітал тільки за умови, якщо сума чистих активів на кінець звітного періоду перевищує суму чистих активів на початок цього періоду після вилучення будь-яких виплат власникам або внесків власників протягом звітного періоду.

Жодний фінансовий аналіз не вважається повним, якщо не охоплює всіх сфер діяльності підприємства й складається лише з цифр. Якісний аналіз має передувати кількісному, оскільки за його допомогою можна встановити найактуальніші для підприємства проблеми щодо показників його виробничої діяльності.

За результатами аналізу розробляють заходи щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

Прибуток як економічна категорія відображає чистий дохід, створений у сфері виробництва та послуг у процесі підприємницької діяльності.

Результатом з'єднання факторів виробництва (праці, капіталу, природних ресурсів) і корисної продуктивної діяльності господарюючих

суб'єктів є готова продукція, що стає товаром за умови її реалізації споживачу.

На стадії продажу виявляється вартість товару, що включає вартість минулої упредметненої праці й живої праці. Вартість живої праці відбиває знову створену вартість і розпадається на дві частини. Перша являє собою заробітну плату працівників, що беруть участь у виробництві продукції. Її величина визначається низкою факторів, зумовлених необхідністю відтворення робочої сили. У цьому змісті для підприємця вона становить частину витрат із виробництва продукції. Друга частина знову створеної вартості відбиває чистий дохід, що реалізовується лише в результаті продажу продукції, яка означає суспільне визнання її корисності [11,с.87].

Резервом збільшення чистого прибутку може бути прибуток, отриманий від реалізації основних засобів й іншого майна підприємства. Якщо раніше операції, пов'язані з вибуттям основних фондів, не робили помітного впливу на фінансові результати, то тепер, коли підприємства можуть розпоряджатися своїм майном, є сенс звільнитися від зайвого та невстановленого устаткування, попередньо проаналізувавши, що вигідніше – продати його чи здати в оренду [11,с.89].

Прибуток можна отримати від реалізації нематеріальних активів, що користуються попитом на ринку. Їхня продажна ціна визначається здатністю приносити дохід. Для обчислення прибутку з продажною ціною виключаються витрати, пов'язані зі створенням чи купівлею нематеріальних активів з урахуванням витрат на їх доведення до стану, у якому вони спроможні приносити дохід.

Найважливіше питання управління процесом формування прибутку – це планування прибутку й інших фінансових результатів з урахуванням висновків економічного аналізу. Головною метою під час планування є максимізація доходів, що дає змогу забезпечувати фінансування більшого обсягу потреб підприємства в його розвитку. При цьому важливо виходити з величини чистого прибутку.

Завдання максимізації чистого прибутку підприємства тісно пов'язане з оптимізацією величини податків, що сплачуються, у межах чинного законодавства, із запобіганням непродуктивним виплатам.

Ще один чинник, який істотно впливає на розмір чистого прибутку, – це сукупні витрати на виробництво й збут продукції: собівартість реалізованої продукції, а також адміністративні витрати (загальногосподарські, що пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства) і витрати на збут (витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції, на рекламу, доставку продукції споживачам тощо).

Прибуток і собівартість – це традиційні показники в ефективності господарювання вітчизняних підприємств. У ринкових умовах господарювання до основних показників поряд із зазначеними належать грошовий потік як сума чистого прибутку й амортизаційні відрахування. На відміну від інших видів витрат нараховані амортизаційні відрахування залишаються на рахунку підприємства, поповнюючи залишок ліквідних коштів. Амортизаційні відрахування відіграють важливу роль у системі обліку й планування діяльності підприємства. Вони є внутрішнім джерелом фінансування.

Розмір амортизаційних відрахувань зменшує прибуток, що оподатковується. Отже, амортизаційні відрахування – істотний чинник

Отже, ґрунтуючись на наведеній вище інформації, до завдань управління прибутком можна віднести:

1. Забезпечення максимізації розміру формованого прибутку, що відповідає ресурсному потенціалу підприємства.
2. Забезпечення виплати необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства.
3. Забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства в майбутньому періоді.

4. Забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства.

За несприятливої кон'юнктури товарного ринку, що визначає можливе зниження обсягу продажів, а також на ранніх стадіях життєвого циклу підприємства, коли їм ще не переборена точка беззбитковості, потрібно вживати заходи до зниження постійних витрат підприємства. І навпаки, за сприятливої кон'юнктури товарного ринку й наявності визначеного запасу міцності, вимоги до здійснення режиму економії постійних витрат можуть бути істотно ослаблені. У такі періоди підприємство може значно розширювати обсяг реальних інвестицій, проводячи реконструкцію й модернізацію основних виробничих фондів.

За управління перемінними витратами основним орієнтиром має бути забезпечення постійної їх економії, тому що між сумою цих витрат та обсягом виробництва й продажу існує пряма залежність.

Забезпечення цієї економії до подолання підприємством точки беззбитковості приводить до зростання маржинального доходу, що дає змогу швидше перебороти цю точку. До основних резервів економії змінних витрат можна віднести зниження чисельності працівників основного й допоміжного виробництв за рахунок забезпечення зростання продуктивності їхньої праці; скорочення розмірів запасів сировини, матеріалів і готової продукції в періоди несприятливої кон'юнктури товарного ринку; забезпечення вигідних для підприємства умов постачання сировини й матеріалів та ін.

Прибуток розподіляється між державою, місцевими органами самоврядування й підприємством.

Відносини між державою та підприємством із приводу прибутку будуються на основі оподаткування прибутку й державних дотацій і трансфертів. На підприємстві розподілу підлягає прибуток після сплати податків і виплати дивідендів. Із нього також можуть виплачуватися податки в місцеві бюджети. Деякі аспекти розподільного процесу зафіксовано в статуті підприємства. Відповідно до статуту чи рішення розпорядницького органу на підприємстві створюють фонди:

– нагромадження – використовується на науково-дослідні роботи, проектні, конструкторські, розробку й освоєння нових видів продукції, технічне переозброєння й реконструкція діючого виробництва, на погашення довгострокових позичок і сплати відсотків та податків із них, фінансування приросту оборотних коштів;

– споживання – використовується на соціальний розвиток і соціальні потреби, за рахунок чого фінансуються витрати на експлуатацію об'єктів соціально-побутового призначення, що містяться на балансі господарюючого суб'єкта, будівництво об'єктів невиробничого призначення; проведення оздоровчих і культурно-масових заходів;

– резервних фондів – він забезпечує резервний капітал.

Співвідношення використання прибутку на цілі нагромадження й споживання чинить вплив на фінансове положення підприємства. Недостатність засобів, що спрямовані на нагромадження, стримує зростання обороту, приводить до збільшення потреби в позикових засобах. Аналіз використання прибутку виявляє, наскільки ефективно розподілялися засоби на нагромадження й споживання.

Порядок розрахунку основних показників ефективності діяльності підприємства наведено в табл.1.3 [12, с. 158].

Таблиця 1.3

Порядок розрахунку основних показників ефективності діяльності підприємства

№п/п	Показники	Характеристика	Зміст
1	2	3	4
1 Витратні показники			
1.1	Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг)	Розраховується як відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Показує скільки одержано валового прибутку з 1 грн понесених витрат
1.2	Рентабельність операційної діяльності	Розраховується як відношення фінансового результату від операційної діяльності до операційних витрат	Показує скільки одержано прибутку від операційної діяльності з 1 грн операційних витрат

Продовження таблиці 1.3.

1	2	3	4
1.3	Рентабельність господарської діяльності	Розраховується як відношення загального фінансового результату до витрат підприємства	Показує скільки одержано прибутків від господарської діяльності з 1 грн витрат
1.4	Коефіцієнт покриття виробничих витрат	Розраховується як відношення чистого доходу до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Показує на яку величину 1 грн чистого доходу покриває виробничі витрати
1	2	3	4
1.5	Коефіцієнт окупності виробничих витрат	Розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) до чистого доходу	Показує величину виробничих витрат, які здійснюються для того, щоб одержати 1 грн чистого доходу
2 Ресурсні показники			
2.1	Рентабельність підприємства (активів)	Розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості активів підприємства	Показує величину чистого прибутку, який приходить на 1 грн. активів
2.2	Рентабельність власного капіталу	Розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу	Показує величину прибутку, який приходить на 1 грн. власного капіталу
2.3	Рентабельність необоротних активів (фондорентабельність)	Розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості необоротних активів	Показує величину прибутку, який приходить на 1 грн. необоротних активів
2.4	Рентабельність оборотних активів	Розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості оборотних активів	Показує величину прибутку, який приходить на 1 грн. оборотних активів
2.5	Коефіцієнт покриття активів	Розраховується як відношення чистого доходу до середньорічної вартості активів підприємства	Показує на яку величину 1 грн. чистого доходу покриває активи підприємства
2.6	Коефіцієнт окупності активів	Розраховується як відношення середньорічної вартості активів до чистого доходу	Показує величину активів яка приходить на 1 грн. чистого доходу
2.7	Коефіцієнт покриття власного капіталу	Розраховується як відношення чистого доходу до середньорічної вартості власного капіталу підприємства	Показує на яку величину 1 грн. чистого доходу покриває власний капітал
2.8	Коефіцієнт окупності власного капіталу	Розраховується як відношення середньорічної вартості власного капіталу до чистого доходу	Показує величину власного капіталу яка приходить на 1 грн. чистого доходу
3 Прибуткові показники			

Продовження таблиці 1.3.

1	2	3	4
3.1	Валова рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	Розраховується як відношення валового прибутку до чистого доходу	Показує розмір валового прибутку, який отримано з 1 грн. доходу від продажу продукції (товарів, робіт, послуг)
3.2	Чиста рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	Розраховується як відношення чистого прибутку до чистого доходу	Показує розмір чистого прибутку з 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
3.3	Рентабельність доходу від операційної діяльності	Розраховується як відношення фінансового результату від операційної діяльності до доходів від операційної діяльності	Показує розмір прибутку з 1 грн. доходу від операційної діяльності

Різноманітність показників рентабельності визначає альтернативність пошуку шляхів її підвищення. При аналізі шляхів підвищення рентабельності важливо розрізняти вплив зовнішніх та внутрішніх факторів. Такі показники, як ціна продукту і ресурсу, об'єм використовуваних ресурсів та обсяг виробництва продукції, прибутку від реалізації та рентабельності (доходності) продаж, знаходяться між собою в тісному функціональному зв'язку [12, с. 160].

Для досягнення високих темпів зростання обороту потрібно підвищувати можливості збільшення рентабельності власних засобів.

Спрямування засобів у фонд нагромадження збільшить економічний потенціал, підвищить платоспроможність підприємства й фінансову незалежність, сприятиме зростанню обсягу виконання робіт і реалізації без збільшення розміру позикових засобів.

Управління прибутком являє собою процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування та розподілу, і використання на підприємстві з метою максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах [12,с.165].

Головною метою управління прибутком є визначення шляхів найбільш ефективного його формування та оптимального розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості.

Ефективне управління прибутком підприємства можливе при дієвій та правильно сформованій системі управління прибутком підприємства. Система управління прибутком підприємством – це сукупність взаємопов'язаних елементів, кожний з яких має функціональне призначення та спільна дія котрих, за певних умов, забезпечує досягнення механізму отримання прибутку заданої величини. Ґрунтуючись на різноманітних підходах вчених можна виділити такі елементи системи управління прибутком підприємств (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Складові елементи системи управління прибутком підприємства

Виходячи з головної мети, система управління прибутком дає змогу вирішувати такі завдання:

- забезпечення максимізації розміру прибутку, що формується відповідно до ресурсного потенціалу підприємства;
 - забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем прибутку і допустимим рівнем ризику;
 - забезпечення високої якості прибутку, що формується;
 - забезпечення виплат необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства;
 - забезпечення формування відповідного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства на майбутній період;
 - забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства;–
- забезпечення ефективності програм участі персоналу щодо прибутку [21,с.45].

Процес управління прибутком підприємства має відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети та основних задач цього управління, а також бути невід'ємною частиною усєї системи управління прибутком підприємства (рис. 1.4).

На рис. 1.5 зображено процес управління прибутком як складової організаційно-методичної системи управління прибутком.

Управління прибутком підприємства має базуватися на певному механізмі який є складовою частиною системи управління.

Механізм управління прибутком підприємства складається з елементів, що регулюють процес розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з його формуванням, розподілом і використанням.

I. Бланк виділяє чотири складові механізму управління прибутком підприємства, які представлено на рис. 1.6.

При формуванні механізму управління прибутком підприємств важливо визначитися з типом стратегічної орієнтації прибутку, оскільки планування прибутку на короткострокову перспективу і безпосереднє його використання залежить саме від обраної стратегії.

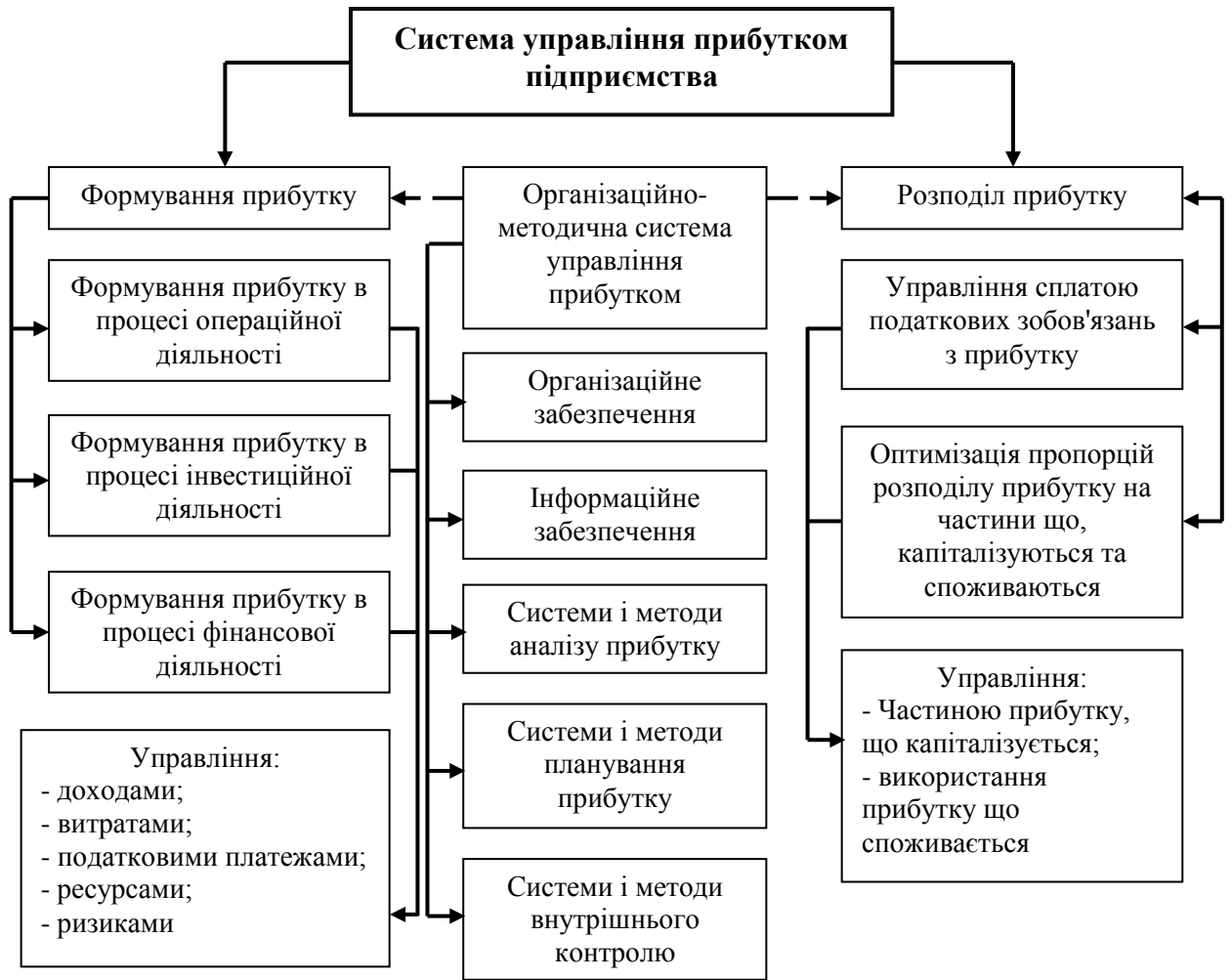

Рис. 1.5. Структурна схема управління прибутком підприємств [12]

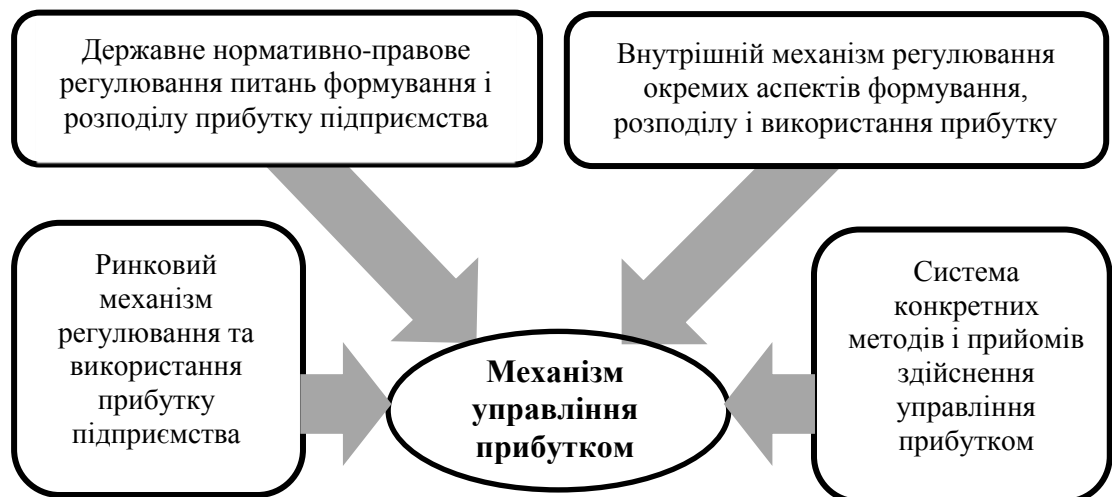

Рис. 1.6. Елементи механізму управління прибутком підприємства [12]

Вирізняють такі стратегічні типи орієнтації підприємств на прибуток:

1. Стратегія одержання задовільного прибутку базується на одержанні підприємством такого рівня прибутку, якого вистачить на покриття усіх витрат і розвиток у довгостроковому періоді. Її суть полягає в урахуванні ризику при плануванні. Стратегія забезпечення задовільного прибутку передбачає закріплення конкурентних позицій підприємства на ринку, можливість здійснення інвестиційного і інноваційного розвитку, матеріальної мотивації персоналу тощо.

2. Стратегія мінімізації прибутку (стабільного прибутку) передбачає максимізацію мінімуму доходів, що очікуються, поряд з мінімізацією максимуму збитків та при зважанні на дії конкурентів. Зазначена стратегія набуває все більшого розповсюдження, оскільки передбачає рентабельну діяльність підприємства та його розвиток, але не вимагає максимізації прибутку.

3. Максимізація прибутку передбачає одержання максимально високого прибутку як за рахунок внутрішніх резервів, так і за рахунок споживачів. В основу діяльності більшості вітчизняних підприємств закладена стратегія максимізації прибутку. Використання даної стратегії в короткостроковому періоді не забезпечує відповідних темпів економічного зростання в довгостроковому періоді. Виникає загроза використання високого прибутку на поточні цілі, внаслідок чого підприємство втрачає важливе джерело фінансування розширеного відтворення, збільшується загроза банкрутства, викликана високим рівнем ризику діяльності [11,с.167].

Забезпечення ефективного управління прибутком підприємства визначає ряд вимог до цього процесу:

- інтегрованість з загальною системою управління підприємством;
- комплексний характер формування управлінських рішень;
- високий динамізм управління;
- багатоваріантність підходів до розробки окремих управлінських рішень;
- орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства [25,с.87].

Серед особливостей процесу управління прибутком підприємств в умовах ринкових відносин виокремлюють наступні:

- удосконалення планування розподілу фінансових ресурсів підприємств;
- підвищення вимог до організації управління матеріальними ресурсами підприємств;
- посилення ролі функції регулювання у формуванні кредитної політики підприємств;
- проведення ефективного контролю фінансових результатів підприємств [25,с.88].

Отже, кінцевою метою діяльності будь-якого підприємства є максимізація прибутку. Тому дуже важливо під час стратегічного планування прибутку врахувати всі чинники і аспекти подальшого розвитку для повного і обґрунтованого визначення величини прибутку і забезпечення певного рівня прибутку. Одночасно при плануванні прибутку є ряд особливостей, специфічних аспектів, які необхідно врахувати для фінансового забезпечення постійного розвитку підприємства.

В умовах нестабільної економіки важливим для будь-якого підприємства є формування найістотніших принципів і ефективної системи стратегічного планування та управління прибутком.

У процесі дослідження напрацьовано деякі рекомендації підприємством для досягнення більш високих фінансових результатів діяльності:

1. Під час ведення господарської діяльності потрібно виходити з того, що основними джерелами збільшення суми прибутку є збільшення обсягу реалізації продукції, зниження її собівартості, підвищення якості товарної продукції, її реалізація на більш вигідних ринках збуту;

2. На підприємстві, передусім, потрібно дотримання високої виконавчої дисципліни, строге дотримання укладених договорів на виконання робіт.

3. Керівництву підприємства потрібно приділяти максимум уваги щодо проведення масштабної й ефективної політики у сфері підготовки персоналу, що являє собою особливу форму вкладення капіталу.

4. Потрібно більше уваги приділяти підвищенню швидкості руху оборотних коштів, скороченню всіх видів запасів, домагатися максимально швидкого просування готових виробів від виробника до споживача.

5. Слід поліпшувати якість продукції, що приведе до конкурентоспроможності й зацікавленості вибору цього підприємства замовниками.

6. Скорочення витрат на виробництво можна досягти за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, економічного використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, устаткування. Виконання цих пропозицій значно підвищить одержуваний прибуток на підприємстві.

Основні напрями вдосконалення механізму формування фінансових результатів включають:

- оптимізацію облікової політики підприємства;
- комплекс заходів, що забезпечують законне й правильне визначення розміру виручки від реалізації продукції, суми податку на додану вартість, сум податків, які відносять на фінансові результати, а також розмірів витрат виробництва, що впливає на точність і вірогідність визначення фінансових результатів.

Основні напрями вдосконалення механізму розподілу фінансових результатів включають:

- оптимізацію системи оподаткування прибутку; розробку такої системи ставок і пільг податку на прибуток, що стимулюватиме використання чистого прибутку підприємства;
- вирівнювання непродуктивних витрат і втрат; розробку та реалізацію заходів, спрямованих на подолання кризи не платежів із метою поступового зниження сум пені й штрафів, що сплачується в бюджет і позабюджетні фонди;

– оптимізацію розподілу чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, на фонди споживання та фонди нагромадження.

1.3. Тенденції розвитку харчової промисловості України

Саміт ООН зі сталого розвитку “Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року” (вересень 2018 року) визначив 17 глобальних Цілей Сталого Розвитку (далі –ЦСР) та 169 завдань, серед яких пріоритетними є цілі: подолання бідності та голоду, досягнення збалансованих темпів економічного зростання, продуктивної зайнятості та продовольчої безпеки.

Міністерством економічного розвитку і торгівлі України розроблено адаптовані для України національні ЦСР, де відзначені пріоритети залишаються незмінними. Їх досягнення потребує динамічного розвитку економіки, передусім базових галузей промисловості та сільського господарства.

В сучасній економіці основу складають високотехнологічні наукомісткі галузі переробної промисловості. Однак, у будь-якій країні важливим є також розвиток тих видів економічної діяльності, які забезпечують задоволення потреб населення та зміцнення конкурентних позицій країни.

Саме до таких галузей належать харчова промисловість, яка працює на внутрішній та зовнішній ринок, забезпечує задоволення життєво необхідних потреб населення і є головним компонентом у формуванні продовольчої безпеки держави. Тому США, країни-члени ЄС та багато інших країн світу мають розвинену харчову промисловість, а загострення світової продовольчої кризи, зростання потреб у продуктах харчування та підвищення цін на продовольство сприяють розвитку цієї галузі.

Україна має досить розвинену харчову промисловість, яка в основному задовольняє внутрішній попит на продовольство та має вагомий роль в

експортному потенціалі країни. Однак її технологічний розвиток суттєво відстає від розвинених країн. Це вказує на те, що його важлива роль в динаміці соціально-економічного розвитку України в контексті глобальних викликів поки що недостатньо оцінена, а в державі відсутня активна політика забезпечення динамічного його розвитку, що обумовлює необхідність більш глибокого дослідження даної сфери економічної діяльності.

Аналіз проблем розвитку харчової промисловості України здійснювала низка дослідників: П.М. Купчак [44], Л.В. Назарова [46], Л.О. Пашнюк [56], О.Є. Пилипенко [57] та інші.

При цьому здебільшого галузь досліджується в межах АПК без прив'язки до соціально-економічних проблем. Так, доцільно розглянути діяльність харчової промисловості у більш широкому контексті – реалізації Цілей сталого розвитку.

Харчова промисловість відіграє важливу роль у зростанні української економіки, забезпеченні соціально-економічної стабільності та продовольчої безпеки населення. Вона однією з перших успішно пройшла процес приватизації, що сприяло залученню інвестицій у розвиток і модернізацію її підприємств, виходу української харчової продукції на зовнішні ринки та підвищенню її конкурентоспроможності.

Харчова промисловість України має всі можливості для успішного реагування на глобальні виклики та інтеграцію у світовий торговельний простір, що зумовлено не тільки наявністю природних ресурсів, вигідним географічним положенням, а й високим ступенем розвитку продовольчого сектора.

Харчова промисловість – динамічна галузь, яка забезпечує потреби у продовольстві для внутрішнього ринку, має значну частку в структурі промисловості (21,0% у 2017 р.), сприяє формуванню експортного потенціалу країни (23,1% промислового експорту) та є найбільш привабливою для іноземних інвестицій (26,1% від загального обсягу прямих інвестицій у промисловість України) (рис. 1.7).

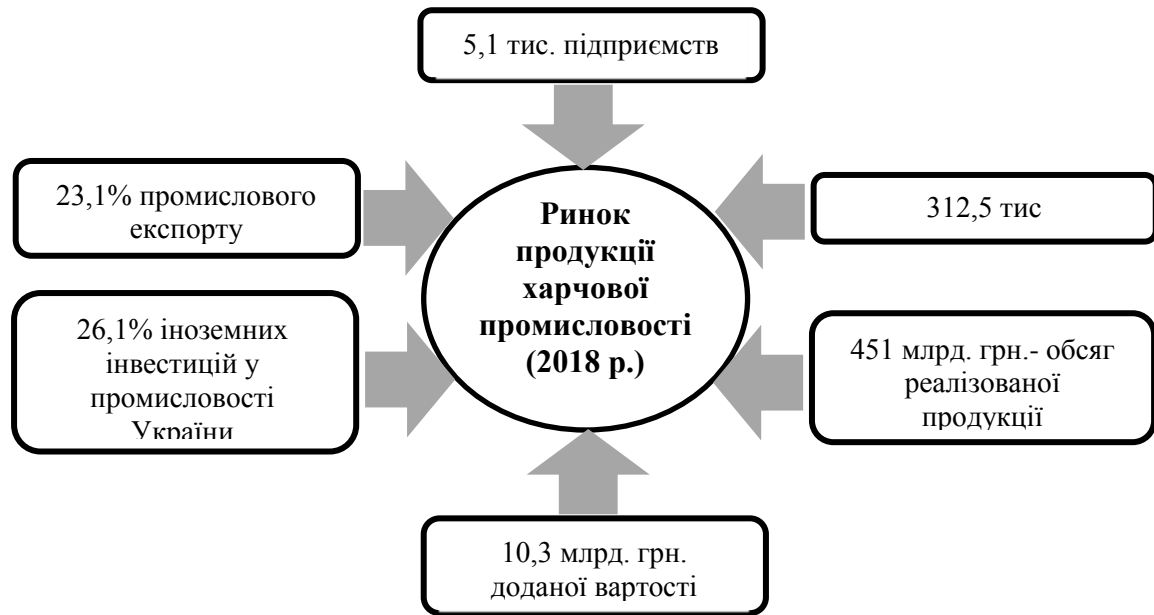

Рис. 1.7. Основні показники ринку продукції харчової промисловості України [44]

У 2018 р. у харчовій промисловості України працювало 5198 підприємств, які повністю забезпечили зростаючі потреби внутрішнього ринку та значний обсяг експорту продукції.

Сьогодні вітчизняна харчова промисловість об'єднує 22 спеціалізовані галузі, до яких входить понад 40 основних виробництв. Провідними галузями є: олійно-жирова промисловість, м'ясна, кондитерська, молочна, спиртова, борошномельна, цукрова. У загальній структурі виробництва продовольства найбільша частка (27,9%) припадає на продукцію олійно-жирової промисловості, 13,3% складає м'ясо та м'ясна продукція, 10,5% – молочні продукти, 11% – напої [56].

В економіці України роль даної галузі зростає. Якщо за 2012 – 2018 рр. обсяг реалізованої продукції переробної промисловості зріс у 2 рази, то обсяг продукції харчової промисловості збільшився у 2,4 рази, це зумовило зростання її частки у загальному промисловому виробництві (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Обсяги та частка реалізованої продукції харчової галузі в загальному обсязі продукції всієї та переробної промисловості

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018р.
Обсяг реалізованої промислової продукції, всього, млн грн (у факт. цінах)	1367925,5	1322408	1428839,1	1776604	2158030	2625863	3045202
Переробна промисловість, млн грн	871146,6	817734	903735,3	1139213	1312729	1627504	1885406
Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, млн грн	245869,7	253439	302391,9	398023	462419	548378	589855
– у % до реалізованої продукції всієї промисловості	17,97	19,16	21,16	22,40	21,43	20,88	19,37
–у % до реалізованої продукції переробної промисловості	28,22	30,99	33,46	34,94	35,23	33,69	31,29

У 2017 році харчова промисловість займала друге місце за обсягами реалізованої продукції (на першому місці – постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря).

Частка харчової промисловості становила 19,37%, включаючи напої і тютюнові вироби, а в структурі переробної промисловості вона забезпечувала третину випуску продукції. Отже, харчова промисловість була однією з основних галузей, що забезпечила стабілізацію економічного розвитку України.

Діяльність підприємств харчової галузі має позитивний вплив на низку соціально-економічних параметрів розвитку країни. По-перше, харчова промисловість спрямована на задоволення основних потреб людини, необхідних для її життєдіяльності – потреб у харчуванні.

Розвиток харчової промисловості безпосередньо пов'язано з реалізацією другої та третьої Цілей сталого розвитку України – подолання голоду та поліпшення здоров'я населення.

Особливо це має важливе значення для України, яка характеризується низькими доходами населення, де витрати на харчування перевищують 50% бюджету домогосподарств (у 2016 р. витрати на продовольчі товари склали 52,7% сукупних витрат домогосподарств) [63, с. 168].

Продукція вітчизняних підприємств харчової промисловості дає можливість при прийнятних цінах задовольнити базові потреби населення. При цьому в Україні задоволення потреб в основних харчових продуктах знаходиться на низькому рівні: у 2018 р. споживалося м'яса і м'ясопродуктів 50,4 кг на одну особу, що становило 63% від раціональної норми, визначеної МОЗ України; молочних продуктів – 160 кг при нормі 380 кг, тобто 42 відсотки [63, с. 169].

Це вказує на те, що при умові підвищення рівня доходів населення перед харчовою промисловістю України буде стояти важливе завдання збільшення виробництва багатьох видів продукції для кращого задоволення

потреб населення. Завдання її розвитку також пов'язане із підвищенням рівня продовольчої безпеки країни.

Отже, галузь має внутрішні перспективи розвитку.

По-друге, галузь є надзвичайно важливою для діяльності малого і середнього бізнесу, на необхідність розвитку якого наголошується у європейській стратегії “Європа 2020”.

Виробництво харчових продуктів не є капіталомістким видом діяльності, для забезпечення ефективної діяльності у ньому ефект масштабу не відіграє особливої ролі, тому тут переважають малі та середні підприємства, частка яких складала у 2018 р. відповідно 81,5% та 17,4% .

Створення належних умов для розвитку виробництва харчових продуктів сприятиме розвитку малих та середніх підприємств, розвитку сільського господарства, кращому використанню сільськогосподарської продукції, вирощеній у домогосподарствах та підвищенню рівня зайнятості.

По-третє, харчова промисловість є трудомісткою галуззю, що створює значну кількість робочих місць, тому робить вагомий внесок у забезпечення зайнятості населення. Її частка у структурі зайнятості переробної промисловості зростає та у 2018 р. складала майже 23,6 відсотки (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Облікова кількість штатних працівників переробної та харчової промисловості у 2010-2018 роках

Показники	2010 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018 р. у % до 2010 р.
Переробна промисловість, всього, тис. осіб	1672	1339	1293	1324	71,6
в т. ч. виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	349	290	282	312,5	76,4
у % до переробної промисловості	20,9	21,7	21,8	23,6	x

В умовах, коли відбувається згортання виробничої діяльності у традиційних для України галузях важкої промисловості та загострюється

проблема безробіття, підприємства харчової промисловості стають ваговою сферою застосування праці.

В Україні в останні роки спостерігається скорочення зайнятості у більшості сфер промислової діяльності, однак у харчовій промисловості це відбувається нижчими темпами. Важливим є те, що цей вид промислового виробництва є поширеним в усіх регіонах України, в середніх і малих містах, тому розвиток харчової промисловості буде сприяти підвищенню рівня зайнятості саме на тих територіях, де найвищий рівень безробіття, а також підвищенню зайнятості жінок, що є актуальною для України проблемою, та має вагоме значення для реалізації восьмої Цілі сталого розвитку.

Особливо це важливо для зниження масштабів трудової міграції та втрати трудового потенціалу, що найбільш характерним є для сільської місцевості та малих периферійних міст України.

По-четверте, харчова промисловість не є надмірно енергозатратною та не створює значного негативного впливу на навколишнє середовище, що також відповідає стратегії сталого розвитку. Так, забезпечуючи у 2018 р. понад 19,37% загального обсягу реалізованої продукції промисловості, вона споживала лише 6,9% загального обсягу електроенергії, використаної у промисловості [56].

У структурі викидів забруднюючих речовин в атмосферу по Україні частка харчової промисловості складала у 2018 р. 1,1%, що становило 3,5% до загального обсягу викидів переробної промисловості [56].

По-п'яте, харчова промисловість здатна створювати значний обсяг доданої вартості, що є надзвичайно актуальним завданням України з метою збільшення обсягу ВВП та більш ефективної участі у міжнародному розподілі праці. Україна має переважно сировинний експорт товарів, однак найбільші зиски від інтеграції у світову економіку мають країни зі значною доданою вартістю товарів. Фахівці у сфері АПК наголошують на можливості глибокої переробки сільськогосподарської продукції, яка здійснюється саме харчовою промисловістю. Так, наприклад, із незбираного молока можна

виготовити сир, масло, сметану, кисломолочні продукти, що є одним рівнем переробки.

Виготовлення альбумінного сиру, білкової маси, молочного цукру є результатом більш глибокої переробки. В цілому з молока можна зробити 87 продуктів, в тому числі багато для фармацевтики, косметології тощо [56].

Політика розвитку харчової галузі має бути спрямована на поглиблення переробки та створення значної доданої вартості.

Викладене вище свідчить про вагому роль харчової промисловості в:

- сучасних структурних трансформаціях;
- забезпеченні економічного та соціального розвитку України;
- реалізації Цілей сталого розвитку.

В умовах нестабільності вона є сферою, яка забезпечує стійкість економіки та життєвого рівня, задовольняє населення як в харчових продуктах, так і в робочих місцях, вносить вагомий внесок у ВВП, формування державного бюджету та забезпечення продовольчої безпеки. В Україні цей вид промислової діяльності має значні перспективи з огляду на високий рівень ресурсного забезпечення на базі вітчизняного сільського господарства.

Проте, за даними Держстату, кількість прибуткових підприємств у галузі в 2018 р. перевищує кількість збиткових і становить 70,5% (з урахуванням фінансових результатів до оподаткування). Середній рівень рентабельності операційної діяльності підприємств харчової промисловості – 4,9%.

На основі даних аналітичної табл. 1.6. ми можемо простежити прибутковість харчової промисловості в Україні за період 2017-2018 рр. [79].

Отже, з показників табл. 1.6 ми бачимо, що за період 2017-2018 рр. значна частина підприємств харчової промисловості України працює збитково, при цьому характерним є покращення цього показника з 2017 р з 37,6 % до 29,5 %.

Таблиця 1.6

Фінансові результати діяльності підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів в Україні в 2014-2018 рр. [79].

Показник	Рік					Відхилення			
	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2015-2014	2016-2015	2017-2016	2018-2017
Загальне виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів									
Фінансовий результат до оподаткування, млн.грн.	-14724	-14601	-5965,2	11952,8	19635,8	14723,6	14600,5	5965,2	-11953
Чистий прибуток, тис.грн.	- 16905972,5	- 16553323,6	- 7509510,8	8896275,7	15537170,6	16905973	16553324	7509511	-8896276
Підприємства які одержали прибуток									
Фінансовий результат до оподаткування, млн.грн.	13887,8	19667,3	18151,3	27021,5	27651,8	-13888	-19667	-18151	-27022
у % до загальної кількості підприємств	62,4	72,3	71,1	69,6	70,5	-62,4	-72,3	-71,1	-69,6
Підприємства, які одержали збиток									
Фінансовий результат до оподаткування, млн.грн.	28611,4	34267,8	24116,5	15068,7	8016	-28611	-34268	-24117	-15069
у % до загальної кількості підприємств	37,6	27,7	28,9	30,4	29,5	-37,6	-27,7	-28,9	-30,4

Позитивним є те, що загальний показник фінансових результатів діяльності підприємств харчової промисловості в Україні у 2018 р. є позитивним за обсягом 19635,8 млн. грн.

Аналіз показників рентабельності операційної діяльності підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів в 2017-2018 рр. наведено в табл.1.7 [79].

В 2018 р. спостерігається зниження показників рентабельності з 5,1% в 2017 р. до 4,9% в 2018 р.

Харчова промисловість України характеризується значною експорт-орієнтованістю: у 2018 р. на зовнішній ринок експортовано продовольства на 7,62 млрд дол. США (на 16,2% більше, ніж аналогічний показник у 2016 р.), що становило 17,6% у товарній структурі експорту України та 0,5% у світовому експорті.

Останніми роками ця динаміка мала тенденцію до зростання (рис. 1.8).

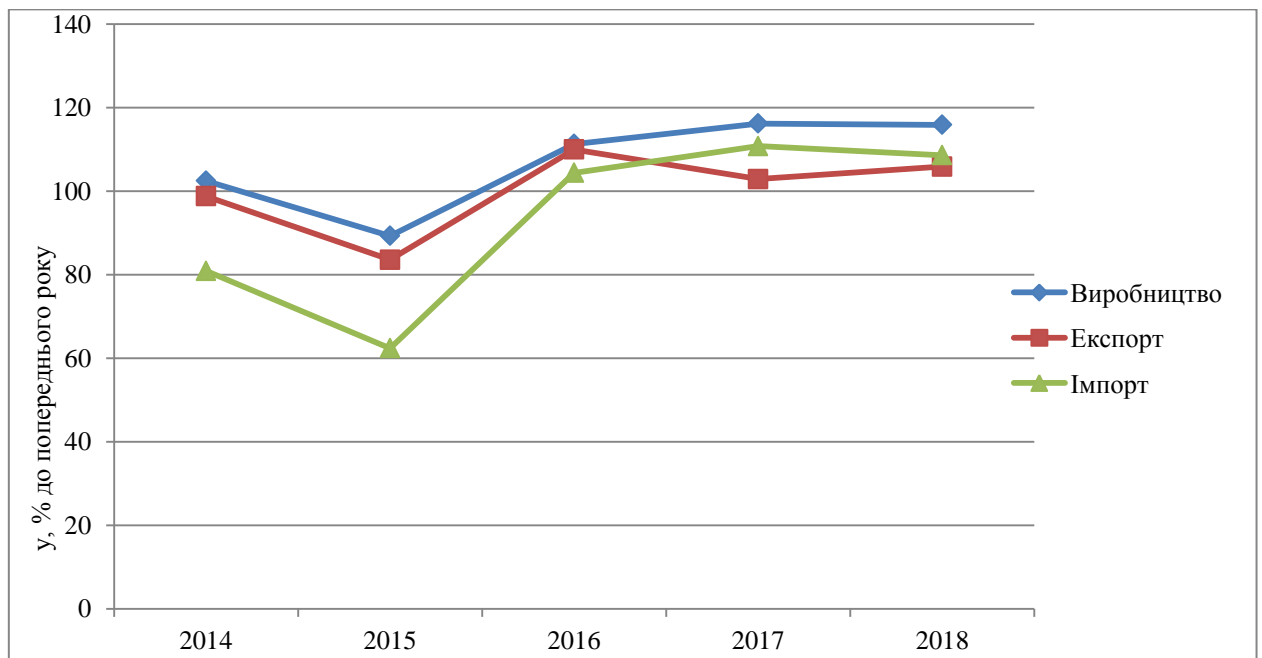

Рис. 1.8. Динаміка обсягів виробництва та зовнішньої торгівлі продукцією

Таблиця 1.7

Рентабельність операційної діяльності великих та середніх підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів за 2011-2017 рр. [79].

	Рік					Відхиленні			
	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2015-2014	2016-2015	2017-2016	2018-2016
Результат від операційної діяльності, млн.грн.	16637,3	13351,6	14400,9	30061,9	33585,8	-16637,30	-13351,60	-14400,90	-30061,90
Витрати операційної діяльності, млн. грн.	325194,1	443313,2	514974,9	583984,2	685425,5	-325194,1	-443313,2	-514974,9	-583984,2
Рентабельність операційної діяльності, %	5,1	3,0	2,8	5,1	4,9	-5,10	-3,00	-2,80	-5,10

За показником індексу відносних порівняльних переваг (RCA), українські харчові продукти вдвічі конкурентніші не тільки за середньосвітовий рівень (2,03), а й випереджають таких потужних світових експортерів, як Іспанію (1,69), Велику Британію (1,42), Італію (1,72), Сполучені Штати Америки (1,03), Німеччину (0,97) та Бельгію (1,88) 26 .

Українські харчові продукти відомі і конкурентоспроможні на багатьох іноземних ринках. Свою продукцію виробники продовольства експортували переважно в Індію, Китай, Іспанію, Нідерланди, Італію, Білорусь, Польщу. харчової промисловості України у 2017–2017 рр., % до попереднього року.

Імпортні поставки в Україну становили 2,42 млрд. дол. США. Зазначимо, що частка імпорту в структурі внутрішнього споживання становила 20,6%. Співставлення обсягів експорту та імпорту різних видів харчових продуктів показує, що найбільший потенціал для імпортозаміщення мають виробництва продуктів з риби та м'яса.

В умовах продовження торговельних протистоянь додаткові ризики створює імпорт продуктів харчування з Російської Федерації (зростання якого в I кв. 2018 р., порівняно з аналогічним періодом 2017 р. становило 11,76 млн. дол. США, або 66,1%), зокрема демпінговий імпорт в Україну.

Сфера внутрішнього виробництва продовольства є однією з небагатьох галузей реального сектора економіки України, що демонструє поступове зростання, незважаючи на складні умови функціонування. Так, за останні сім років обсяги виробництва харчової продукції зросли майже втричі: з 187,52 млрд. грн. у 2010 р. до 546,65 млрд. грн. у 2017 р. Водночас посилення інтеграційних тенденцій, зокрема, імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, втрата традиційних ринків збуту в результаті російської агресії, поставили перед українськими виробниками харчових продуктів нові зовнішні та внутрішні виклики, подолання яких пов'язано з вирішенням багатьох проблем.

Однак зростання вагомості цієї галузі у реалізації Цілей сталого розвитку України можливе при подоланні низки проблем, які

перешкоджають ефективному розвитку харчової промисловості. До них слід віднести такі:

1. Застаріла матеріально-технічна база багатьох підприємств, високий рівень зношеності основних засобів. Попри те, що підприємства харчової промисловості поступово модернізують матеріально-технічну базу, ступінь зношеності основних засобів у 2018-2016 рр. зростав і перевищив 50 відсотків. Позитивним є те, що він був нижчим, ніж в середньому по переробній промисловості (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Ступінь зносу основних засобів у переробній та харчовій промисловості у 2014-2018 рр., %

Високий рівень фізичного та морального зносу засобів виробництва обумовлюють технологічну відсталість галузі.

До найбільш технологічно відсталих підгалузей традиційно належать:

- виробництво дитячого харчування,
- виробництво олії та тваринних жирів,
- цукрове виробництво.

Використання застарілої енергомісткої техніки у виробництві призводить до того, що вітчизняні підприємства споживають майже вдвічі

більше енергоресурсів, ніж аналогічні виробництва за кордоном, результатом чого стає падіння конкурентоспроможності вітчизняних харчових продуктів за критеріями ціни та якості [56].

Лише незначна частина промислових підприємств здійснює оновлення основних засобів на належному інноваційному рівні, використовуючи нові види обладнання і технологій, більшість обмежується поточним ремонтом.

Причиною цього найчастіше є відсутність у підприємств фінансових можливостей модернізації виробництва.

2. Низький рівень інноваційного розвитку підприємств галузі.

В останні роки знижується кількість впроваджених нових технологічних процесів та інноваційних видів продукції, лише у 2016 р. спостерігалось зростання (табл. 1.8). Важливо, щоб воно переросло у сталу тенденцію.

Таблиця 1.8

Впровадження інновацій у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів

Показники	2010 р.	2014 р.	2015р.	2016	2017 р.	2018 р.
Кількість впроваджених нових технологічних процесів, од.	219	231	116	175	184	195
Кількість впроваджених інноваційних видів продукції, од.	751	723	455	885	745	785

Інтенсифікація інвестиційних та інноваційних процесів, спрямованих на модернізацію виробництва харчових продуктів, з метою підвищення якості, конкурентоспроможності продукції – єдиний шлях для виходу України на світові продовольчі ринки, формування ефективної структури народногосподарського й агропромислового комплексів, зростання економічного й соціального розвитку та підвищення життєвого рівня населення.

Необхідно терміново налагодити ефективну співпрацю між державою, бізнесом і наукою у даній сфері шляхом формування інноваційних кластерів, що в комплексі надасть змогу отримати конкурентні переваги українським виробникам на світовому ринку.

3. Недостатній рівень інвестицій в розвиток галузі. З 2010 по 2017 рр. капітальні інвестиції в розвиток галузі мали нестабільну позитивну динаміку, у 2010 р. їх обсяг складав 8665 млн. грн., у 2017 р. – 21291 млн. гривень.

У 2018 р. відбулося скорочення обсягу капітальних інвестицій до 18927,6 млн гривень.

Індекс інвестицій за 2010-2018 рр. у харчовій промисловості склав 222 %, однак у всій переробній промисловості він був вищим – 245 відсотків.

Фахівці підраховали, що для створення в Україні сучасної високорозвиненої харчової індустрії необхідно 20-25 млрд. грн.. щорічно [56], однак реальний обсяг інвестицій значно відстає від необхідних.

Прямі іноземні інвестиції у 2017 р. проти 2011 р. зросли на 35,5%, але у порівнянні з 2018 р., де вони були найбільшими, зменшились на 17 відсотків [63,с.169].

Основними причинами недостатньої інвестиційної активності в харчовій промисловості є:

- політична та економічна нестабільність в Україні;
- недостатньо сприятливе інституційне середовище для ведення бізнесу;
- техніко-технологічна відсталість галузі;
- низький рівень ефективності та нестійкий фінансовий стан підприємств харчової промисловості;
- відсутність виваженої державної інвестиційної стратегії.

Недостатній обсяг інвестицій у галузях харчової промисловості, спрямований на її інноваційну модернізацію, у довгостроковій перспективі закріпить технологічне відставання України від розвинутих країн.

4. Низька ефективність виробництва та високий рівень збитковості. У 2018 р. у харчовій промисловості України працювало 5198 підприємств, однак лише 70,5% з них були прибутковими.

Низький рівень прибутковості робить галузь непривабливою для вітчизняних та іноземних представників бізнесу, не дає змоги накопичити кошти для модернізації підприємств. Це також обумовлює низький рівень оплати праці, що не мотивує притоку висококваліфікованих працівників у дану сферу діяльності.

5. Нестабільність забезпечення підприємств харчової промисловості сировиною в необхідних обсягах та належної якості, що зумовлено: порушенням партнерських відносин між сільськогосподарськими виробниками, переробниками та торговельними підприємствами; низькою продуктивністю праці виробництва сільськогосподарської сировини та неналежними умовами зберігання сировини як у господарствах, так і на переробних підприємствах.

6. Низька конкурентоспроможність окремих українських харчових продуктів порівняно з аналогічною продукцією країн ЄС і розвинених країн світу, яка спричинена застарілістю виробничого устаткування та ускладненням упровадження систем простежуваності для контролю безпечності харчових продуктів у харчовому ланцюгу.

7. Ускладнення доступу до фінансування, особливо для малих та середніх підприємств, спричинене високими ставками банківського кредитування, що гальмує інноваційне оновлення матеріально-технічної бази харчового виробництва;

8. Гострий дефіцит кваліфікованих кадрів технічних спеціальностей, спроможних працювати з сучасним виробничим та пакувальним обладнанням, що спричинено високою мобільністю кадрів (зокрема протягом 2018–2018 рр. на роботу в галузі було прийнято 359 тис. осіб, а звільнено на 65 тис. осіб, тобто майже на 20% більше). До того ж невідповідність фахових

компетенцій сучасних випускників профільних закладів освіти змушує їх виробників проводити їхню перепідготовку за власні кошти;

9. Втрата значної частини традиційних ринків збуту харчової продукції через загострення проблем у політичних і торговельно-економічних відносинах.

10. Різниця в технічних і санітарних стандартах системи стандартизації і сертифікації харчових продуктів актуалізує прискорення процесу реформування системи технічного регулювання до європейської системи оцінки відповідності продукції згідно з європейськими директивами. Це ставить перед виробниками нові вимоги щодо організації виробничого процесу та пошуку додаткових джерел фінансування.

11. Складнощі в організації та проходженні процесу сертифікації продукції за обов'язковими та добровільними системами (НАССР, Global G.A.P. тощо), зумовлені недостатністю коштів для їх проведення та відсутністю досвіду керівництва підприємств.

12. Перешкоди у міжнародній торгівлі харчовою продукцією, зокрема тваринного походження, викликані необхідністю підтвердження статусу країни, вільної від тваринних захворювань 27: класичної чуми тварин, зокрема свиней, а також надання документів про карантинну інспекцію країни, боротьбу з хворобами (ящуrom та чумою великої рогатої худоби), підтвердження ланцюга безпеки харчових продуктів.

13 Зміни в нормативно-правовому забезпеченні, в першу чергу щодо екологічних вимог, що вимагає значних витрат. Наприклад, затвердження "Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення" згідно з наказом № 316 від 01.12.2017 р. зобов'язує виробників будувати локальні очисні споруди. Подібні зміни необхідні, але мають супроводжуватись відповідними заходами підтримки.

Крім того, існують й інші фактори, що стримують розвиток підприємств харчової промисловості. Зокрема, нестача оборотних коштів обмежує обсяги закупівлі сировини, особливо сезонної; відсутність

достатньої кількості потужностей для зберігання та первинної переробки сільськогосподарської сировини в місцях її виробництва обумовлюють втрату частини сировини та погіршення якості, що не сприяє розвитку харчової індустрії.

Харчова промисловість України здійснює вагомий внесок у вирішення глобальної продовольчої проблеми. Україна є одною з провідних країн світу, яка забезпечує власні потреби у багатьох видах продовольства та експортує майже 30% обсягу виробленої в АПК продукції.

Розв'язання проблем цієї галузі сприятиме підвищенню її ролі у реалізації Цілей сталого розвитку не лише України, а й інших країн.

Підсумовуючи вищезазначене, слід наголосити на тому, що харчова промисловість протягом усього періоду незалежності відіграла і продовжує відігравати надзвичайно важливу роль в економіці України.

В кризові періоди вона виконувала стабілізаційну роль у розвитку господарського комплексу та підтримці добробуту населення. Водночас, відсутність процесів реформування галузі й забезпечення сталого її функціонування в перехідний період призвело до закриття багатьох підприємств і згорання виробництва.

Попри наявність багатьох проблем, харчова галузь залишається провідним сектором національного промислового виробництва. Вона є найважливішою сферою економічної діяльності у досягненні Цілей сталого розвитку не лише в Україні, але й у світі, здійснюючи значний внесок у задоволення потреб населення в харчових продуктах та розв'язання проблеми голоду.

Найважливішими факторами, які забезпечують зростання ефективності виробництва харчових продуктів в сучасних умовах, можна вважати: застосування у виробництві новітніх досягнень науково-технічного прогресу, постійне вдосконалення системи менеджменту підприємств і розвиток організаційних форм для найбільш ефективного використання матеріальних ресурсів, зменшення собівартості продукції, що виготовляється.

Адаптація підприємств до сучасних умов роботи на внутрішньому та зовнішньому ринках потребує застосування найновіших інноваційних технологій і постійного підвищення конкурентоспроможності продукції, особливо на зовнішніх ринках. Зважаючи на це, пріоритетними стратегічними напрямками розвитку харчової промисловості повинні стати:

- модернізація матеріально-технічної бази діючих підприємств харчової промисловості та створення нових на інноваційних засадах шляхом залучення вітчизняного та іноземного капіталу в її розвиток;

- запровадження сучасних технологій виготовлення харчових продуктів у поєднанні з традиційними методами виробництва, які перевірені часом та гарантують високу якість. Забезпечення дотримання європейських стандартів якості харчових продуктів;

- формування потужних агропромислових кластерів, які пов'язують у безперервний технологічний процес виробництва сільськогосподарської продукції, значну глибину її переробки та виготовлення харчових продуктів з неї, забезпечують логістику та збут на внутрішніх і зовнішніх ринках;

- вдосконалення організаційних форм ведення бізнесу та методів господарювання в агропромисловому секторі для підвищення рентабельності підприємств харчової промисловості, широке залучення іноземних компаній та їх досвіду в організації ефективного виробництва харчових продуктів;

- стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу у сфері переробки сільськогосподарської продукції та виробництва харчових продуктів в регіонах та територіальних громадах, що сприятиме кращому використанню місцевих продовольчих ресурсів і робочої сили та вирівнюванню промислового розвитку у регіонах України.

Динамічний розвиток харчової промисловості можливий на основі суттєвої державної підтримки підприємств галузі, яка має здійснюватися шляхом удосконалення законодавства, регуляторної політики, надання податкових пільг при оновленні основних фондів та впровадженні інновацій, створення умов для залучення в галузь іноземних інвестицій, стимулювання

зовнішньоекономічної діяльності та підтримки вітчизняних товаровиробників на зовнішніх ринках.

Нині відбувається обговорення проекту “Стратегії розвитку промислового комплексу України на період до 2025 року”, підготовленого Міністерством економічного розвитку і торгівлі.

Слід відзначити, що даний проект не акцентує увагу на проблемах та завданнях розвитку окремих галузей промислової діяльності, що робить його недостатньо дієвим. Доцільно було би конкретизувати стратегічні пріоритети розвитку найбільш вагомих галузей промисловості, в тому числі й харчової. В проекті відзначено, що харчова промисловість є однією з найбільш потужних в Україні, однак виробляє продукцію з невисокою доданою вартістю, тому важливим завданням є збільшення глибини переробки продовольчої сировини, що можливе шляхом запровадження сучасних технологій виготовлення готових харчових продуктів та розширення їх асортименту. Розвиток харчової промисловості є важливим також в контексті стратегічного завдання забезпечення регіонального розвитку промисловості.

Висновки до розділу 1

На основі першого розділу можна зробити наступні висновки:

1. Сучасна підприємницька діяльність господарюючих суб’єктів спрямована на одержання прибутку. Саме можливість одержання прибутку та наявність його спонукають їх входити в певну сферу діяльності, а за відсутності прибутку або навіть загрози його відсутності – покидати певний сегмент ринку.

2. Прибуток підприємства – це фінансовий результат підприємства, абсолютний показник, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідну та іншу діяльність та характеризує ступінь успіху проведення цієї діяльності.

3. Прибуток підприємства – це особливий фінансовий показник у сфері діяльності суб'єктів господарювання.

Формування, розподіл та використання прибутку як фінансового результату залежать від багатьох факторів, таких як:

- розрахунок собівартості продукції,
- визначення всіх витрат підприємства,
- проведення дивідендної політики,
- розрахунку прибутків, або збитків від усіх видів діяльності господарюючої одиниці.

4. Розвиток підприємництва в країні вимагає від суб'єктів господарювання як найбільш раціонально використовувати фінансові ресурси, щоб досягти максимального фінансового результату, та реалізувати місію підприємства, тому особливої уваги потребують такі важливі фінансові категорії, як “фінансовий результат” та “прибуток підприємства”.

5. Харчова промисловість відіграє важливу роль у зростанні української економіки, забезпеченні соціально-економічної стабільності та продовольчої безпеки населення. Вона однією з перших успішно пройшла процес приватизації, що сприяло залученню інвестицій у розвиток і модернізацію її підприємств, виходу української харчової продукції на зовнішні ринки та підвищенню її конкурентоспроможності.

6. Попри наявність багатьох проблем, харчова галузь залишається провідним сектором національного промислового виробництва. Вона є найважливішою сферою економічної діяльності у досягненні Цілей сталого розвитку не лише в Україні, але й у світі, здійснюючи значний внесок у задоволення потреб населення в харчових продуктах та розв'язання проблеми голоду.

РОЗДІЛ 2
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ
ПРАТ “КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА “АВК” ТА ЕФЕКТИВНОСТІ
УПРАВЛІННЯ НИМ

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Компанія АВК - один із лідерів національного кондитерського ринку. ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” входить в трійку найбільших кондитерських компаній України за обсягами виробництва і в топ-100 світових компаній.

1927 р. – організована кондитерська фабрика, на базі комітету безробітних.

1971 р. – розпочаті будівельно-монтажні роботи нової фабрики.

1973 р. – введення в експлуатацію нового об'єкта – Дніпропетровської кондитерської фабрики. Почали видавати свою продукцію, укомплектовані прогресивним імпортним обладнанням і технологічними лініями: шоколадний, цукерковий, бісквітний і карамельний цеха, і стали одними з кращих в галузі.

1989 р. – введення в експлуатацію холодильно - аміачно компресорний цех.

2003 р.– увійшло до складу найбільшого виробника кондитерських виробів на Україні – ЗАТ “А.В.К.”, зайнявши спільно 18% ринку кондитерських виробів України.

2004 р. – організовано виробництво молочних шоколадних мас, що дозволило представити на ринку цукерки “Асорті” в молочному і чорному шоколаді. Освоєна прогресивна технологія виготовлення шоколадних і кондитерських мас із застосуванням кульових млинів.

Забезпечено випуск нових видів продукції на лінії FIS:

- печива сандвіч з желейною начинкою “Люксор”;
- печива декорованого з начинкою на основі рослинних жирів “Кремівка”.

2005 р. – випуск печива глазурованого і декорованого з різноманітними смаками “Оріана”. Новинка для покупців – двошарові цукерки серії “ШокоLove” з різними смаками. На лінії 317-Е 9 освоєно випуск десертного шоколаду “Екстра”, чорний шоколад “Персона” у чотирьох видах колекцій з різними добавками.

За період з 2003 року технологічною службою підприємства спільно з відділом розробок ЗАТ “АВК” було розроблено та впроваджено у виробництво 76 найменувань нових видів виробів. Хороші смакові якості виробів, сучасний барвистий дизайн загорткових матеріалів, конкурентоздатна ціна дозволили новим сортам зайняти стійке місце як на ринку України, так і за її межами.

Виробничі потужності АВК розташовані у місті Дніпро. Свої солодощі підприємство виготовляє на найсучаснішому високотехнологічному обладнанні.

Виробництво компанії сертифіковано відповідно до міжнародної системи менеджменту якості ISO 9000, ISO 22000. У 2017 році високу якість нашої продукції підтверджено міжнародним стандартом IFS, що дає можливість продажів солодощів під брендом АВК в торговій мережі країн Європейського Союзу.

Також компанія АВК використовує глобальний тренд Private Label – виконуючи та розміщаючи замовлення на найкращих виробничих майданчиках інших країн, зокрема Чехії, Німеччини, Нідерландів та Іспанії.

Сьогодні АВК – це багатотисячний колектив професіоналів кондитерської справи, які щодня працюють над створенням нових солодких шедеврів.

Організаційна структура підприємства:

Генеральний директор, якому підпорядковані:

1. Начальник виробництва:

1.1 Виробничі цеха.

2. Головний механік, якому підпорядкований:

2.1 Ремонтно – механічний цех;

2.2 Будівельний цех.

3. Головний енергетик, якому підпорядковані:

3.1 Відділ метрології та автоматики.

3.2 Енергоцех.

3.3 Парокотельний цех.

3.4 Холодильно – компресорний цех.

4. Заступник генерального директора з загальних питань, якому підпорядковані:

4.1 Склад сировини N 33.

4.2. Склад готової продукції .

4.3 Склад допоміжних матеріалів.

3.3 Відділ пожежно – сторожової охорони.

4.5. Здравпункт.

4.6. Канцелярія.

5. Заступник генерального директора з персоналу, якому підпорядковані:

5.1. Відділ організації праці і заробітної плати.

5.2. Відділ найму і розвитку персоналу.

6. Відділ охорони праці.

7. Планово- економічний відділ.

8. Бухгалтерія.

9. Служба якості.

10. Заступник генерального директора з розвитку.

11. Відділ інформаційних технологій.

12. Відділ зовнішньо економічної логістики.

13. Відділ планування виробництва.
14. Розподільчий центр готової продукції м. Дніпропетровськ.
15. Розподільчий центр сировини і допоміжних матеріалів м. Дніпропетровськ.
16. Відділ розподільчої логістики.
17. Відділ найманих вантажоперевезень.
18. Відділ власних вантажоперевезень.
19. Відділ матеріальних ресурсів. Дочірніх підприємств, філій, представництв та інших відокремлених структурних підрозділів підприємство не має.

АВК виробляє шоколад, шоколадні цукерки, злакові солодощі та снеки, желеино-жувальні смаколики, а також іншу кондитерську продукцію.

Ключові бренди, які підкорили серця споживачів як в Україні, так і далеко за її межами: Королівський Шарм; Труфальє; Трюфель; Королівський Шедевр; Шоколадна ніч; KRESKO; Бам-Бук; Мажор; Жувіленд; Шоколад АВК; Гулівер; Хто сказав Му? та інші.

Піклуючись про здоров'я споживачів, кондитери компанії розробили асортимент діабетичних продуктів, один з найширших серед українських виробників (молочний, екстра-чорний шоколад та батончики без цукру).

Особливо перспективним асортиментом, що випускається на підприємстві є глазуровані цукерки на вафельній основі, такі як “КреАмо”, “Шарм”, “Шедевр”, а також шоколадні цукерки - “Ассорті”, “Шоколадная ночь”, “Трюфель оригинальный”, “Трюфальє”.

В цілому перспективи підприємства пов'язані з підвищенням ефективності виробництва наявних видів продукції, що випускається, за рахунок збільшення продуктивності, зниження норм витрат.

Основними покупцями продукції є:

- ТОВ “АВК КОНФЕКШИНЕР”;
- Best Asia Group, Киргизька Республіка;
- ТОВ Короглу Азербайджан.

Основними постачальниками сировини, матеріалів, послуг є:

- ТОВ “АВК КОНФЕКШИНЕРІ”;
- ТОВ “Газпромінвест”;
- ПАТ ДТЕК Дніпрообленерго;
- ТОВ Др.Рьодгер Сервис Менеджмент.

Підприємство надає послуги з виробництва кондитерських виробів на давальницькій основі ТОВ “АВК Конфекшинері”, а також послуги зберігання, погрузо-розвантажувальні послуги, а також здійснює експорт товарів.

Обсяг реалізації послуг і товарів за 2018 рік склав: 893,8 млн.грн., що приблизно дорівнює рівню 2017 року 897,4.

Ринки збуту, методи просування товарів, канали, клієнти визначаються ТОВ “АВК Конфекшинері”.

Сировина та матеріали відповідно до потреби надходять від ТОВ “АВК Конфекшинері”.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за період 2016-2018 рр. табл. 2.1.

Як видно з наведеної інформації в табл. 2.1, на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за період 2016-2018 рр. зважаючи на фінансову кризу спостерігається тенденція до збільшення обсягів реалізації продукції 2016-2017рр, та незначне зменшення в 2017-2018 рр.

Чистий дохід від реалізації продукції за період 2016-2017 рр. збільшився на 74807 тис.грн., темп росту склав 109,09%.

Чистий прибуток за період 2016-2017 рр. збільшився на 128 тис.грн., та досяг рівня на 330тис.грн. (в 2016 р. чистий збиток дорівнював 202 тис.грн.).

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу в 2016 р. складала 1964 особи, а в 2017 р. збільшилась до 1944 особи.

Таблиця 2.1

Основні фінансово-економічні показники ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за 2016 – 2018 рр.

Показники	Одиниця виміру	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміни за 2015-2016рр.		Зміни за 2016-2017рр.	
					Відхилення від рівня 2016 р., ±	Темп росту у% до рівня 2016 р.	Відхилення від рівня 2017 р., ±	Темп росту у% до рівня 2017 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	822581	897388	893832	74807	109,09	-3556	99,60
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	753641	821691	821467	68050	109,03	-224	99,97
Валовий прибуток	тис. грн.	68940	75697	72365	6757	109,80	-3332	95,60
Фінансові результати від операційної діяльності	тис. грн.	1405	1120	373	-285	79,72	-747	33,30
Чистий прибуток	тис. грн.	202	330	42	128	163,37	-288	12,73
Середньорічна вартість активів	тис. грн.	475307	544836	569072,5	69529	114,63	24236,5	104,45
Середньорічна вартість необоротних активів	тис. грн.	189075	194199	204192,5	5124	102,71	9993,5	105,15
Середньорічна вартість оборотних активів	тис. грн.	286232	350638	364880	64406	122,50	14242	104,06
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції	коп.	91,62	91,56	91,90	-0,06	99,93	0,344	100,38
Рентабельність (збитковість) активів	%	0,04	0,06	0,007	0,02	150,00	-0,052	12,30
Середньоспискова чисельність працівників	чол.	1964	1944	1841	-20	98,98	-103	94,70
Фонд оплати праці	тис. грн.	132510	169176	220017,7	36666	127,67	50841,7	130,05
Середньомісячна заробітна плата	грн.	5622,45	7252,06	9959,16	1629,61	128,98	2707,09	137,33

Фонд оплати праці промислово-виробничого персоналу за 2017 рік склав 169176 тис.грн., проти 132510 тис.грн. За 2016 рік., відхилення складає 27,67%.

Середня заробітна плата штатних працівників у 2017 році склала 7252 грн. проти 5622,4 грн. за 2016 рік, що склало 28,98 %.

У 2016 р. обсяг середньорічна вартість активів становила 475307 тис.грн. а вже в 2017 р. – 544836 тис.грн., зростання на протязі 2017 р., склало 69529,5 тис.грн., темп приросту склав 14,63 %.

У 2016 р. обсяг середньорічна вартість необоротних активів становила 189075 тис.грн. а вже в 2017 р. – 194199 тис.грн., збільшення на протязі 2017 р., склало 5123,5 тис.грн., темп росту склав 2,71%.

Динаміку середньорічної вартості активів підприємства представлено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Динаміка середньорічної вартості необоротних та оборотних активів
ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за 2016 – 2018 рр.

У 2016 р. обсяг середньорічна вартість оборотних активів становила 286232 тис.грн. а вже в 2017 р. – 350638 тис.грн., зростання на протязі 2017 р., склало 64406 тис.грн., темп приросту склав 22,5%.

Чистий прибуток за період 2017-2018 рр. зменшився на 288 тис.грн., та досяг рівня на 42 тис.грн. (в 2017 р. чистий прибуток дорівнював 202 тис.грн.).

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу в 2016 р. складала 1964 осіб, а в 2018 р. зменшилась до 1841 особи.

Фонд оплати праці промислово-виробничого персоналу за 2018 рік склав 220017,7 тис.грн., проти 169476 тис.грн. за 2017 рік., відхилення складає 30,05%.

Реалізована продукція за 2018 рік склала 893832 тис.грн. проти 897388 тис.грн за 2017 рік відхилення -0,4%.

Середня заробітна плата штатних працівників у 2018 році склала 9959,16 грн. проти 7252,06 грн. за 2017 рік, що склало 137,33%.

Головною ціллю кадрової політики є оновлення і оптимізація кадрового складу керівників, спеціалістів та робочих всіх структурних підрозділів, забезпечення стабільної діяльності підприємства ефективно працюючим персоналом згідно штатного розкладу та заявкам керівників структурних підрозділів, зниження бюджетних витрат на роботу з персоналом. За звітний період було навчено новим професіям на виробництві 51 чоловік (із числа робочих підприємства). Також було проведено навчання для робітників цеху на знання вимог стандартів ISO9001, ISO22000 та IFS FOOD. Всього пройшли навчання 1102 чол.

Собівартість реалізованої продукції протягом 2018 р. зменшується на 224 тис.грн. за рахунок зменшення фізичного обсягу реалізації та зростання витрат на 1 грн. товарної продукції на 0,344 коп.

У 2017 р. обсяг середньорічна вартість активів становила 544836 тис.грн. а вже в 2018 р. – 569072,5 тис.грн., зростання на протязі 2018 р., склало 24236,5 тис.грн., темп приросту склав 4,45 %.

У 2017 р. обсяг середньорічна вартість необоротних активів становила 194199 тис.грн. а вже в 2018 р. – 204192,5 тис.грн., збільшення на протязі 2018 р., склало 9993,5 тис.грн., темп росту склав 5,15%.

У 2017 р. обсяг середньорічна вартість оборотних активів становила 350638 тис.грн. а вже в 2018 р. – 364880 тис.грн., зростання на протязі 2018 р., склало 14242 тис.грн., темп приросту склав 4,06%.

Фінансові результати ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” протягом 2017 – 2018 рр. мали позитивне значення, тобто діяльність підприємства за всіма видами була прибуткова, та розмір прибутку поступово збільшується.

Перспективи і плани розвитку підприємства базуються на збільшенні обсягів виробництва. Продовжиться збільшення асортименту продукції. Постійно розробляються новинки, вдосконалюються рецептури. У шоколадних виробках продовжиться динаміка збільшення частки вагових шоколадних виробів.

2.2. Аналіз формування фінансових результатів ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

При аналізі формування і використання фінансових результатів діяльності підприємства ставлять такі основні завдання: визначити величину і структуру прибутку (збитку) за видами та об’єктами діяльності; оцінити сценарій впливу ситуації щодо змін обсягів реалізації на операційний прибуток; виявити вплив факторів на величину валового фінансового результату; вивчити напрями і тенденції розподілу чистого прибутку (збитку). Проведемо аналіз Звіту про фінансові результати, доповнений декількома розрахунковими графами за кожний аналізований рік.

Проведемо аналіз Звіту про фінансові результати за період 2016-2017 р.
- табл.2.2.

На основі таблиці 2.2 можна зробити наступні висновки:

Таблиця 2.2

Аналіз звіту про фінансові результати ПрАТ “Кондитерська фабрика
“АВК” за період 2016-2017 рр. (тис. грн.)

Найменування статей	Абсолютні величини		Питома вага у виручці від реалізації, %		Зміна		
	2016	2017	2016	2017	в абсолютних величинах	у структурі	темпи зростання, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	822581	897388	100,00	100	74807	0,00	109,09
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	753641	821691	91,62	91,56	68050	-0,06	109,03
Валовий прибуток	68940	75697	8,38	8,44	6757	0,06	109,8
Інші операційні доходи	12582	9029	1,53	1,01	-3553	-0,52	71,76
Адміністративні витрати	21031	26215	2,56	2,92	5184	0,36	124,65
Витрати на збут	42545	44792	5,17	4,99	2247	-0,18	105,28
Інші операційні витрати	16541	12599	2,01	1,4	-3942	-0,61	76,17
Фінансовий результат від операційної діяльності	1405	1120	0,17	0,12	-285	-0,05	79,72
Інші витрати	5	1	0,00	0	-4	0,00	20
Фінансовий результат до оподаткування	1400	1145	0,17	0,13	-255	-0,04	81,79
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1198	815	0,15	0,09	-383	-0,06	68,03
Чистий фінансовий результат	202	330	0,02	0,04	128	0,02	163,37

– протягом 2017 р. чистий дохід збільшився в порівнянні з 2016 р. на 74807 тис. грн., або на 9,09%;

– протягом 2017 р. собівартість реалізованої продукції збільшилась в порівнянні з 2016 р. на 68050 тис. грн., або на 9,03%;

– протягом 2017 р. валовий прибуток збільшився в порівнянні з 2016 р. на 6757 тис. грн., або на 9,8%;

– протягом 2017 р. адміністративні витрати збільшилися в порівнянні з 2016р. на 5184 тис. грн., або на 24,65%;

– протягом 2017 р. витрати на збут збільшилися в порівнянні з 2016 р. на 2247 тис. грн., або на 5,28%;

– протягом 2017 р. фінансовий результат від операційної діяльності зменшився в порівнянні з 2016 р. на 285 тис. грн., або на 20,28%;

– протягом 2017 р. отримані прибутки збільшились в порівнянні зі прибутками 2016р. на 63,37 тис. грн.

Як показують дані таблиці 2.2, прибуток у звітному періоді порівняно з базисним (попереднім) збільшився на 128 тис. грн.

Проведемо аналіз за період 2017-2018 р. – табл.2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз звіту про фінансові результати ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за період 2017-2018 рр. (тис. грн.)

Найменування статей	Абсолютні величини		Питома вага у виручці від реалізації, %		Зміна		
	2017	2018	2017	2018	в абсолютних величинах	у структурі	темпи зростання, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	897388	893832	100,00	100,00	-3556	0,00	99,60
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	821691	821467	91,56	91,90	-224	0,34	99,97
Валовий:	75697	72365	8,44	8,10	-3332	-0,34	95,60
Інші операційні доходи	9029	12074	1,01	1,35	3045	0,34	133,72
Адміністративні витрати	26215	34143	2,92	3,82	7928	0,90	130,24
Витрати на збут	44792	31973	4,99	3,58	-12819	-1,41	71,38
Інші операційні витрати	12599	17950	1,40	2,01	5351	0,60	142,47
Фінансовий результат від операційної діяльності:	1120	373	0,12	0,04	-747	-0,08	33,30
Інші витрати	1	7	0,00	0,00	6	0,00	700,00
Фінансовий результат до оподаткування:	1145	2122	0,13	0,24	977	0,11	185,33
Витрати (дохід) з податку на прибуток	815	2080	0,09	0,23	1265	0,14	255,21
Чистий фінансовий результат:	330	42	0,04	0,00	-288	-0,03	12,73

На основі табл. 2.3 можна зробити наступні висновки:

- протягом 2018 р. чистий дохід зменшився в порівнянні з 2017 р. на 3556 тис. грн., або на 0,4%;
- протягом 2018 р. собівартість реалізованої продукції зменшилась в порівнянні з 2017 р. на 224 тис. грн., або на 0,03%;
- протягом 2018 р. валовий прибуток зменшився в порівнянні з 2017 р. на 3332 тис. грн., або на 4,4%;
- протягом 2018 р. адміністративні витрати збільшилися в порівнянні з 2017 р. на 7928 тис. грн., або на 30,24%;
- протягом 2018 р. витрати на збут зменшились в порівнянні з 2017 р. на 12819 тис. грн., або на 28,62%;
- протягом 2018 р. фінансовий результат від операційної діяльності зменшився в порівнянні з 2017 р. на 747 тис. грн., або на 66,7%;
- протягом 2018 р. підприємство отримало чистий прибуток на 42 тис. грн., який менший прибутку 2017 р. на 288 тис. грн.

Як показують дані таблиці 2.3, чистий прибуток у звітному періоді порівняно з базисним (попереднім) зменшився на 288 тис. грн. Цей негативний приріст цілковито зумовлений зменшенням прибутку від операційної діяльності. Зокрема, темп росту прибутку від операційної діяльності у звітному періоді порівняно з базисним становить 33,3%.

Аналіз показує зменшення прибутку від операційної діяльності у 2017 р. і значне зменшення у 2018 р. Проаналізуємо формування операційного прибутку – табл.2.4.

Динаміку виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції представлено на рис. 2.2.

З рис. 2.2 видно, що співвідношення виручки від реалізації продукції і собівартості реалізованої продукції протягом періоду 2016 – 2018 рр. кардинально не змінюється.

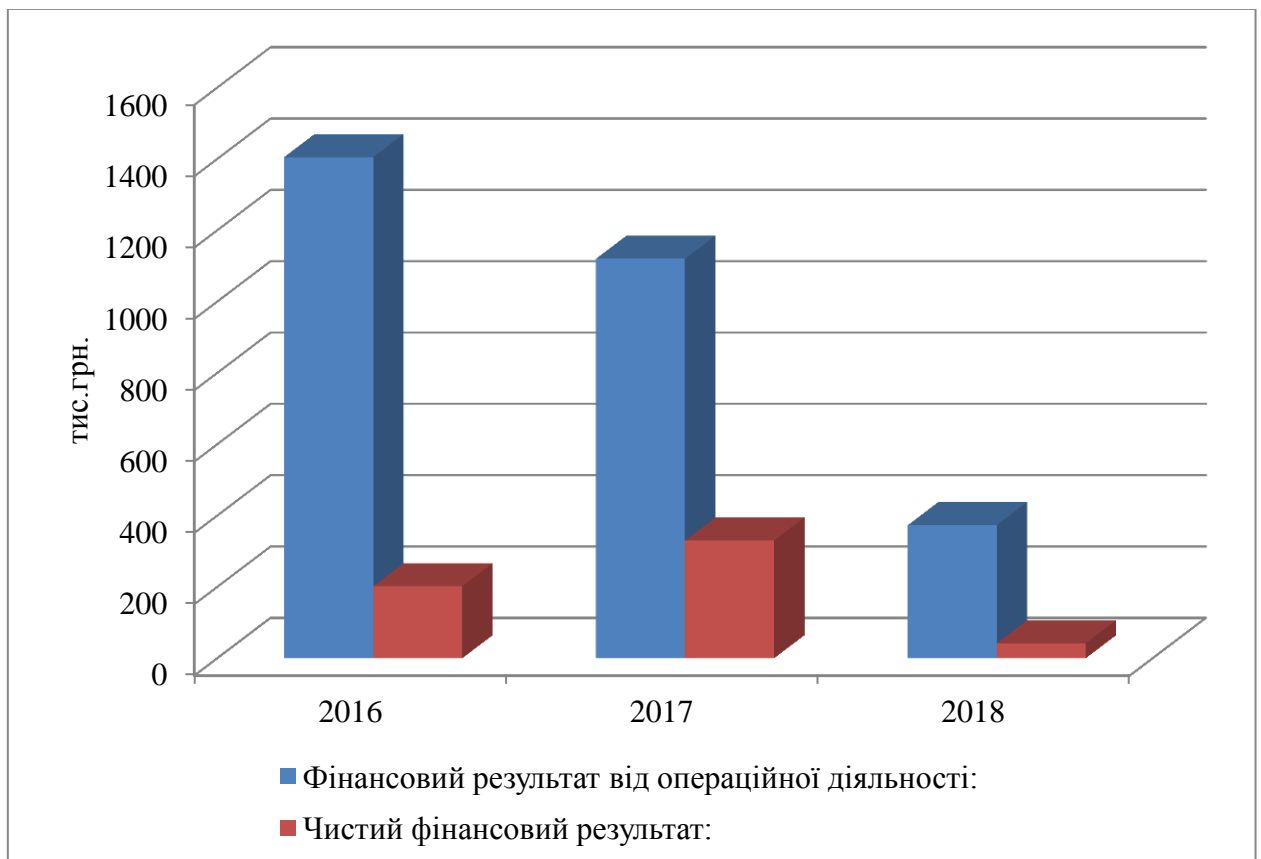
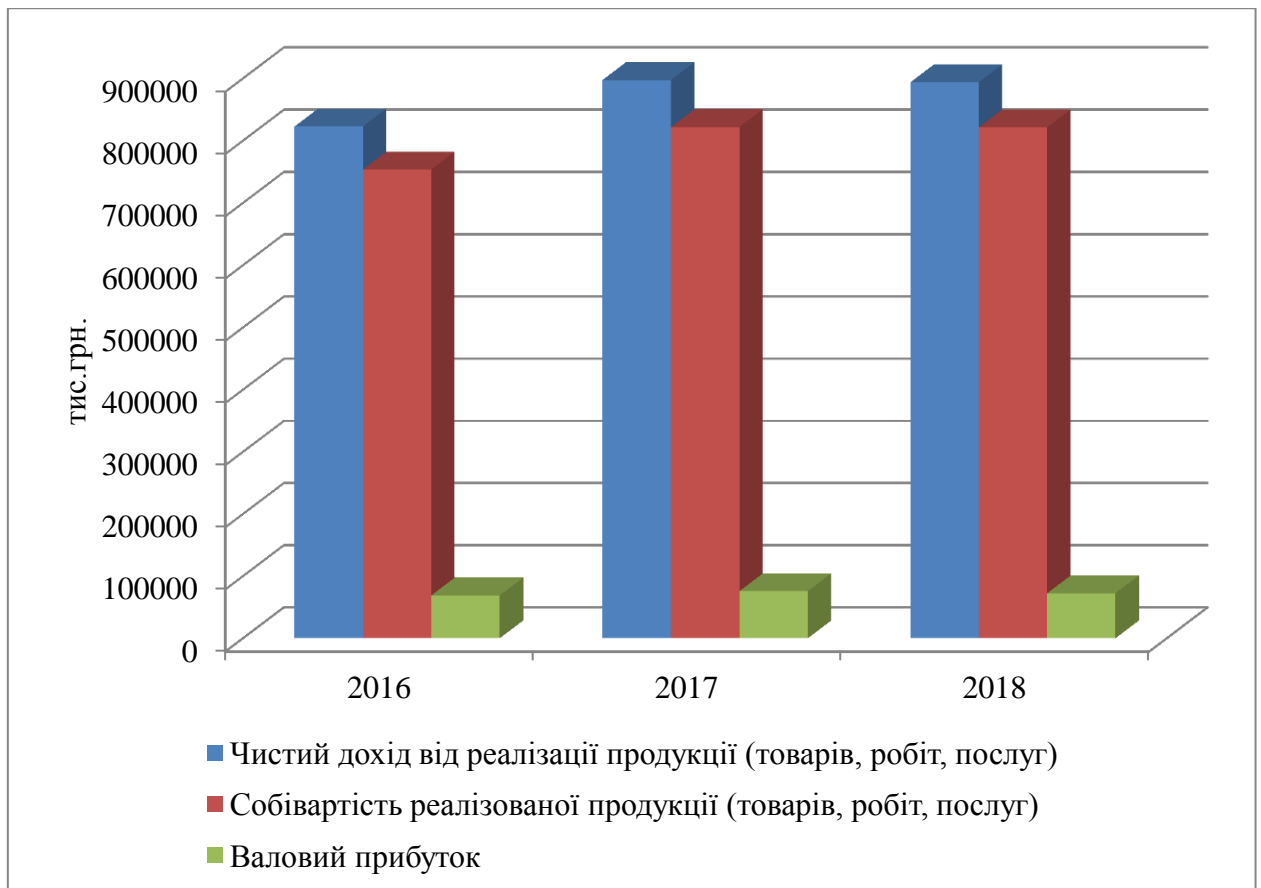

Рис. 2.2. Динаміка виручки від реалізації продукції, собівартості реалізованої продукції та фінансового результату ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за 2016 – 2018 рр.

Таблиця 2.4

Показники результатів господарювання ПрАТ “Кондитерська фабрика
“АВК” в 2016-2018рр.

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	Відхилення	
				2016- 2017	2017- 2018
Чистий дохід, тис. грн.	822581	897388	893832	74807	-3556
Витрати операційної діяльності:	833758	905297	905533	71539	236
змінні витрати, тис. грн.	753641	821691	821467	68050	-224
постійні витрати, тис. грн.	80117	83606	84066	3489	460
Валовий прибуток, тис. грн.	68940	75697	72365	6757	-3332
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	1405	1120	373	-285	-747
Рівень прибутку від операційної діяльності на одну гривню :				0	0
чистого доходу,%	0,17	0,12	0,04	-0,05	-0,08
валового прибутку,%	2,04	1,48	0,52	-0,56	-0,96

Аналіз табл. 2.4 показує, що спостерігається зростання валового прибутку, порівняно з попереднім роком: в 2017 р. він зріс на 6757 тис. грн., а в 2018 р. він зменшився на 3332 тис. грн. відповідно.

Аналіз зміни показників показує, що рівень прибутку від операційної діяльності на одну гривню чистого доходу в 2017 р. порівнянні з 2016 р. значно зменшується, а в 2018 р. ще зменшується, що вказує на зниження ефективності діяльності.

Розглянемо динаміку зміни елементів операційних витрат – табл.2.5.

Найбільшу питому вагу займають:

– матеріальні витрати: в 2016 р. – 28,71%, в 2017 р. –27,23%, в 2018 р. – 21,91%;

– витрати на оплату праці: в 2016 р. – 31%, в 2017 р. –33,3%, в 2018 р. – 38,58%;

Таблиця 2.5

Витрати від операційної діяльності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” в 2016-2018 рр.

Показник	2016		2017		2018		Відхилення 2016-2017рр.			Відхилення 2017-2018 рр.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	Темп росту, %	тис. грн.	%	Темп росту, %
Матеріальні затрати	122727	28,71	138301	27,23	131483	21,91	15574	-1,49	112,69	-6818	-5,32	95,07
Витрати на оплату праці	132510	31,00	169176	33,30	231547	38,58	36666	2,30	127,67	62371	5,28	136,87
Відрахування на соціальні заходи	29346	6,87	36975	7,28	50292	8,38	7629	0,41	126,00	13317	1,10	136,02
Амортизація	20966	4,91	21067	4,15	24148	4,02	101	-0,76	100,48	3081	-0,12	114,62
Інші операційні витрати	121848	28,51	142458	28,04	162662	27,10	20610	-0,47	116,91	20204	-0,94	114,18
Разом	427397	100,00	507977	100,00	600132	100,00	80580	0,00	118,85	92155	0,00	118,14

– інші операційні витрати: в 2016 р. – 28,51%, в 2017 р. – від 28,04%, в 2018 р. – 27,1%.

Найменшу питому вагу займають:

– відрахування на соціальні заходи: в 2016 р.- 6,87%, в 2017 р. – від 7,28%, в 2018 р. – 8,38%;

– амортизація: в 2016 р. – 4,91%, в 2017 р. – від 4,15%, в 2018 р. – 4,02%.

Таким чином аналіз показав, що на підприємстві а 2018 р. спостерігається зменшення прибутку від операційної діяльності, що є напрямком негативним.

2.3. Факторний аналіз прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Факторний аналіз – це методика комплексного системного вивчення та виміру впливу факторів на величину результативних показників.

Одним із прийомів проведення факторного аналізу є прийом елімінування, що означає усунути, виключити вплив усіх факторів на величину результативного показника, крім одного.

Одним із прийомів проведення факторного аналізу є прийоми елімінування. Використовуючи цей прийом, на основі даних табл. 2.6 визначимо вплив кожного чинника на прибуток від реалізації.

У нашому випадку вплив факторних показників на прибуток (результативний показник можна подати у вигляді адитивної моделі):

$$\text{ЧП} = \text{В} - \text{С} - \text{АВ} - \text{ВЗ} + \text{ЮД} - \text{ЮВ} + \text{ІД} + \text{ІФД} - \text{ФВ} - \text{ІВ} - \text{ПНП}, \quad (2.1)$$

де В – виручка від реалізації продукції;

С – собівартість реалізованої продукції;

АВ – адміністративні витрати;

ВЗ – витрати на збут;

Таблиця 2.6

Факторний аналіз прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” В 2017 р.

Показник	2016 р. базисний рік X ₀	2017р. X ₁	Зміни ΔX
1. Виручка від реалізації продукції без урахування ПДВ, акцизного збору та інших відрахувань з доходів В	822581	897388	74807
2. Собівартість реалізованої продукції С	753641	821691	68050
3. Адміністративні витрати АВ	21031	26215	5184
4. Витрати на збут ВЗ	42545	44792	2247
5. Інші операційні доходи ІОД	12582	9029	-3553
6. Інші операційні витрати ІОВ	16541	12599	-3942
7. Інші доходи ІД		26	26
8. Інші фінансові доходи ІФД			0
9. Фінансові витрати ФВ			0
10. Інші витрати ІВ	5	1	4
11. Податок на прибуток ПНП	1198	815	-383
12. Чистий прибуток ЧП	202	330	128

ІОД – інші операційні доходи, -

ІОВ – інші операційні витрати;

ФД – фінансові доходи;

ФВ – фінансові витрати;

ІД – інші доходи,

ІВ – інші витрати,

ПНП – податок на прибуток;

ЧП – чистий прибуток.

Як відомо, розмір виручки від реалізації залежить від таких коефіцієнтів, як ціна реалізованої продукції, частка кожного виду продукції в загальному обсязі реалізації та кількість реалізованої продукції. Таку залежність можна відобразити за формулою:

$$B = N \cdot UD \cdot C, \quad (2.2)$$

де УД – показник структури реалізованої продукції;

N – обсяг реалізованої продукції;

Ц – ціна продукції.

Факторна модель собівартості реалізованої продукції матиме такий вигляд:

$$C = N \cdot УД \cdot Вз, \quad (2.3)$$

де Вз – змінні витрати на виробництво одиниці продукції (собівартість одиниці).

Звіт про фінансові результати не дає змоги визначити вплив усіх перелічених чинників на фінансовий результат з причини відсутності даних про частку реалізованої та виробленої продукції, обсягу випуску й реалізації, ціни, собівартості одиниці продукції. Однак це можна зробити на основі середнього індексу ціни (визначити вплив на розмір чистого прибутку зміни цін, обсягів реалізованої та виробленої продукції).

Індекс цін виробників промислової продукції за 2017 р. в цілому становив 116,6 % (за 2016 р. – 135,8%).

Ціни на продукцію у 2017 році зросли на 16,6 %, тобто індекс цін (Іц становить 1,166). Визначимо вплив чинників на зміну виручки від реалізації. Загальну зміну виручки від реалізації обчислимо за формулою:

$$\Delta Взаг = В1 - В0 = 897388 - 822581 = 74807 \text{ тис. грн.},$$

де В1, В0 – відповідно виручка за звітний і базовий періоди.

Отже, за звітний період виручка від реалізації продукції збільшилася на 74807 тис. грн.

Ця зміна є результатом впливу двох чинників: ціни реалізації й обсягу реалізованої продукції (з урахуванням структури). Вплив цих чинників можна визначити так:

$$\Delta BЦ = B1 - B1 : Iц = 897388 - 897388 / 1,166 = 127758,49 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta BНУД = B1 : Iц - B0 = 897388 / 1,166 - 822581 = -52951,49 \text{ тис. грн.},$$

де $Iц$ – індекс цін.

$$\text{Перевірка: } 127758,49 - 52951,49 = 74807 \text{ тис. грн.},$$

Отже, зростання цін сприяло збільшенню виручки від реалізації продукції на 127758,49 тис. грн., а зміна обсягу випуску продукції сприяло зменшенню на 52951,49 тис. грн. Як випливає із розрахунків, на підприємстві спостерігається скорочення виробництва.

Аналогічно розраховують вплив чинників на зміну собівартості реалізованої продукції:

$$\Delta C_{заг} = C1 - C0 = 821691 - 753641 = 68050 \text{ тис. грн.}$$

де $C1, C0$ – відповідно собівартість у звітному і базовому періодах.

Припустимо, що собівартість одиниці продукції змінилася лише за рахунок зовнішніх чинників, а саме за рахунок загальної зміни цін. Тоді:

$$\Delta C(Nз \text{ пер.}) = C1 - C1 : Iц = 821691 - 821691 / 1,166 = 116981,73 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta CНУД = C1 : Iц = \Delta C(Nз \text{ пер.})$$

$$\Delta C(Nз \text{ пер.}) = C_{заг} - \Delta C(ц з \text{ пер.}) = 821691 / 1,166 - 753641 = -48931,73 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Перевірка: } 751201,29 - 48931,73 = 68050 \text{ тис. грн.}$$

Отже, за рахунок збільшення ціни призвело до того що, собівартість продукції зросла на 116981,73 тис. грн. за рахунок зменшення обсягів виробництва – на 48931,73 тис. грн.

Як видно із розрахунків, зміна цін вплинула на чистий прибуток через виручку і собівартість. Вплив зміни цін на розмір чистого прибутку в складі виручки і собівартості має різноспрямований характер: зростання виручки від реалізації продукції сприяло збільшенню чистого прибутку, а зростання собівартості призвело до зменшення прибутку. З урахуванням цього, вплив зміни цін на розмір чистого прибутку можна визначити так:

$$\Delta \text{Пц} = \Delta \text{Вц} - \Delta \text{Сц (з пер.)} = 18162 - 11117 = 7045 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо вплив на зміну розміру чистого прибутку інших чинників – вплив зміни розмірів адміністративних витрат, витрат на збут і інших операційних витрат.

При визначенні впливу даного чинника потрібно врахувати, що він є чинником зворотного впливу щодо прибутку. У зв'язку з цим у розрахункову формулу додається знак “–”, тобто:

$$\Delta \text{Пр} = - [/\text{АВ1} + \text{ВЗ1} + \text{ЮВ1} - / \text{АВ0} + \text{ВЗ0} + \text{СР0} + \text{ЮВ0} /], \quad (2.4)$$

де Пр – зміна чистого прибутку за рахунок зміни величини вказаних витрат.

За даними табл. 2.6 цей вплив становив:

$$\Delta \text{Пр} = - ((26215 + 44792 + 12599) - (21031 + 42545 + 16541)) = -3489 \text{ тис. грн.}$$

Це означає, що перевитрати за непрямыми витратами призвели до зменшення прибутку в 2017 р. на – 3489 тис. грн.

Вплив зміни величини інших доходів на зміну розміру чистого прибутку визначають за формулою:

$$\Delta \text{ДУК} = \text{ДУК1} - \text{ДУК0}, \quad (2.5)$$

де Δ ДУК – зміна чистого прибутку за рахунок зміни суми доходів від участі у капіталі;

ДУК1, ДУК0 – відповідно доходи від участі у капіталі звітного й базового періодів.

Вплив цього показника розрахуємо за даними табл. 2.6

Δ ДУК = 0 тис. грн.

Вплив зміни величини фінансових доходів на зміну розміру чистого прибутку визначають за формулою:

$$\Delta \text{ ПФД} = \text{ІФД1} - \text{ІФД0}, \quad (2.6)$$

де Δ ПФД – зміна чистого прибутку за рахунок зміни суми фінансових доходів;

ІФД1, ІФД0 – відповідно фінансовий дохід звітного й базового періодів.

Вплив цього показника розрахуємо за даними табл. 2.6

Δ ПФД = 0 тис. грн.

Розмір чистого прибутку знизився за рахунок зменшення суми інших фінансових доходів 0 тис. гривень.

Вплив зміни величини фінансових витрат можна визначити за формулою:

$$\Delta \text{ ПФВ} = -(\text{ФВ1} - \text{ФВ0}), \quad (2.7)$$

де Δ ПФВ – зміна чистого прибутку за рахунок зміни розміру фінансових витрат;

ФВ1, ФР0 – відповідно фінансові витрати у звітному й базовому роках.

За даними табл. 2.6 вплив цього чинника становить:

$$\Delta \text{ПФВ} = 0 \text{ тис. грн.}$$

Отже, чистий прибуток за рахунок збільшення суми понесених фінансових витрат збільшився на 1112 тис. грн.

Вплив зміни величини інших операційних доходів на зміну розміру чистого прибутку визначають за формулою:

$$\Delta \text{Піод} = \text{ІОД1} - \text{ІОД0}, \quad (2.8)$$

де $\Delta \text{Піод}$ – зміна чистого прибутку за рахунок зміни суми інших операційних доходів;

ІОД1, ІОД0 – відповідно інший операційний дохід звітного й базового періодів.

Вплив цього показника розрахуємо за даними табл.2.6.

$$\Delta \text{Піод} = 9029 - 12582 = -3553 \text{ тис. грн.}$$

Розмір чистого прибутку зменшився за рахунок зменшення суми інших операційних доходів 3553 тис. гривень.

Вплив суми сплаченого податку на чистий прибуток можна визначити за формулою:

$$\Delta \text{ППП} = -(\text{ППП1} - \text{ППП0}), \quad (2.9)$$

де $\Delta \text{ППП}$ – зміна чистого прибутку за рахунок змін величини сплаченого податку на прибуток.

За даними табл. 2.6 цей вплив становить:

$$\Delta \text{ППП} = - (815-1198)=383 \text{ тис. грн.}$$

Зменшення розміру сплаченого податку на прибуток призвів до збільшення розміру чистого прибутку на 383 тис. грн.

Узагальнимо вплив чинників, що впливають на розмір чистого прибутку (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Зведена таблиця впливу факторів на чистий прибуток ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” 2017 р.

№ пор.	Показники	Сума, тис. грн
1	Зміна цін	127758,49
2	Обсяг реалізованої продукції	-52951,49
3	Собівартість реалізованої продукції	-68050
4	Адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати	-3489
5	Інші операційні доходи	-3553
6	Інші доходи	26
8	Інші фінансові доходи	0
9	Фінансові витрати	0
10	Інші витрати	4
11	Податок на прибуток	383
12	Усього	128

Проведемо факторний аналіз формування прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за 2018 р. в табл. 2.8 та визначимо вплив кожного чинника на прибуток від реалізації.

Індекс цін виробників промислової продукції за 2018 р. в цілому становив 114,3 % (за 2017 р. – 116,6%).

Ціни на продукцію у 2018 році зросли на 114,3%, тобто індекс цін (Іц становить 1,143). Визначимо вплив чинників на зміну виручки від реалізації. Загальну зміну виручки від реалізації обчислимо за формулою:

$$\Delta \text{Взаг} = \text{В1} - \text{В0} = 893832-897388=-3556 \text{ тис. грн.}$$

де V_1, V_0 – відповідно виручка за звітний і базовий періоди.

Отже, за звітний період виручка від реалізації продукції збільшилася на 60306 тис. грн.

Таблиця 2.8

Факторний аналіз прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” в 2018 р.

Показник	2017 р. (базисний рік X_0)	2018р. X_1	Зміни ΔX
1. Виручка від реалізації продукції без урахування ПДВ, акцизного збору та інших відрахувань з доходів (В)	897388	893832	-3556
2. Собівартість реалізованої продукції (С)	821691	821467	-224
3. Адміністративні витрати (АВ)	26215	34143	7928
4. Витрати на збут (ВЗ)	44792	31973	-12819
5. Інші операційні доходи (ІОД)	9029	12074	3045
6. Інші операційні витрати (ІОВ)	12599	17950	5351
7. Дохід від участі у капіталі (ДУК)	26	1756	1730
8. Інші фінансові доходи (ІФД)			0
9. Фінансові витрати (ФВ)			0
10. Інші витрати (ІВ)	1	7	6
11. Податок на прибуток (ПНП)	815	2080	1265
12. Чистий прибуток (ЧП)	330	42	-288

Ця зміна є результатом впливу двох чинників: ціни реалізації й обсягу реалізованої продукції (з урахуванням структури). Вплив цих чинників можна визначити так:

$$\Delta V_{Ц} = V_1 - V_1 : I_{ц} = 893832 - 893832 / 1,143 = 111826,75 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta V_{NUД} = V_1 : I_{ц} - V_0 = 893832 / 1,143 - 897388 = -115382,75 \text{ тис. грн.},$$

$$\text{Перевірка: } 111826,75 - 115382,75 = -3556 \text{ тис. грн.},$$

де $I_{ц}$ – індекс цін.

Отже, зростання цін сприяло збільшенню виручки від реалізації продукції на 111826,75 грн., а зменшення обсягу випуску продукції привело до зменшення виручки від реалізації продукції на 115382,75 тис.грн. Як

впливає із розрахунків, на підприємстві спостерігається скорочення виробництва.

Аналогічно розраховують вплив чинників на зміну собівартості реалізованої продукції:

$$\Delta C_{\text{заг}} = C_1 - C_0 = 821467 - 821691 = -224 \text{ тис. грн.}$$

де C_1, C_0 – відповідно собівартість у звітному і базовому періодах.

Припустимо, що собівартість одиниці продукції змінилася лише за рахунок зовнішніх чинників, а саме за рахунок загальної зміни цін. Тоді:

$$\Delta C(N_{\text{з пер.}}) = C_1 - C_0 : I_{\text{ц}} = 821467 - 821467 / 1,143 = 102773,21 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta C_{\text{НУД}} = C_1 : I_{\text{ц}} = \Delta C(N_{\text{з пер.}})$$

$$\Delta C(N_{\text{з пер.}}) = C_{\text{заг}} - \Delta C(\text{ц з пер.}) = 821467 / 1,143 - 821691 = -102997,21 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Перевірка: } 102773,21 - 102997,21 = -224 \text{ тис. грн.}$$

Отже, за рахунок збільшення обсягу випуску собівартість продукції зменшилась 102997,21 на тис. грн. за рахунок зміни цін зросла на 102773,21 тис. грн.

Як видно із розрахунків, зміна цін вплинула на чистий прибуток через виручку і собівартість. Вплив зміни цін на розмір чистого прибутку в складі виручки і собівартості має різноспрямований характер: зростання виручки від реалізації продукції сприяло збільшенню чистого прибутку, а зростання собівартості призвело до зменшення прибутку.

Розрахуємо вплив на зміну розміру чистого прибутку інших чинників – вплив зміни розмірів адміністративних витрат, витрат на збут і інших операційних витрат.

За даними табл. 2.8 цей вплив становив:

$$\Delta \text{Пр} = -((34143 + 31973 + 17950) - (26215 + 44792 + 12599)) = -460 \text{ тис. грн.}$$

Це означає, що економія за непрямими витратами призвели до зменшення прибутку в 2018 р. на -460 тис. грн.

Вплив зміни величини інших фінансових доходів. Вплив цього показника розраховуємо за даними табл. 2.8.

$$\Delta \text{ІДФ} = 0 \text{ тис. грн.}$$

Розмір чистого прибутку збільшився за рахунок збільшення суми фінансових доходів на 0 тис. гривень.

Вплив зміни величини фінансових витрат. За даними табл. 2.8 вплив цього чинника становить:

$$\Delta \text{ПФВ} = 0 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни величини інших операційних доходів на зміну розміру чистого прибутку. Вплив цього показника розраховуємо за даними табл. 2.8.

$$\Delta \text{Піод} = 12074 - 9029 = 3045 \text{ тис. грн.}$$

Розмір чистого прибутку збільшився за рахунок зростання суми інших операційних доходів на 3045 тис. гривень.

Вплив суми сплаченого податку на чистий прибуток. За даними табл. 2.8 цей вплив становить:

$$\Delta \text{ППП} = - (2080 - 815) = -1265 \text{ тис. грн.}$$

Збільшення розміру сплаченого податку на прибуток призвів до зменшення розміру чистого прибутку на 1265 тис. грн.

Узагальнимо вплив чинників, що впливають на розмір чистого прибутку (табл. 2.9.)

Таблиця 2.9

Зведена таблиця впливу факторів на чистий прибуток ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” 2018 р.

№ пор.	Показники	Сума, тис. грн
1	Зміна цін	111826,75
2	Обсяг реалізованої продукції	-115382,75
3	Собівартість реалізованої продукції	224
4	Адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати	-460
5	Інші доходи	1730
6	Інші фінансові доходи	0
7	Інші операційні доходи	3045
8	Інші фінансові витрати	0
9	Інші витрати	-6
10	Податок на прибуток	-1265
11	Усього	-288

Таким чином, на основі проведеного факторного аналізу формування прибутку на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” було визначено позитивні та негативні фактори.

2.4. Аналіз ділової активності, прибутковості та встановлення ознак фінансової кризи на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Узагальнимо показники ділової активності за даними фінансової звітності підприємства в 2016-2018 рр. в таблиці 2.10.

Узагальнюючими показниками використання як в цілому, так і окремих видів майна підприємства є його оборотність, прискорення якої сприяє збільшенню продажу та вивільненню коштів з обороту. В аналізі вживається найчастіше показник оборотності, який характеризує тривалість одного обороту в днях, тобто час, протягом якого майно підприємства проходить усі стадії одного кругообігу.

Таблиця 2.10

Показники ділової активності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” в
2016-2018 рр.

№ п/п	Показники	2016р	2017р	2018	Відхилення	
					2016- 2017	2017- 2018
1	Коефіцієнт оборотності активів	0,91	1,65	1,57	0,73	-0,08
2	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,60	2,82	2,821	1,22	0,001
3	Тривалість обороту дебіторської заборгованості	227,95	129,54	129,64	-98,41	0,10
4	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,63	3,08	3,31	1,45	0,23
5	Тривалість обороту кредиторської заборгованості	223,38	118,47	110,35	-104,91	-8,12
6	Коефіцієнт оборотності запасів	65,64	99,48	70,95	33,84	-28,53
7	Тривалість обороту запасів	5,56	3,67	5,14	-1,89	1,48
8	Тривалість операційного циклу	233,52	133,21	134,78	-100,30	1,57
9	Тривалість фінансового циклу	10,13	14,74	24,44	4,61	9,70

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

- коефіцієнт оборотності активів в 2016 р. дорівнював 0,91 оборота, в 2017 р. змінився до 1,65 оборотів, а в 2018 р. змінився до 1,57 оборотів;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості в 2016 р. дорівнював 1,6 оборотів, в 2017 р. змінився до 2,82 оборотів, а в 2018 р. змінився до 2,821 оборотів;
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості в 2016 р. дорівнював 1,63 оборотів, в 2017 р. змінився до 3,08 оборотів, а в 2018 р. змінився до 3,31 оборотів;
- коефіцієнт оборотності запасів в 2016 р. дорівнював 65,64 оборотів, в 2017 р. змінився до 99,48 оборотів, а в 2018 р. змінився до 70,95 оборотів;
- тривалість обороту дебіторської заборгованості в 2016 р. дорівняла 227,95 днів, в 2017 р. змінилась до 129,54 дня, а в 2018 р. змінилась до 129,64 дня;

– тривалість обороту кредиторської заборгованості в 2016 р. дорівняла 222,38 днів, в 2017 р. змінилась до 118,47 дня, а в 2018 р. змінилась до 110,35 дня;

– тривалість обороту запасів в 2016 р. дорівняла 65,64 днів, в 2017 р. змінилась до 99,48 дня, а в 2018 р. змінилась до 70,95 дня;

– тривалість операційного циклу в 2016 р. дорівняла 233,52 днів, в 2017р. змінилась до 133,21 дня, а в 2018 р. змінилась до 134,78дня;

– тривалість фінансового циклу в 2016 р. дорівняла 10,13 днів, в 2017 р. змінилась до 14,74 дня, а в 2018 р. змінилась до 24,44 дня.

Чим менша тривалість одного обороту в днях, тим швидше майно здійснює свій кругообіг, тим ефективніше використовуються активи підприємства.

Кінцевий результат роботи підприємства оцінюється рівнем ефективності його господарської діяльності: загальним обсягом одержаного прибутку та розрахунку на одиницю ресурсів.

Прибуток та відносний показник прибутку – рентабельність є основними показниками ефективності роботи підприємства, які характеризують інтенсивність господарювання. Життєдіяльність підприємства багато в чому залежить саме від того, якою мірою забезпечена фінансова віддача ресурсів та наскільки досягається рівень прибутковості в процесі формування витрат. Співвідносити витрати і доходи є головне завдання кожного учасника господарської діяльності.

Водночас, абсолютна сума прибутку не характеризує рівень ефективності господарської діяльності. Щоб зробити висновок про рівень ефективності господарювання, отриманий прибуток необхідно порівняти з понесеними витратами або активами, які забезпечують підприємницьку діяльність.

Рентабельність – це відносний показник, тобто рівень прибутковості, що вимірюється у відсотках.

Показник рентабельності показує, скільки копійок прибутку одержує підприємство при понесених витратах (вкладених активах, ресурсах в його господарську діяльність у розмірі 1 гривні).

Абсолютний показник, який найповніше характеризує ефективність роботи підприємства для власника, – це сума чистого прибутку (прибуток-нетто, який визначається як різниця між фінансовим результатом від діяльності та податком на прибуток), який зменшує створений прибуток. Проте, прибуток підприємства хоч і є результатом господарювання, сам по собі не характеризує міру ефективності роботи та ступінь використання майна. Тому, для більш повної оцінки роботи підприємства, застосовують відносні показники прибутковості – рентабельність.

Проводимо аналіз прибутковості та рентабельності за відносними показниками ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” .

Розрахунок показників рентабельності для ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” наведено у табл.2.11.

На основі табл. 2.11. можна зробити наступні висновки:

– рентабельність продукції за 2017 р. зросла на 0,05% (в порівнянні з 2016 р.), а за 2018 р. зменшилась на 0,64% (в порівнянні з 2017 р.).

– рентабельність операційної діяльності за 2017 р. зменшилась на 0,05% (в порівнянні з 2016 р.), а за 2018 р. зменшилась на 0,08 % (в порівнянні з 2017 р.

– рентабельність активів за 2017 р. збільшилась на 0,04% (в порівнянні з 2016 р.), а за 2018 р. зменшилась на 0,05% (в порівнянні з 2017 р.).

– рентабельність власного капіталу за 2017 р. збільшилась на 0,11% (в порівнянні з 2016 р.), а за 2018 р. зменшилась на 0,16% (в порівнянні з 2017 р.);

– рентабельність необоротних активів за 2017 р. збільшилась на 0,11% (в порівнянні з 2016 р.), а за 2018 р. зменшилась на 0,15 % (в порівнянні з 2017 р.);

Таблиця 2.11

Динаміка коефіцієнтів рентабельності ПрАТ “Кондитерська фабрика
“АВК” в 2016-2018 рр.

Показник	2016р.	2017р.	2018р.	Відхилення	
				2016-2017	2017-2018
1	2	3	4	5	6
Витратні показники					
Рентабельність продукції (за валовим прибутком),%	8,38	8,44	8,10	0,05	-0,34
Рентабельність операційної діяльності ,%	0,17	0,13	0,04	-0,05	-0,08
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	1,09	1,09	1,09	0,00	0,00
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	0,92	0,92	0,92	0,00	0,00
Ресурсні показники					
Рентабельність (збитковість підприємства (активів)),%	0,04	0,06	0,01	0,04	0,06
Рентабельність власного капіталу ,%	0,11	0,18	0,02	0,11	0,18
Рентабельність (збитковість необоротних активів (фондорентабельність) ,%	0,11	0,17	0,02	0,11	0,17
Рентабельність(збитковість оборотних активів) ,%	0,07	0,09	0,01	0,07	0,09
Коефіцієнт покриття активів	173,06	164,71	157,07	173,06	164,71
Коефіцієнт окупності активів	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Коефіцієнт покриття власного капіталу	4,47	4,85	4,81	4,47	4,85
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,22	0,21	0,21	0,22	0,21
Прибуткові показники					
Валова рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг),%	8,38	8,44	8,10	8,38	8,44
Чиста рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг) ,%	0,02	0,04	0,00	0,02	0,04
Рентабельність доходу від операційної діяльності, %	0,17	0,12	0,04	0,17	0,12

– рентабельність оборотних активів за 2017 р. збільшилась на 0,07% (в порівнянні з 2016 р., а за 2018 р. зменшилась на 0,08 % (в порівнянні з 2017 р.);

– валова рентабельність продажу продукції за 2017 р збільшилась на 8,38% (в порівнянні з 2016 р., а за 2018 р.), та зменшилась на 0,34% (в порівнянні з 2017 р.);

– чиста рентабельність продажу продукції за 2017 р . збільшилась на 0,02 % (в порівнянні з 2016 р.), а за 2018 р. зменшилась на 0,03% (в порівнянні з 2017 р.);

– рентабельність доходу від операційної діяльності за 2017 р. зменшилась на 0,17% (в порівнянні з 2016 р.), а за 2018 р. зменшилась на 0,08 % (в порівнянні з 2017 р.).

Аналіз показників рентабельності відображає рис.2.3-2.5.

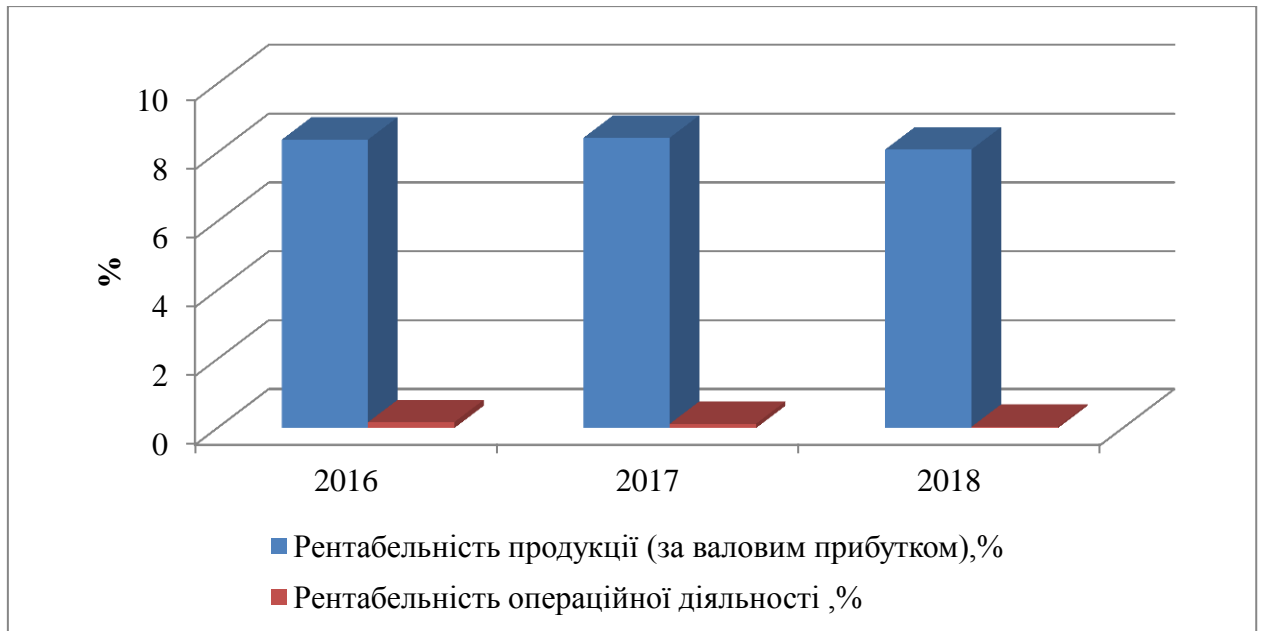

Рис. 2.3. Динаміка витратних показників рентабельності
ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” в 2016-2018 рр.

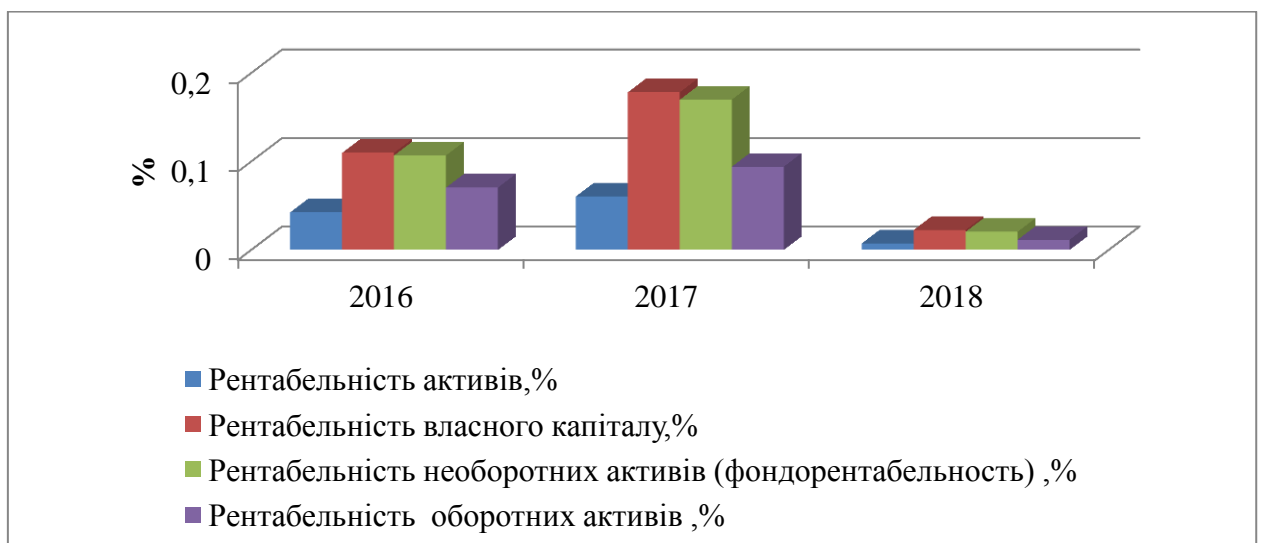

Рис. 2.4. Динаміка ресурсних показників рентабельності
ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК в 2016-2018 рр.

Рис. 2.5. Динаміка прибуткових показників рентабельності
ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” в 2016-2018 рр.

Таким чином аналіз рентабельності вказує на те, що підприємство є прибутковим, але деякі показники мають негативні тенденції до зменшення.

Для встановлення ознак фінансової кризи використовуємо методику, яка містить дискримінантні моделі оцінки фінансового стану підприємства та дозволяє визначити клас підприємства .

Модель розрахунку інтегрального показника фінансового стану для підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів: секція С має наступний вигляд:

$$Z=0,035 \times K_1 + 0,04 \times K_2 + 2,7 \times K_3 + 0,1 \times K_6 + 1,1 \times K_7 + 1,2 \times K_8 + 0,05 \times K_9 - 0,8 \quad (2.10)$$

Розрахунок фінансових коефіцієнтів, що використовуються для визначення інтегрального показника фінансового стану середнього підприємства (ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”) наведено в табл.2.12.

Таблиця 2.12

Розрахунок фінансових коефіцієнтів, що використовуються для визначення інтегрального показника фінансового стану ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Фінансовий коефіцієнт	Формула розрахунку	01.01 2016	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018
1. K_1 - коефіцієнт покриття (ліквідність третього ступеня)	<u>Оборотні активи</u> Поточні зобов'язання	1,01	1,01	1,17	1,15
2. K_2 – проміжний коефіцієнт покриття	<u>Монетарні оборотні активи</u> Поточні зобов'язання	85,04	94,84	111,75	106,91
3. K_3 - коефіцієнт фінансової незалежності	<u>Власний капітал</u> Валюта балансу (пасив)	0,42	0,36	0,32	0,33
4. K_6 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності (ЕВІТ)	<u>Фінансові результати від операційної діяльності</u> Чиста виручка від реалізації	0,0017	0,0022	0,0012	0,0004
5. K_7 – коефіцієнт рентабельності операційної діяльності за ЕВІТДА	<u>ЕВІТДА Чистий дохід від реалізації + інші операційні доходи</u>	0,08	0,05	0,08	0,08
6. K_8 - коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	<u>Чистий прибуток (збиток)</u> Валюта балансу (актив)	0,0005	-0,0011	0,0006	0,0001
7. K_9 – коефіцієнт оборотності оборотних активів	<u>Чиста виручка від реалізації</u> Оборотні активи	3,37	1,32	2,41	2,51
Z	$Z=0,035 \times K_1 + 0,04 \times K_2 + 2,7 \times K_3 + 0,1 \times K_6 + 1,1 \times K_7 + 1,2 \times K_8 + 0,05 \times K_9 - 0,8$	4,04	4,11	4,80	4,62
Клас		клас 1	клас 1	клас 1	клас 1

Висновок про якість фінансового стану підприємства робиться на основі присвоєння йому класу згідно з інтерпретацією значень інтегрального показника фінансового стану підприємства. Шкала класифікації розроблена на основі значень інтегрального показника фінансового стану та з урахуванням ймовірності невиконання позичальником взятих зобов'язань (табл.2.13).

Таблиця 2.13

Інтерпретація значень інтегрального показника фінансового стану
бенефіціара (великі та середні підприємства)

№ з/п	Види економічної діяльності	Класи за рівнем фінансового стану позичальника				
		клас 1	клас 2	клас 3	клас 4	клас 5
2	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів: секція С (розділи 10–12)	Більше ніж +0,71	Від +0,7 до 0	Від -0,01 до -0,70	Від -0,71 до -3,4	Менше ніж -3,5

Класи за рівнем фінансового стану слід інтерпретувати таким чином:

Клас 1 – високий рівень спроможності виконувати зобов’язання та найменша ймовірність дефолту.

Клас 2 – достатній рівень спроможності виконувати свої зобов’язання та незначна ймовірність дефолту.

Клас 3 – нижче середнього рівень спроможності виконувати зобов’язання.

Клас 4 – фінансовий стан бенефіціара є нестабільний і свідчить про наявність ознак неплатоспроможності.

Клас 5 – високий рівень неплатежів та дефолт.

На основі проведеного дослідження визначено, що впродовж 2016-2018 рр. клас підприємства за рівнем фінансового стану не змінювався, та на кінець 2018 р. підприємство має 1 клас – високий рівень спроможності виконувати зобов’язання та найменша ймовірність дефолту.

Висновки до розділу 2

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Компанія АВК – один із лідерів національного кондитерського ринку. ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”” входить в трійку найбільших

кондитерських компаній України за обсягами виробництва і в топ-100 світових компаній.

2. АВК виробляє шоколад, шоколадні цукерки, злакові солодоці та снеки, желеино-жувальні смаколики, а також іншу кондитерську продукцію. Ключові бренди, які підкорили серця споживачів як в Україні, так і далеко за її межами: Королівський Шарм; Труфальє; Трюфель; Королівський Шедевр; Шоколадна ніч; KRESKO; Бам-Бук; Мажор; Жувіленд; Шоколад АВК; Гулівер; Хто сказав Му? та інші.

3. Чистий дохід від реалізації продукції за період 2016-2017 рр. збільшився на 74807 тис.грн., темп росту склав 109,09%.

Чистий прибуток за період 2016-2017 рр. збільшився на 128 тис.грн., та досяг рівня на 330 тис.грн.

Реалізована продукція за 2018 рік склала 893832 тис.грн. проти 897388 тис.грн за 2017 рік відхилення -0,4%.

Чистий прибуток за період 2017-2018 рр. зменшився на 288 тис.грн., та досяг рівня на 42 тис.грн.

Аналіз показав, що протягом 2018 р.:

- чистий дохід зменшився в порівнянні з 2017 р. на 3556 тис. грн., або на 0,4%;

- собівартість реалізованої продукції зменшилась в порівнянні з 2017 р. на 224 тис. грн., або на 0,03%;

- валовий прибуток зменшився в порівнянні з 2017 р. на 3332 тис. грн., або на 4,4%;

- фінансовий результат від операційної діяльності зменшився в порівнянні з 2017 р. на 747 тис. грн., або на 66,7%;

- підприємство отримало чистий прибуток на 42 тис.грн., який менший прибутку 2017р. на 288 тис. грн.

4. Аналіз зміни показників показав, що рівень прибутку від операційної діяльності на одну гривню чистого доходу в 2017 р. порівнянні з 2016 р. значно зменшується, а в 2018 р. ще зменшується, що вказує на зниження

ефективності діяльності. На підприємстві а 2018 р. спостерігається зменшення прибутку від операційної діяльності, що є напрямком негативним.

5. В розділі проведено факторний аналіз формування прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за 2017 р. та за 2018 р. На основі проведеного факторного аналізу формування прибутку на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” було визначено позитивні та негативні фактори.

6. Аналіз рентабельності вказав на те, що підприємство є прибутковим, але деякі показники мають негативні тенденції до зменшення.

7. На основі проведеного дослідження визначено, що впродовж 2016-2018 рр. клас підприємства за рівнем фінансового стану не змінювався, та на кінець 2018 р. підприємство має 1 клас – високий рівень спроможності виконувати зобов’язання та найменша ймовірність дефолту.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ “КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА “АВК”

3.1. Формування системи управління прибутком на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

В плановому році на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” плануються заходи по збільшенню ефективності і стійкості виробництва, збільшенню продуктивності праці.

Одними із основних заходів є удосконалення технології виробництва класичних шоколаду, шоколадних цукерок, злакових солодошів та снєків, желейно-жувальних солодошів, а також іншої кондитерської продукції.

В перспективі ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” планує продовжувати здійснювати ті ж види діяльності, що і в звітному році.

Перспективи подальшого розвитку підприємства визначаються рівнем ефективності реалізації фінансової, інвестиційної, інноваційної політики, покращення кадрового забезпечення успішної реалізації маркетингових програм тощо.

Ключ до досягнення цілей ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” це інвестиції у найсучасніше обладнання, розробка власних технологій виробництва та постійне опанування нових продуктових категорій.

АВК розвиває мережу фірмових магазинів. Компанія запустила новий канал продажів власної продукції – Інтернет-магазин. Завдяки цьому, солодоші АВК тепер можна придбати по всій Україні, не виходячи з дому.

Одним із пріоритетів ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” на поточний рік є нова маркетингова політика направлена на просування продукції підприємства на ринки регіонів України.

В цих умовах господарювання ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” повинно більше уваги приділяти питанням управління прибутком

підприємства. Модель раціонального організаційно-економічного механізму забезпечення прибутковості ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” повинна формуватися на принципах: децентралізації, компактності, інтенсивності, скорочення проміжних ланок, взаємодії саморегуляції з державним регулюванням, гнучкості, відкритості, адекватності соціально-економічній ситуації.

Цільовою функцією даного структурного утворення є отримання прибутку через випуск і реалізацію конкурентоспроможної продукції, забезпечення високого рівня рентабельності й ліквідності за допомогою управлінських методів (прийняття рішень та їх реалізація, в т. ч. контроль за їх виконанням і оцінка одержаних результатів).

Схематично організаційно-економічний механізм забезпечення прибутку підприємства можна подати таким чином (рис. 3.1.)

Рис. 3.1. Організаційно-економічний механізм забезпечення прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

При формуванні даного механізму можна виділити ряд важелів впливу. Перш за все, це організаційно-економічні елементи, які включають адміністративні та ринкові інструменти (державне, регіональне, інституціональне регулювання та саморегулювання).

Економічні важелі впливу включають: інноваційно-інвестиційні заходи, фінансово-кредитний механізм регулювання, страхування та оподаткування, ціноутворення, мотиваційні механізми, засоби стимулювання на шляху підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Інноваційно-інвестиційні заходи мають включати в себе нормативно-правову базу забезпечення захисту інтересів інвесторів, гарантування державою недоторканості їх власності, сприяння інноваційним методам ведення підприємницької діяльності.

Фінансово-кредитні інструменти повинні бути представлені розгалуженою системою фінансових установ і відпрацьованим механізмом надання і повернення кредитів.

До організаційних важелів відносяться: організація управлінської діяльності, система планування, маркетингова діяльність, економічні зв'язки, застосування механізмів лізингу та оренди. Вони охоплюють структуру управління та розподіл функцій в сфері державного регулювання підприємництва і діяльності підприємств; інститути, інституції і діяльність держави, організаційні структури, які впливають на розвиток підприємництва, система дозвільних та контролюючих органів та ін.

Не менш важливе значення мають функціональні та забезпечувальні елементи, які складаються з фінансового забезпечення (за рахунок власного, позичкового капіталу й залучених засобів) та із забезпечувальних систем (правової, кадрової, нормативно-регулюючої, інформаційної (інформаційне забезпечення: системи зв'язку; фінансові, економічні, правові консультаційні послуги; консультування та дорадчих служб).

Отже, в якості організаційно-економічного механізму слід розглядати комплексну систему, що складається з системи забезпечення, функціональної

та цільової системи, які містять певну сукупність організаційних і економічних важелів, які впливають на економічні і організаційні параметри прибутковості з метою забезпечення ефективності управління і отримання конкурентних переваг.

До процесу управління прибутком на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”” необхідно підходити як до системи. При цьому систему управління доцільно розглядати як одну з підсистем управління ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК””, функціями якої є виявлення та аналіз чинників, що впливають на розмір прибутку, визначення резервів його підвищення та формування стратегії його використання для досягнення певного рівня конкурентоздатності та іміджу підприємства з урахуванням його потенційних можливостей і обмежень зовнішнього середовища.

Стратегічна орієнтація системи управління прибутком полягає у визначенні перспективних орієнтирів діяльності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”” на основі аналізу, оцінки та прогнозування стану ринкового середовища, визначення рівня одержуваного прибутку і можливостей управління ним з метою його підвищення на основі використання внутрішніх важелів.

Зважаючи на вищезазначене, пропонуємо модель управління прибутком, що представлена на рис. 3.2.

При стратегічному і поточному плануванні діяльності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”” мобілізація резервів зниження поточних майбутніх витрат, підвищення прибутку, ефективніше використання його наявних ресурсів досягаються завдяки створенню комплексного методичного забезпечення, до якого входять: аналіз беззбитковості виробництва, маржинальний аналіз витрат і прибутку, функціонально-вартісний, техніко-економічний аналіз.

У ринковому середовищі ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”” ефективність своєї діяльності оцінюють за кінцевим результатом.

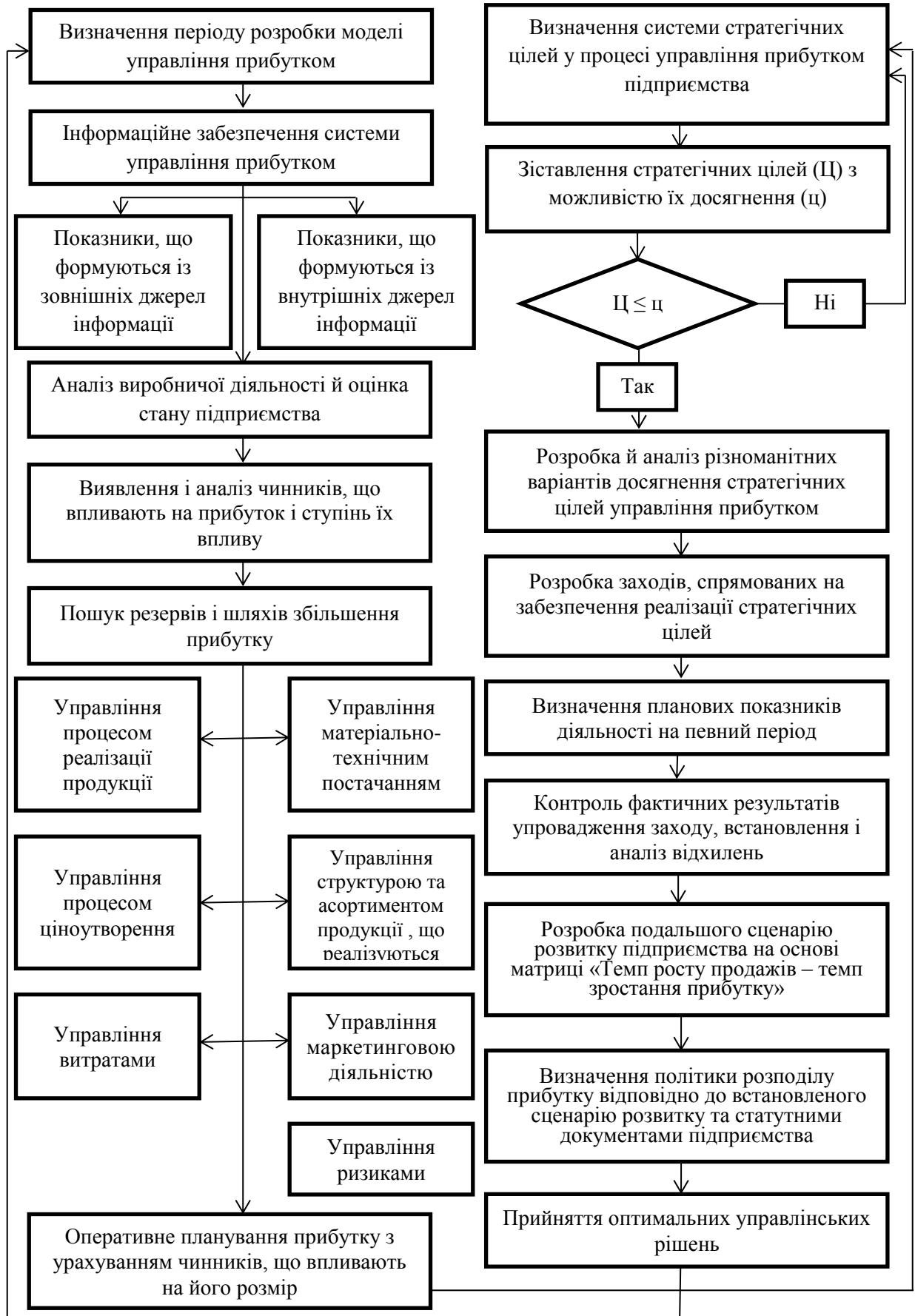

Рис. 3.2 Модель управління прибутком ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Тому в якості основних умов зниження витрат виробництва, на яких сфокусована увага, є внутрігосподарські організаційно-управлінські та фінансові, що конкретизовані у вигляді основних задач, які необхідно вирішувати позачергово в період трансформаційної перебудови з метою зниження витрат виробництва, а саме:

- вдосконалення інформаційного забезпечення процесу виробництва;
- розробки підходу щодо формування асортименту продукції;
- вдосконалення механізму покриття витрат.

Організаційно-економічні умови зниження витрат виробництва наведені на рис.3.2.

Для успішного управління витратами потрібно:

- організовувати облік витрат по кожному підрозділу;
- аналізувати структуру витрат та її вплив на результати діяльності підприємства;
- приймати обґрунтовані управлінські рішення;
- планувати рівень витрат;
- планувати прибуток з урахуванням обсягів здійснюваних витрат та змін у ринковому середовищі;
- формувати дієву систему мотивації працівників до контролю та зменшення витрат;
- контролювати рівень витрат та вживати заходи для їх зменшення.

Особливу увагу в процесі управління витратами вважаємо за доцільне приділити забезпеченню якості продукції.

Витрати, пов'язані з формуванням на підприємстві системи управління якістю продукції, сегментуються на превентивні та витрати на оцінювання.

Рис. 3.3. Організаційно-економічні умови зниження витрат виробництва

ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Що стосується витрат, які формуються внаслідок невідповідності вимогам якості, то вони включають витрати, пов'язані з недоліками в організації виробництва та ту їх частину, яка виникає внаслідок кон'юнктурних коливань на товарному та ресурсному ринках, тобто невідповідності попиту і пропозиції з боку споживачів та постачальників економічних ресурсів. Такий підхід дає змогу здійснювати моніторинг витрат, пов'язаних із забезпеченням якості продукції на кожному етапі життєвого циклу продукту (рис. 3.4).

Рис.3.4. Витрати у системі управління якістю продукції ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

З огляду на інваріантність підходів до класифікації витрат у системі управління якістю, доцільно їх агрегувати на витрати, пов'язані з якістю, які супроводжуються підвищенням споживчих властивостей продукції, та ту їх частину, яка не збільшує споживчу вартість.

Складність процесу управління якістю продукції і зумовлені ним витрати вимагають, поряд із з'ясуванням чинників, які впливають на якість продукції, конкретизації етапів здійснення робіт, окреслення цілей та завдань, що вирішуються на кожному з них. Вони включають:

- залучення висококваліфікованих консультантів, завдання яких полягає у роз'ясненні та доведенні до кожного структурного підрозділу важливості проблеми якості, надання обґрунтованих рекомендацій щодо приведення у відповідність системи управління до поставлених завдань;

- чітке обґрунтування цілей – стратегічних, які визначають генеральні завдання; тактичних, які окреслюють конкретні завдання, спрямовані на реалізацію стратегічних цілей; оперативних – спрямованих на вирішення першочергових завдань, пов'язаних із забезпеченням високої якості продукції за мінімальних витрат;

- підготовку працівників та навчання їх методів управління якістю, безперервне підвищення професійно-кваліфікаційного рівня;

- пошук та впровадження передових форм та методів управління якістю продукції, розвиток і підтримку раціоналізаторських пропозицій та винахідництва у сфері підвищення якості товарів;

- стимулювання та мотивацію працівників, їх залучення до активної участі в процесах, пов'язаних з підвищенням якості продукції.

На основі принципів теорії обмежень системи розроблено модель збалансованої системи формування, контролю, аналізу та оцінювання витрат, пов'язаних із забезпеченням та підвищенням якості продукції (рис. 3.5), яка включає чотири органічно взаємозв'язані між собою блоки:

- формування витрат на якість продукції,
- оцінка,
- контроль та їх аналіз.

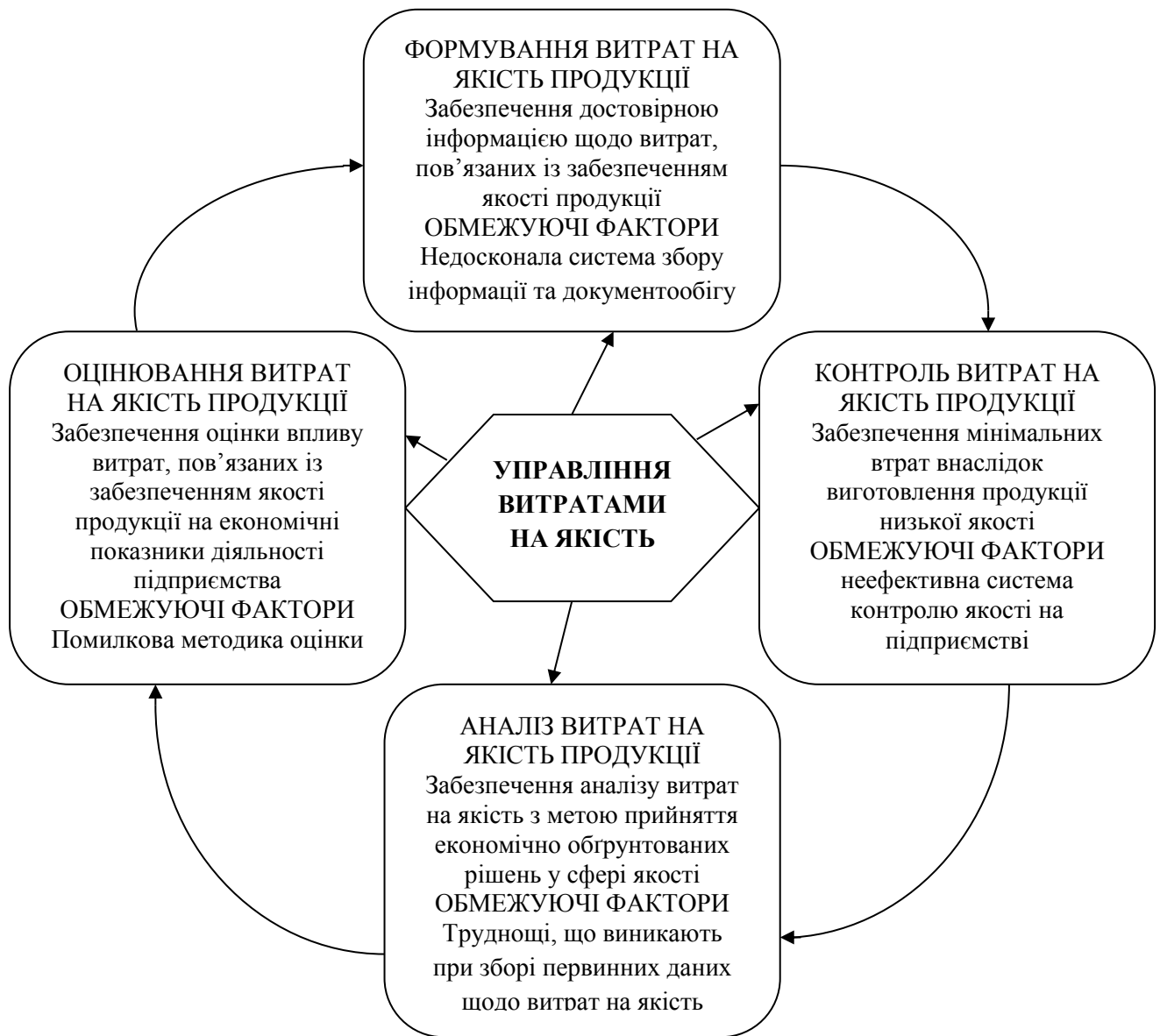

Рис. 3.5. Модель збалансованої системи формування, контролю, аналізу та оцінювання витрат у системі управління якістю продукції на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Застосування основних принципів теорії обмежень системи при управлінні витратами, пов'язаними із забезпеченням якості продукції, стає вирішальним чинником, що визначає конкурентоспроможність підприємства, адже моніторинг витрат на якість потребує залучення значних ресурсів і при цьому повинен забезпечити суб'єкт господарювання

об'єктивною інформацією, яка б давала змогу визначати вплив цих витрат на ефективність діяльності підприємства.

У процесі дослідження, проведеного на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”, було визначено основні чинники, які перешкоджають ефективному функціонуванню системи формування, контролю, аналізу та оцінювання витрат на якість, які зведено до чотирьох груп:

- управління та організація (відсутність системності в управлінні та організації системи якості продукції; недосконала методика збору інформації про витрати на якість);

- персонал (відсутність знань у персоналу стосовно обліку інформації щодо витрат на якість; відсутність належної комунікації між структурними підрозділами підприємства);

- процеси (відсутність розроблених стандартів щодо системи збору та оцінювання інформації про витрати в системі управління якістю продукції; віджилі стандарти технологічних процесів; відсутність узгодженості між виробничими цехами);

- інформація (недостовірність інформації для коректного планування витрат у системі управління якістю продукції; складність розрахунку витрат на якість продукції).

Тому, пропонуємо наступні підходи до впровадження на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” системи управління витратами, пов'язаними з забезпеченням та підвищенням якості продукції, які передбачають виконання низки послідовних етапів, серед яких:

- аналіз існуючої системи контролю та оцінювання витрат, пов'язаних з якістю продукції на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”;

- збір масиву інформації, що стосується контролю якості на основі існуючої системи контролю, та його групування за дефектами, які виникають у процесі виготовлення продукції, відповідно до ділянок контролю: контроль якості вхідних матеріалів, контроль якості процесу

підготовки, контроль якості процесу виробництва (міжопераційний та фінішний контроль), інспекційний контроль;

– структуризація виявлених дефектів за частотою виникнення в порядку зменшення, а також здійснення їх аналізу за допомогою діаграм Парето, що дає змогу визначити операції з високим рівнем дефектів;

– здійснення замірів часу та розрахунків коштів, необхідних для виправлення дефектів, виокремлення операцій, які визначаються як “обмеження” системи контролю якості;

– оцінка результатів впровадження запропонованої системи формування, контролю, аналізу та оцінювання витрат, пов’язаних із забезпеченням якості продукції, шляхом розрахунку величини зниження рівня дефектності продукції та оцінки обґрунтованості запроваджених заходів з підвищення якості продукції на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”.

На підставі синтезу наявних розробок у сфері управління витратами і положень загальної теорії менеджменту зміст поточного і кінцевого контролю витрат по центрах відповідальності можна конкретизувати наступним чином – табл. 3.1.

Тільки комплексне здійснення поточного і кінцевого контролю витрат забезпечує досягнення запланованих показників витрат і цілей управління ними, оскільки різні види контролю виконуються різними центрами відповідальності на базі спеціально підготовленої інформації про відхилення. Для підвищення об’єктивності та результативності аналізу відхилень у роботі пропонується вдосконалити класифікацію факторів впливу на поточні витрати, що діють у зовнішньому і внутрішньому середовищі, в якій їх розподілено за ознакою можливості контролю, здійснюваного керівництвом підприємства.

До факторів, які воно не може контролювати, треба віднести економічні й політичні фактори зовнішнього середовища непрямого впливу,

а також законодавчі та нормативно-правові фактори зовнішнього середовища прямого впливу.

Таблиця 3.1

Порівняльна характеристика видів контролю витрат та прибутку

Критерій порівняння	Контроль витрат	
	поточний	кінцевий
1	2	3
1. Період планування	Оперативно-виробниче планування витрат на декаду місяць	Планування поточних витрат на квартал, рік
2. Метод регулювання	Управління по відхиленнях	Управління по цілях
3. Об'єкти контролю	Величина виробничих витрат	Величина поточних витрат, їх рівень, динаміка і структура
4. Суб'єкти контролю	Виробничі центри відповідальності	Адміністративно-управлінські центри відповідальності
5. Мета регулювання	Забезпечення виконання планових показників виробничих витрат; економія матеріальних, трудових і фінансових ресурсів	Забезпечення відповідності стану системи управління витратами змінам внутрішнього й зовнішнього середовища діяльності підприємства
6. Методичний підхід до аналізу витрат та їх відхилень	Визначення причин зміни витрат, винуватців перевитрати ресурсів, а також ініціаторів економії за допомогою аналізу відхилень витрат по місцях виникнення та виробничих центрах відповідальності	Етап 1. Виявлення загальних тенденцій зміни витрат, визначення основних чинників, що зумовили зростання або економію витрат у звітному періоді Етап 2. Визначення змін собівартості продукції за допомогою аналізу звітних і планових калькуляцій витрат по виробках, по статтях витрат, а також у динаміці Етап 3. Визначення факторів і причин зміни витрат, винуватців перевитрати ресурсів, а також ініціаторів економії за допомогою аналізу відхилень витрат по місцях виникнення, виробничих та адміністративно-управлінських центрах відповідальності
7. Зміст регулювання	Оперативне запобігання непродуктивним витратам або їх мінімізація	Оцінювання вірогідності, точності й обґрунтованості планових показників по витратах; оцінювання обґрунтованості норм і нормативів витрат; коригування масивів нормативної і планової інформації; оцінювання ефективності діяльності виробничих і адміністративно-управлінських центрів відповідальності

		та ефективності витрати ресурсів; удосконалення методів управління витратами
--	--	--

До факторів, що можна частково контролювати, треба віднести фактори збуту, фактори постачання та природні фактори зовнішнього середовища прямого впливу.

До факторів, що повною мірою контролюються, треба віднести конструкційні, технологічні та організаційні внутрішньовиробничі фактори.

Певні центри відповідальності стежать лише за відхиленнями витрат по контрольованих факторах.

Теоретико-методичне наповнення контролінгу витрат наведено на рис. 3.6.

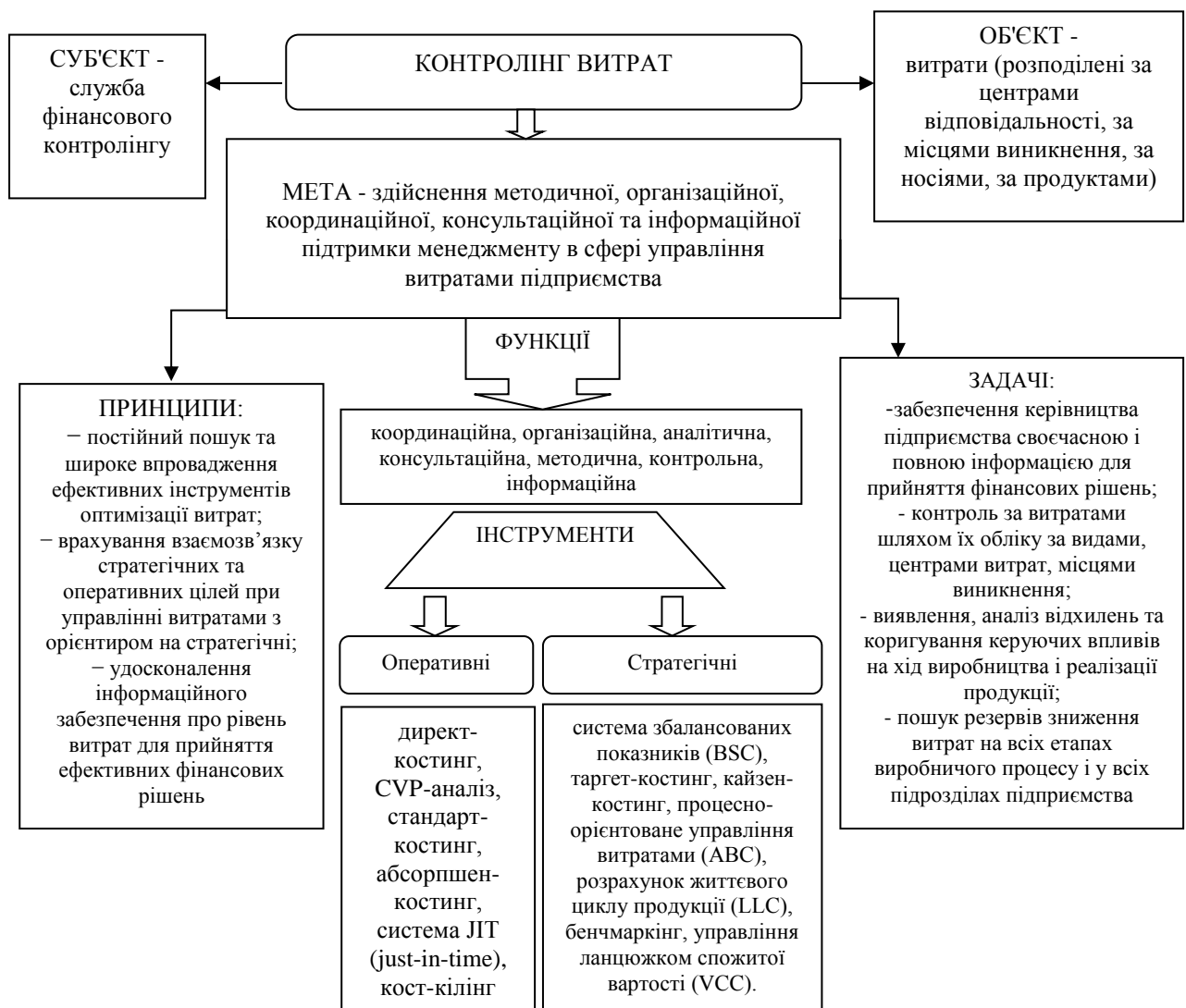

Рис. 3.6. Функції контролінгу витрат на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Для обґрунтованого планування витрат, комплексного здійснення їх контролю і регулювання необхідно забезпечити керівників центрів відповідальності релевантною інформацією та організувати комунікації між ними, що вимагає створення інформаційної системи управління витратами.

Доцільно на підприємстві трактування функцій фінансового контролінгу (методична, організаційна, координаційна, консультаційна та інформаційна) шляхом виокремлення та конкретизації завдань щодо управління витратами підприємств на стадіях планування, обліку, аналізу, контролю і регулювання (табл. 3.2).

Вважаємо за доцільне використовувати на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” методичний підхід до селекції інструментів контролінгу витрат.

Даний підхід базується на порівнянні великої кількості різноманітних інструментів на основі врахування впливу на них факторів стимуляторів та дестимуляторів, пов'язаних з особливостями діяльності досліджуваних підприємства:

- 1) надійність і особливості впровадження інструменту;
- 2) доступність і легкість отримання даних про витрати;
- 3) складність розрахунків;
- 4) масштаби підприємства;
- 5) можливості поєднання з іншими інструментами;
- 6) наявність замінників;
- 7) набір функцій;
- 8) потреба у програмному забезпеченні;
- 9) корпоративна культура;
- 10) кваліфікація працівників;
- 11) рекомендації щодо використання інструменту з боку провідних фахівців.

Таблиця 3.2

Функції та завдання фінансового контролінгу в процесі управління
витратами на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Стадії управління витратами Функції фінансового контролінгу	Планування	Облік	Аналіз і контроль	Регулювання
Методична	Розробка алгоритму планування та бюджетування витрат	Розробка методик обліку витрат; Розробка технологій обліку інформації про витрати	Розробка методик діагностики та аналізу відхилень між плановими та фактичними витратами; Розробка системи показників аналізу та контролю витрат	Розробка форм аналітичних звітів про витрати, що надаються керівникам; Розробка методик оперативного регулювання відхилень витрат від норм
Організаційна	Виділення центрів витрат та відповідальних осіб	Впровадження методик обліку витрат за центрами відповідальності, за місцями виникнення витрат, за носіями витрат, по проектам	Організація та проведення у встановлені терміни контрольних заходів по виявленню відхилень витрат від запланованих; Організація аналітичної роботи щодо витрат у підрозділах	Організація виконання регулюючих процедур та заходів щодо оптимізації витрат, прийнятих керівництвом
Координаційна	Проведення процедур узгодження цільових показників для центрів витрат, бюджетів витрат	Координація діяльності обліку витрат по підрозділах	Узгодження проведення службою контролінгу контрольних заходів щодо витрат із загальним розпорядком діяльності підприємства	Узгодження між собою регулюючих процедур та заходів оптимізації витрат, які проводить служба контролінгу з керівниками різних рівнів управління
Інформаційна та консультативна	Здійснення консультативної підтримки керівників при формуванні бюджетів витрат; Збір інформації про фактори впливу на поведінку витрат підприємства	Консультаційна підтримка обліку витрат за видами, місцями виникнення, центрами витрат	Аналіз відхилень витрат від встановлених та інтерпретація результатів аналізу; Розробка пропозицій щодо усунення відхилень витрат	Надання результатів аналізу інформації про фактори впливу на витрати, причини їх надмірності керівникам всіх рангів; Здійснення консультативної підтримки керівництва при виборі чи розробці регулюючих заходів щодо оптимізації витрат

Після розподілу інструментів за означеними критеріями будується матриця визначення вагомості кожного чинника та відбувається оцінювання інструментів на основі використання 3-бальної шкали з адитивною оцінною функцією.

Найбільш адекватними інструментами контролінгу витрат для застосування на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”, виходячи з запропонованих критеріїв, є:

- директ-костинг,
- таргет-костинг,

СVP-аналіз та процесно-орієнтоване управління витратами (Activity Based Costing, далі - ABC).

Дані інструменти є надійними, володіють широким спектром можливостей, поєднуються з іншими інструментами на підприємстві та мають позитивні рекомендації щодо використання з боку провідних фахівців.

3.2 Оптимізація операційного прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за методом “витрати – обсяг – прибуток”

В процесі операційного аналізу значну увагу треба приділити питанням відносно розподілу витрат на постійні та змінні. Витрати вважаються змінними чи постійними залежно від того, змінюються вони у відповідь на коливання обсягу виробництва чи ні. Змінними називаються витрати, обсяг яких змінюється пропорційно зміні обсягу виробництва. Це означає, що обсяг цих витрат на кожну одиницю продукції залишається незмінним.

До таких витрат належить витрата сировини і матеріалів, палива й енергії на технічні потреби, зарплата працівників виробництва тощо. Постійними ж називають витрати, обсяг яких не змінюється при зміні обсягу виробництва, і тому змінюються з розрахунку на одиницю продукції при збільшенні впуску. Слід зазначити, що цей поділ витрат на змінні й постійні певною мірою умовний, тому що в чистому вигляді це не проявляється. Справа в тому, що змінні витрати на одиницю продукції все ж змінюються у зв'язку зі змінами організаційно-технічних умов роботи підприємства, а постійні витрати змінюються при суттєвій зміні обсягу виробництва. Тому,

щоб бути точним, ці витрати слід називати умовно-змінними та умовно-постійними.

Необхідність поділу загальних витрат виробництва на змінні і постійні була обґрунтована Дж. Кларком ще у 1923 р., і з того часу цей підхід закріпився на практиці. Встановлення таких умовностей, скоріш за все, коло теорії. Практика хоч і проводить зазначений поділ приблизно, він все ж таки допомагає їй приймати управлінські рішення, тим більше, що при цьому поділі використовується таке поняття як “межа релевантності”. Межа релевантності становить такий інтервал у динамічному ряді обсягу випуску продукції, в кожній точці якого постійні витрати будуть знаходитись на одному і тому самому рівні, тобто дійсно будуть постійними. При порушенні меж області релевантності постійні витрати змінюють свій і рівень. Межа релевантності може також мати і часовий характер. Це свідчить про те, що постійні витрати можуть змінюватися з року в рік залежно від змін умов сплати оренди, рівня зарплати адміністрації тощо. Постійні витрати можуть різко зменшитись під час спаду виробництва, який може призвести до скорочення штату обслуговуючого і контролюючого персоналу.

Слід зазначити, що постійні витрати є постійними на весь обсяг виробництва в межах релевантності, а з розрахунку на одиницю продукції вони є змінними, тому що залежать від обсягу виробництва, зі збільшенням якого вони зменшуються, і навпаки.

Диференціація витрат на постійні та змінні дає можливість ефективно оцінити розвиток галузей господарства (точки беззбитковості, точки простого і розширеного відтворення), прогнозувати їх розвиток, приймати зважені управлінські рішення, регулювати ціни. Даний розподіл лежить у основі методу валового доходу (маржинального прибутку).

Існує три основних методи диференціації витрат: метод вищої-нижчої точки (“High-Low”), названий також методом максимальної і мінімальної точки; графічний (статистичний) метод, метод найменших квадратів. При

застосуванні прямого рахунку сума постійних та змінних витрат визначається за даними зведеної звітності шляхом прямого підрахунку.

Метод вищої-нижчої точки передбачає вибір найменшого та найвищого рівня обсягу виробництва з статистичної інформації. Далі визначають різницю у витратах за обраними обсягами. Якщо поділити визначену різницю витрат на різницю у обсягах, то отримуємо величину змінних витрат на одиницю продукції. Постійні витрати визначають як різницю між витратами за максимального обсягу за добутком змінних витрат і максимального обсягу. Основний недолік цього методу в тому, що ігноруються всі інші точки. Якщо складеться ситуація, що вища та нижча точка не мають тісного взаємозв'язку з іншими точками, то виникає ризик помилки.

Поведінка витрат (Cost Behavior) – це характер реагування витрат на зміни у діяльності підприємства. Зміни у складі й величині витрат відбуваються під впливом певних подій та операцій, що існують у процесі господарської діяльності. Тому діяльність, яка впливає на витрати, називають фактором витрат (Cost Driver).

Фактори, які здійснюють вплив на обсяг витрат наведено в таблиці 3.3.

Розуміти взаємозв'язок між витратами та певними факторами дуже важливо, оскільки це дає змогу передбачати майбутні релевантні витрати, що вкрай необхідно для прийняття управлінських рішень. Для опису поведінки витрат у літературі традиційно використовують терміни: “змінні витрати” і “постійні витрати”, а також “напівзмінні витрати” та “напів постійні витрати”. Як основний фактор витрат зазвичай розглядають обсяг діяльності (виробництва або продажу).

Під час вивчення поведінки витрат треба враховувати релевантний діапазон і вплив на поведінку витрат відповідних чинників (часу, технології, рішень керівництва тощо).

Розуміння поведінки витрат дає змогу побудувати функцію витрат, яку широко використовують для планування та прогнозування.

Таблиця 3.3

Приклади факторів витрат для різних функцій бізнесу ПрАТ
“Кондитерська фабрика “АВК”

Функція бізнесу	Фактори витрат
Дослідження і розробки	Кількість проектів Технічна складність проектів
Розробка асортименту продукції, послуг і процесів	Кількість виробів Кількість складників виробу
Виробництво	Обсяг виробництва Кількість переналагоджень обладнання Основна зарплата
Маркетинг	Кількість рекламних оголошень Кількість продавців Виручка
Доставка	Кількість замовників Вага вантажів Відстань перевезень
Обслуговування клієнтів	Кількість замовлень Час обслуговування
Управління	Кількість замовлень Кількість персоналу

Функція витрат (Cost Function) – це математичний опис взаємозв’язку між витратами та їхніми факторами.

У спрощеному вигляді функцію витрат можна описати так:

$$Y = a + bx, \quad (3.1)$$

де Y – загальні витрати;

a – загальні постійні витрати;

b – змінні витрати на одиницю діяльності;

x – значення фактора витрат.

Наявність змішаних витрат ускладнює побудову функції витрат, тому для визначення функції витрат застосовують різні методи, але дослідження показали, що частіше використовуються наступні методи:

– метод візуального пристосування;

– метод вищої – нижчої точки;

– регресійний аналіз.

Найбільш простим є метод візуального пристосування.

Метод візуального пристосування (Visual – Fit Method) – графічний підхід до визначення функції витрат, за якого аналітик візуально проводить пряму лінію, беручи до уваги всі точки витрат.

Аналітик, намагаючись врахувати всі точки на графіку, провів лінію функції витрат таким чином (рис. 3.7), а потім визначає постійні та змінні витрати.

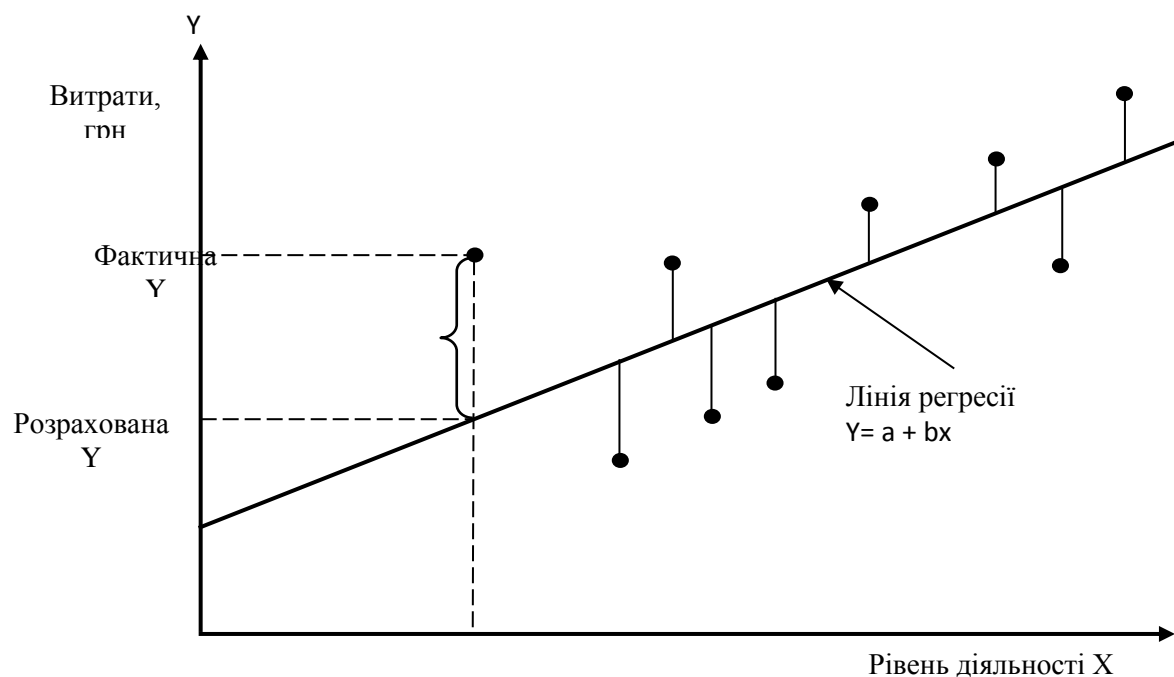

Рис. 3.7. Лінія функції витрат, визначена через візуальне пристосування

Метод візуального пристосування не позбувається суб'єктивності, оскільки результат розрахунків суттєво залежить від точності ока й несхибності руки аналітика.

Найбільш точним признають метод регресійного аналізу.

Для практичного застосування цього методу використаємо такі дані (табл. 3.4), відносно обсягів та витрат ПРАТ “Кондитерська фабрика “АВК” в 2018 р.

Розподіл витрат відображено на рис.3.8.

Регресійний аналіз (Regression Analysis) – статистична модель, яку використовують для визначення зміни середнього значення залежної змінної величини під впливом зміни значення однієї або кількох незалежних величин.

Таблиця 3.4

Вихідні дані для розподілу витрат на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”

Місяць	Обсяг виробництва	Витрати на виробництво, тис.грн.	Місяць	Обсяг виробництва	Витрати на виробництво, тис.грн.
1	71474,06	65687,49	7	85775,37	76852,35
2	80428,63	73917,09	8	67947,48	62446,43
3	75959,47	69809,76	9	69751,40	64104,30
4	84914,04	76039,28	10	67947,48	62446,43
5	71474,06	65687,49	11	59854,24	55008,42
6	84052,71	77247,77	12	74253,06	72220,20
			Всього	893832,00	821467,00

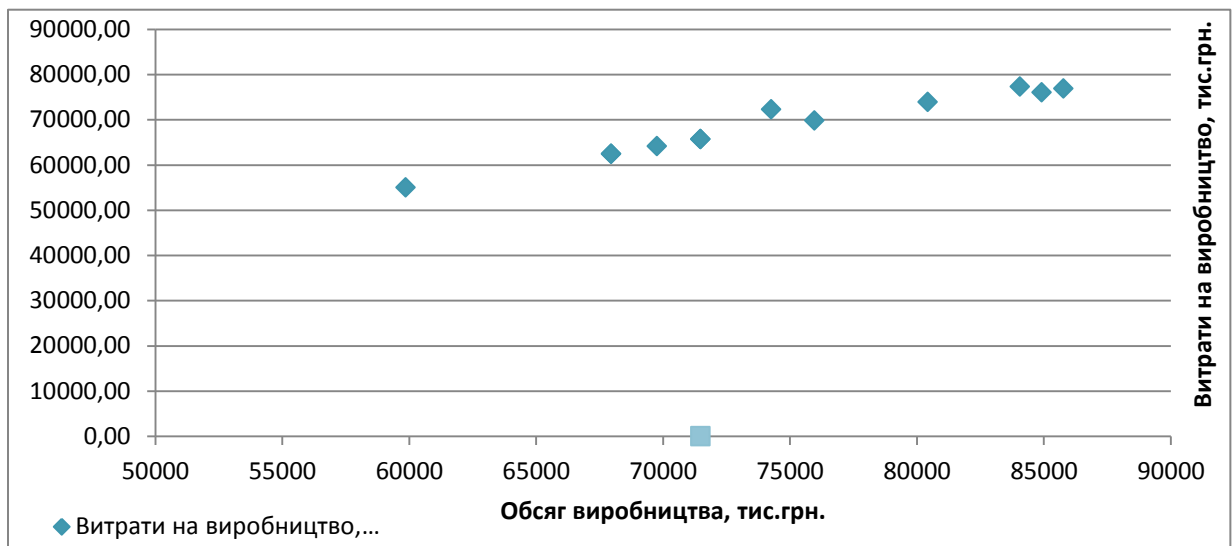

Рис.3.8. Розподіл витрат ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” в 2018 р.

Під час застосування регресійного аналізу для визначення функції витрат загальну суму витрат розглядають як змінну величину, залежну від певного чинника (обсягу виробництва, кількості замовлень тощо), який виступає як незалежна величина.

Лінійний взаємозв'язок між залежною та незалежною змінними величинами можна описати графічно як лінію регресії або за допомогою формули (рівняння регресії).

Модель, яка використовує тільки одну незалежну змінну величину для визначення зміни незалежної змінної величини, називають простим регресійним аналізом. Вона має вигляд:

$$Y = a + bx. \quad (3.2)$$

Модель, що використовує кілька незалежних змінних величин для визначення зміни залежної змінної величини, має назву множинний регресійний аналіз і може бути описана так:

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n. \quad (3.3)$$

На відміну від методу вищої – нижчої точки регресійний аналіз враховує всі дані спостереження для визначення функції витрат.

Поряд із цим регресійний аналіз уможливорює уникнення вад візуального підходу, оскільки передбачає застосування методу найменших квадратів.

Метод найменших квадратів (Least – Square Method) – це статичний метод, який дає змогу розрахувати елементи функції витрат a і b так, що сума квадратів відстані від усіх точок сукупності, що вивчається, до лінії регресії є найменшою.

Для визначення функції витрат методом найменших квадратів необхідно розв'язати систему рівнянь:

$$\sum y = na + b\sum x, \quad (3.4),$$

$$\sum xy = a\sum x + b\sum x^2 \quad (3.5),$$

де x – незалежна змінна величина (рівень спостережуваної діяльності);

Y – залежна змінна величина (загальні або змішані витрати);

a – загальні постійні витрати;

b – ставка змінних витрат на одиницю діяльності;

n – кількість спостережень.

Результати першого етапу розрахунків узагальнено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунки для визначення функції витрат на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК методом найменших квадратів

Місяць	Обсяг виробництва (X)	Витрати на виробництво, тис.грн. (Y)	X^2	XY
1	71474,06	65687,49	5108540827	4694951296
2	80428,63	73917,09	6468764284	5945050513
3	75959,47	69809,76	5769840856	5302712208
4	84914,04	76039,28	7210394189	6456802463
5	71474,06	65687,49	5108540827	4694951296
6	84052,71	77247,77	7064858223	6492884446
7	85775,37	76852,35	7357413930	6592038681
8	67947,48	62446,43	4616860513	4243077620
9	69751,40	64104,30	4865257660	4471364433
10	67947,48	62446,43	4616860513	4243077620
11	59854,24	55008,42	3582530168	3292487077
12	74253,06	72220,20	5513517211	5362570951
Всього	893832,00	821467,00	67283379200,29	61791968605,15

Підставивши результати розрахунків у рівняння 3.1 і 3.2, отримаємо:

$$821467 = 12a + 893832b$$

$$61791968605,15 = 893832a + 67283379200,29b$$

Звідки, прорахуємо систему рівнянь, визначаємо:

$$Y=0,8565 x+4658,9$$

Розрахуємо параметри рівняння регресії.

Вибіркові середні:

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n} = \frac{893832}{12} = 74486$$

$$\bar{y} = \frac{\sum y_i}{n} = \frac{821467.01}{12} = 68455.584$$

$$\overline{xy} = \frac{\sum x_i y_i}{n} = \frac{61791969280.33}{12} = 5149330773.36$$

Вибіркові дисперсії:

$$S^2(x) = \frac{\sum x_i^2}{n} - \bar{x}^2 = \frac{67283379302.23}{12} - 74486^2 = 58784079.19$$

$$S^2(y) = \frac{\sum y_i^2}{n} - \bar{y}^2 = \frac{56772463320.66}{12} - 68455.584^2 = 44871606.46$$

Середньоквадратичне відхилення:

$$S(x) = \sqrt{S^2(x)} = \sqrt{58784079.19} = 7667.078$$

$$S(y) = \sqrt{S^2(y)} = \sqrt{44871606.46} = 6698.627$$

Коефіцієнт кореляції b можна знаходити за формулою, не вирішуючи систему безпосередньо:

$$b = \frac{\overline{xy} - \bar{x} \cdot \bar{y}}{S^2(x)} = \frac{5149330773.36 - 74486 \cdot 68455.584}{58784079.19} = 0.8565$$

$$a = \bar{y} - b \cdot \bar{x} = 68455.584 - 0.8565 \cdot 74486 = 4658.8734$$

Коваріація:

$$\text{cov}(x,y) = \overline{xy} - \bar{x} \cdot \bar{y} = 5149330773.36 - 74486 \cdot 68455.584 = 50348131.12$$

Розраховуємо показник тісноти зв'язку. Таким показником є вибірковий лінійний коефіцієнт кореляції.

Лінійний коефіцієнт кореляції приймає значення від -1 до +1.

Зв'язки між ознаками можуть бути слабкими і сильними (тісними). Їх критерії оцінюються за шкалою Чеддока:

0.1 < r_{xy} < 0.3: слабкий;

0.3 < r_{xy} < 0.5: помірний;

0.5 < r_{xy} < 0.7: помітний;

0.7 < r_{xy} < 0.9: високий;

0.9 < r_{xy} < 1: досить високий.

У нашому випадку зв'язок між ознакою Y і фактором X вельми високий і прямий.

Крім того, коефіцієнт лінійної парної кореляції може бути визначений через коефіцієнт регресії b :

$$r_{x,y} = b \cdot \frac{S(x)}{S(y)} = 0.856 \frac{7667.078}{6698.627} = 0.98$$

Лінійне рівняння регресії має вигляд $y = 0.856x + 4658.873$

Коефіцієнтам рівняння лінійної регресії можна надати економічний сенс.

Коефіцієнт регресії $b = 0.856$ показує середню зміну результативного показника (в одиницях виміру y) з підвищенням або пониженням величини фактора x на одиницю його виміру. В даному випадку зі збільшенням на 1 одиницю y підвищується в середньому на 0,856.

Коефіцієнт $a = 4658,9$ формально показує прогнозований рівень y , але тільки в тому випадку, якщо $x = 0$ та знаходиться поряд з вибірковими значеннями.

Але якщо $x = 0$ знаходиться далеко від вибіркових значень x , то буквальна інтерпретація може привести до невірних результатів, і навіть

якщо лінія регресії досить точно описує значення спостережуваної вибірки, немає гарантій, що також буде при екстраполяції вліво або вправо.

Підставивши в рівняння регресії відповідні значення x , можна визначити вирівняні (передбачені) значення результативного показника y (x) для кожного спостереження.

Зв'язок між y і x визначає знак коефіцієнта регресії b (якщо > 0 – прямий зв'язок, інакше – зворотна). У нашому випадку зв'язок прямий.

Коефіцієнт еластичності знаходиться за формулою:

$$E = \frac{\partial y}{\partial x} \frac{x}{y} = b \frac{x}{\bar{y}}$$

$$E = 0.856 \frac{74486}{68455.584} = 0.932$$

Коефіцієнт еластичності менше 1. Отже, при зміні X на 1%, Y зміниться менш ніж на 1%. Іншими словами – вплив X на Y не суттєвий.

Бета – коефіцієнт

$$\beta_j = b_j \frac{S(x)}{S(y)} = 0.856 \frac{7667.078}{6698.627} = 0.98$$

Тобто збільшення x на величину середньоквадратичного відхилення S_x призведе до збільшення середнього значення Y на 98% середньоквадратичного відхилення S_y .

Помилка апроксимації

$$\bar{A} = \frac{\sum |y_i - y_x| : y_i}{n} 100\%$$

$$\bar{A} = \frac{0.143}{12} 100\% = 1.19\%$$

В середньому, розрахункові значення відхиляються від фактичних на 1,19%. Оскільки помилка менше 7%, то дане рівняння можна використовувати в якості регресії.

Емпіричне кореляційне:

$$\eta = \sqrt{\frac{\sum(\bar{y} - y_x)^2}{\sum(y_i - \bar{y})^2}}$$

$$\eta = \sqrt{\frac{517473644.416}{538459277.46}} = 0.98$$

де:

$$(\bar{y} - y_x)^2 = 538459277.46 - 20985633.04 = 517473644.416$$

Для лінійної регресії індекс кореляції дорівнює коефіцієнту кореляції $r_{xy} = 0,98$.

Отримана величина свідчить про те, що фактор x суттєво впливає на y .

Для будь-якої форми залежності тіснота зв'язку визначається за допомогою множинного коефіцієнта кореляції:

$$R = \sqrt{1 - \frac{\sum(y_i - y_x)^2}{\sum(y_i - \bar{y})^2}}$$

Даний коефіцієнт є універсальним, так як відображає тісноту зв'язку і точність моделі, а також може використовуватися при будь-якій формі зв'язку змінних. При побудові однофакторної кореляційної моделі коефіцієнт множинної кореляції рівний коефіцієнту парної кореляції r_{xy} .

На відміну від лінійного коефіцієнта кореляції він характеризує тісноту нелінійної зв'язку і не характеризує її напрямом. Змінюється в межах $[0; 1]$.

Теоретичне кореляційне відношення для лінійного зв'язку дорівнює коефіцієнту кореляції r_{xy} .

Коефіцієнт детермінації.

$$R^2 = 0,98^2 = 0,961$$

тобто в 96,1% випадків зміни x призводять до зміни y .

Іншими словами – точність підбору рівняння регресії – висока. Решта 3,9% зміни Y пояснюються чинниками, які не врахованими в моделі (а також помилками специфікації).

Для оцінки якості параметрів регресії побудуємо розрахункову таблицю (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Порівняння фактичних та розрахованих витрат на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” розрахованих методом найменших квадратів

x	y	y(x)	(y _i -y _{ср}) ²	(y-y(x)) ²	(x _i -x _{ср}) ²	y - y _x :y
71474,06	65687,49	65875,88	7662345,316	35490,689	9071782,564	0,00287
80428,63	73917,09	73545,403	29828045,968	138151,212	35314851,317	0,00503
75959,47	69809,76	69717,6	1833792,188	8493,396	2171113,841	0,00132
84914,04	76039,28	77387,124	57512442,493	1816682,552	108744018,242	0,0177
71474,06	65687,49	65875,88	7662345,316	35490,689	9071782,564	0,00287
84052,71	77247,77	76649,401	77302531,728	358045,625	91521940,224	0,00775
85775,37	76852,35	78124,846	70505676,46	1619247,272	127449874,997	0,0166
67947,48	62446,43	62855,39	36109933,799	167248,213	42752243,79	0,00655
69751,4	64104,3	64400,434	18933673,899	87695,415	22416437,16	0,00462
67947,48	62446,43	62855,39	36109933,799	167248,213	42752243,79	0,00655
59854,24	55008,42	55923,589	180826224,125	837535,083	214088400,698	0,0166
74253,06	72220,2	68256,073	14172332,373	15714304,685	54261,044	0,0549
893832	821467,01	821467,01	538459277,461	20985633,045	705408950,23	0,143

Графічно функція витрат відображена на рис.3.8.

Аналіз точності визначення оцінок коефіцієнтів регресії.

Незмщеної оцінкою дисперсії збурень є величина:

$$S^2 = \frac{\sum (y_i - y_x)^2}{n - m - 1}$$

$$S^2 = \frac{20985633.045}{10} = 2098563.304$$

$S^2 = 2098563,304$ – не можна було пояснити дисперсія або дисперсія помилки регресії (міра розкиду залежною змінною навколо лінії регресії).

$$S = \sqrt{S^2} = \sqrt{2098563.304} = 1448.64$$

$S = 1448,64$ – стандартна помилка оцінки.

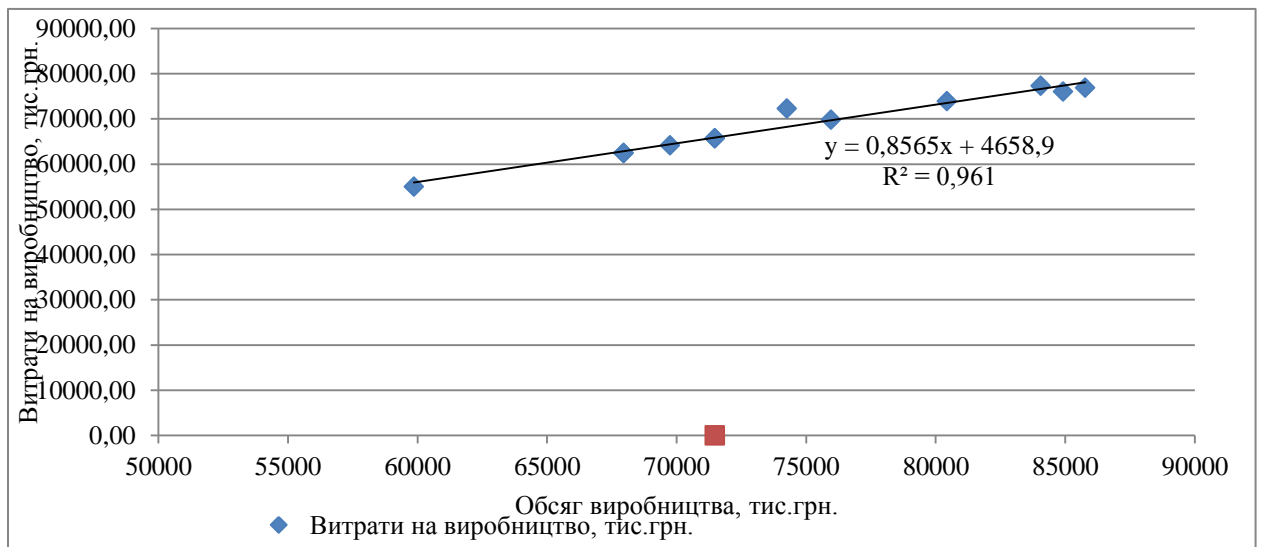

Рис.3.8. Витрати ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”, визначені методом регресійного аналізу

Стандартна помилка регресії розглядається в якості запобіжного розкиду даних спостережень від змодельованих значень. Чим менше значення стандартної помилки регресії, тим якість моделі вище.

S_a – стандартне відхилення випадкової величини a .

$$S_a = S \cdot \frac{\sqrt{\sum x^2}}{nS(x)}$$

$$S_a = 1448.64 \cdot \frac{\sqrt{67283379302.23}}{12 \cdot 7667.078} = 4084.17$$

S_b – стандартне відхилення випадкової величини b .

$$S_b = \frac{S}{\sqrt{n} \cdot S(x)}$$

$$S_b = \frac{1448.64}{\sqrt{12} \cdot 7667.078} = 0.0545$$

S_b – стандартне відхилення випадкової величини b .

Управління операційним прибутком підприємства включає такі складові:

- визначення обсягу продажів, який забезпечує беззбиткову операційну діяльність;
- використання операційного лівериджу в обґрунтуванні шляхів збільшення прибутку;
- проведення операційного аналізу для оцінки впливу різних факторів на обсяг прибутку.

Під час планування прибутку від операційної діяльності необхідно визначити точку беззбитковості, яка відповідає такому обсягу продажів, за якого надходження від реалізації продукції дорівнюють витратам на виробництво і реалізацію цієї продукції.

Якщо рівень обсягу продажів нижчий від точки беззбитковості, виробляти такий товар не вигідно, збиткове. Кожна одиниця товару, продана в зоні, що знаходиться вище за точку беззбитковості, збільшує прибуток.

В основі операційного аналізу, який ще називається аналізом “витрати

– обсяг – прибуток” заходиться вивчення залежності фінансових результатів бізнесу від витрат і обсягів збуту продукції. Основна мета цього виду аналізу (який ще зазвичай у вітчизняній і зарубіжній літературі характеризують як аналіз беззбитковості) – встановити, що відбувається з фінансовими результатами, якщо визначений рівень продуктивності, обсягу виробництва, витрат змінюватиметься. Ця інформація має виняткове значення для керівництва підприємства, тому що знання залежності між такими факторами, як сукупний дохід від продажу, сукупні витрати, прибуток, вихід продукції, при якому прибуток буде максимальним, або рівень, при якому не буде ні прибутку, ні збитків (тобто точка беззбитковості).

Переваги цієї методики полягають у тому, що аналіз можна зробити як за квартал, так і за півріччя та за результатами діяльності за рік.

Взаємопов'язані й представлені за допомогою математичних засобів фінансові відносини між господарюючими суб'єктами є не чим іншим, як математичною моделлю управлінського процесу, яка дає змогу аналізувати, порівнювати, отримувати альтернативні варіанти і, врешті-решт, приймати ті чи інші фінансові рішення. А це і є, власне, процес управління фінансами. Ключовими елементами операційного аналізу є: поріг рентабельності й запас фінансової міцності підприємства.

Якщо вирішувати завдання максимізації темпів приросту прибутку, то можна маніпулювати збільшенням чи зменшенням не тільки змінних, а й постійних витрат і залежно від цього вираховувати, на скільки відсотків зросте прибуток. У практичних розрахунках для визначення сили впливу операційного важеля застосовують відношення так званої валової маржі (виручка від реалізації за мінусом змінних витрат) до прибутку. Сила впливу операційного важеля завжди розраховується для визначеного обсягу продажу та певної виручки від реалізації. Змінюється виручка від реалізації – змінюється і сила впливу операційного важеля. За постійної виручки від реалізації чим більша сума постійних витрат, тим сильніше діє операційний важіль, і навпаки. Це положення можна обґрунтувати за допомогою

перетворення формули сили впливу операційного важеля:

$$\begin{aligned} & (\text{Виручка від реалізації} - \text{Змінні витрати}) / \text{Прибуток} = \\ & = ((\text{Постійні витрати} + \text{Змінні витрати} + \text{Прибуток}) - \text{Змінні} \\ & \text{витрати}) / \text{Прибуток} = (\text{Постійні витрати} + \text{Прибуток}) / \text{Прибуток} \end{aligned}$$

При зменшенні виручки від реалізації сила впливу операційного важеля зростає як за підвищення, так і за зниження питомої ваги постійних витрат у загальній їх сумі. Кожен процент зменшення виручки дає дедалі більший процент зниження прибутку, причому сила операційного важеля зростає швидше, ніж збільшуються постійні витрати. За збільшенням виручки від реалізації, якщо поріг рентабельності (точка самоокупності витрат) уже пройдений, сила впливу операційного важеля зменшується: кожен процент приросту виручки дає дедалі менший процент приросту прибутку (при цьому частка постійних витрат у загальній їх сумі знижується.). Ці положення можуть використовуватись підприємством для:

- планування платежів по податку на прибуток, зокрема авансових;
- вироблення лінії комерційної політики підприємства.

Невід'ємною складовою частиною методики аналізу впливу витрат на процес максимізації маси прибутку є визначення запасу фінансової міцності підприємства. Складовим елементом такого поняття є поріг рентабельності (тобто така величина виручки від реалізації, за якої підприємство вже не має збитків, але ще і не має прибутків).

Знаючи поріг рентабельності, можна визначити запас фінансової міцності підприємства, який становитиме різницю між досягнутою фактичною виручкою від реалізації й порогом рентабельності.

Якщо виручка від реалізації падає нижче порога рентабельності, то фінансовий стан підприємства погіршується, створюються дефіцит ліквідних засобів.

Для побудови моделі зв'язку між сукупними витратами, виходом

продукції (обсягом виробництва), виручкою від реалізації під час аналізу спрощуються реальні умови, з якими стикається фірма в практичній діяльності. Як і більшість моделей, які є абстракціями реальних умов, модель аналізу безбитковості будується з урахуванням низки припущень і обмежень. І все ж, незважаючи на ряд таких припущень і обмежень, аналіз безбитковості є потужним інструментом для прийняття ефективних управлінських рішень. Зазначимо, що для надання інформації по витратах, виручці, прибутку може використовуватись як графічний метод, так і математичні залежності. Математичний підхід є гнучкішим методом отримання інформації.

Здійснюючи операційний аналіз, варто враховувати припущення, покладені в його основу.

Припущення 1. Аналіз припускає, що головним фактором витрат є обсяг діяльності, а інші фактори (ціна, технологія та ін.) не змінюються протягом аналізованого періоду.

Припущення 2. Аналіз може бути застосований в умовах виробництва одного продукту або постійного співвідношення декількох продуктів у комбінації їхніх продажів. Тому, якщо мають місце зміни в комбінації продажів, варто внести відповідні корективи в результати первісних розрахунків.

Припущення 3. Аналіз ґрунтується на методі калькулювання змінних витрат. В умовах використання методу калькулювання повних витрат такий аналіз може бути застосований тільки за умови, що обсяг виробництва дорівнює обсягу реалізації.

Припущення 4. Лінійна залежність між змінними витратами на одиницю, ціною й обсягом діяльності, а також незмінність величини постійних витрат зберігаються тільки в умовах релевантного діапазону діяльності підприємства. Застосування аналізу щодо діяльності за межами цього діапазону може привести до помилкових результатів.

Припущення 5. Оскільки в основі аналізу лежить поділ витрат на змінні

та постійні, то точність аналізу залежить від того, наскільки правильно визначена функція витрат.

Наведені припущення деякою мірою обмежують можливості аналізу “витрати – обсяг – прибуток”. Однак обережне застосування такого аналізу дозволяє одержати необхідну інформацію для планування, ціноутворення та прийняття поточних рішень.

Графічна модель операційного аналізу приведена на рис. 3.9.

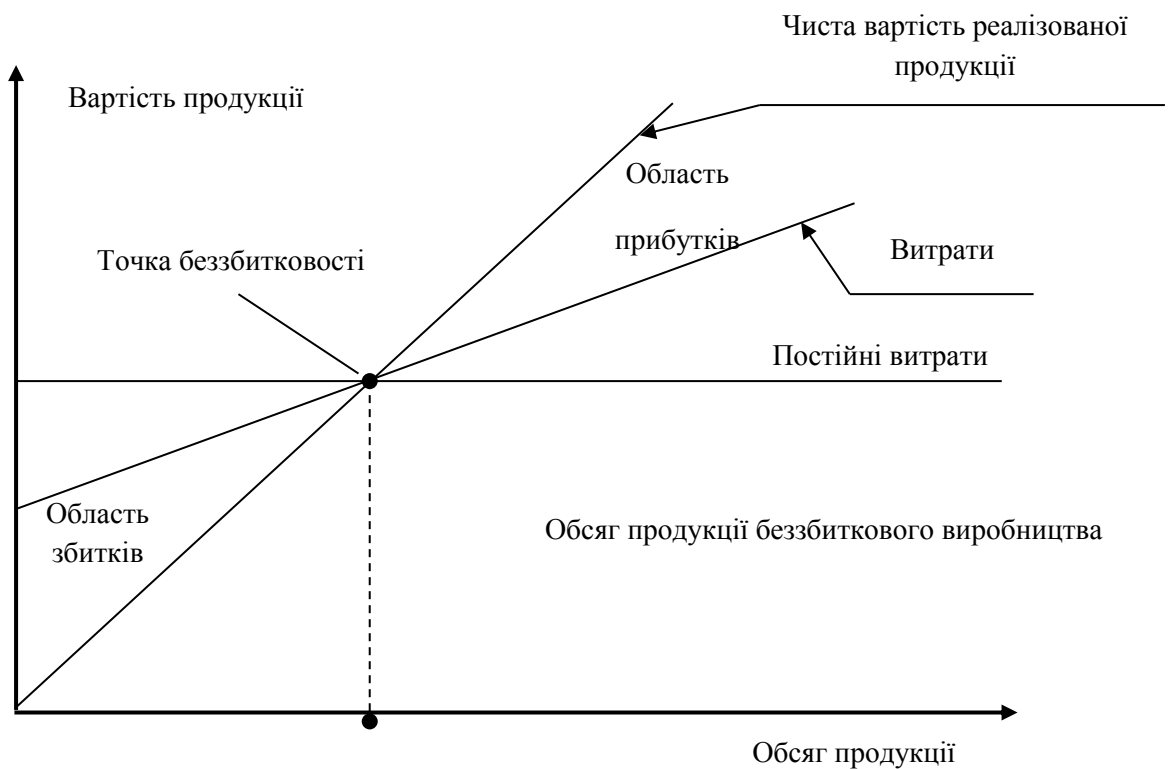

Рис. 3.9.Схема операційного аналізу

Точку беззбитковості часто називають порогом рентабельності. Це важливий показник. Падіння попиту на продукцію легше перенести фірмі з низьким порогом рентабельності.

Зниження порогу рентабельності можна забезпечити за рахунок зменшення постійних витрат чи росту валової маржі (ВМ).

В таблиці 3.7 проведено розрахунок прибутку, за умови збереження тенденцій формування витрат на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”.

Таблиця 3.7

Розрахунок прибутку, за умови збереження тенденцій формування витрат на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”.

Сценарій діяльності підприємства	Обсяг виробництва	Змінні витрати, тис.грн.	Постійні витрати на виробництво, тис.грн.	Валовий прибуток, тис.грн.
1	1072598	918680,53	4658,9	149258,97
2	1161982	995237,24	4658,9	162085,46
3	1251365	1071794	4658,9	174911,95
4	1340748	1148350,7	4658,9	187738,44
5	1430131	1224907,4	4658,9	200564,93
6	1519514	1301464,1	4658,9	213391,42
7	1608898	1378020,8	4658,9	226217,91
8	1698281	1454577,5	4658,9	239044,39

По мірі віддалення В від її критичного значення запас фінансової міцності збільшується, що обумовлено відносним зменшення постійних витрат у релевантному діапазоні.

Висновки до третього розділу

На підставі третього розділу можна визначити наступні шляхи поліпшення системи управління прибутком підприємства:

1. В плановому році на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” плануються заходи по збільшенню ефективності і стійкості виробництва, збільшенню продуктивності праці.

Одними із основних заходів є удосконалення технології виробництва класичних шоколаду, шоколадних цукерок, злакових солодоців та снєків, желейно-жувальних солодоців, а також іншої кондитерської продукції.

В перспективі ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” планує продовжувати здійснювати ті ж види діяльності, що і в звітному році.

Перспективи подальшого розвитку підприємства визначаються рівнем ефективності реалізації фінансової, інвестиційної, інноваційної політики, покращення кадрового забезпечення успішної реалізації маркетингових програм тощо.

Ключ до досягнення цілей ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” це інвестиції у найсучасніше обладнання, розробка власних технологій виробництва та постійне опанування нових продуктових категорій.

АВК розвиває мережу фірмових магазинів. Компанія запустила новий канал продажів власної продукції – Інтернет-магазин. Завдяки цьому, солодощі АВК тепер можна придбати по всій Україні, не виходячи з дому.

Одним із пріоритетів ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” на поточний рік є нова маркетингова політика направлена на просування продукції підприємства на ринки регіонів України.

В цих умовах господарювання ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” повинно більше уваги приділяти питанням управління прибутком підприємства.

Пропонується в процесі управління прибутком використовувати модель раціонального організаційно-економічного механізму забезпечення прибутковості ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”, яка повинна формуватися на принципах: децентралізації, компактності, інтенсивності, скорочення проміжних ланок, взаємодії саморегуляції з державним регулюванням, гнучкості, відкритості, адекватності соціально-економічній ситуації.

2. До процесу управління прибутком на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” необхідно підходити як до системи. При цьому систему управління доцільно розглядати як одну з підсистем управління ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”, функціями якої є виявлення та аналіз чинників, що впливають на розмір прибутку, визначення резервів його підвищення та формування стратегії його використання для досягнення певного рівня

конкурентоздатності та іміджу підприємства з урахуванням його потенційних можливостей і обмежень зовнішнього середовища.

3. Стратегічна орієнтація системи управління прибутком полягає у визначенні перспективних орієнтирів діяльності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” на основі аналізу, оцінки та прогнозування стану ринкового середовища, визначення рівня одержуваного прибутку і можливостей управління ним з метою його підвищення на основі використання внутрішніх важелів.

4. Оцінка результативності управління прибутком ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” має охоплювати всі основні аспекти цього управління. Для оцінки результативності управління формуванням прибутку пропонується використовувати показники як рентабельності, так і якості прибутку. Для визначення узагальненого показника прибутковості проведено аналіз якості прибутковості підприємств, основою чого є коефіцієнт якості прибутковості, який рекомендовано вимірювати відношенням прибутку від основної діяльності до фінансового результату підприємства до оподаткування.

При стратегічному і поточному плануванні діяльності підприємства мобілізація резервів зниження поточних майбутніх витрат, ефективніше використання його наявних ресурсів досягаються завдяки створенню комплексного методичного забезпечення, до якого входять: аналіз беззбитковості виробництва, маржинальний аналіз витрат і прибутку, функціонально-вартісний, техніко-економічний аналіз.

5. Для успішного управління виробничими витратами підприємства пропонується удосконалити методичний підхід до складання бюджетів виробничих витрат.

Для розподілу витрат на постійні або змінні можна використовувати різні методи, але найбільш ефективним є метод найменших квадратів.

ВИСНОВКИ

Сучасна підприємницька діяльність господарюючих суб'єктів спрямована на одержання прибутку. Саме можливість одержання прибутку та наявність його спонукають їх входити в певну сферу діяльності, а за відсутності прибутку або навіть загрози його відсутності – покидати певний сегмент ринку.

Прибуток підприємства – це фінансовий результат підприємства, абсолютний показник, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідну та іншу діяльність та характеризує ступінь успіху проведення цієї діяльності.

Прибуток підприємства – це особливий фінансовий показник у сфері діяльності суб'єктів господарювання.

Формування, розподіл та використання прибутку як фінансового результату залежать від багатьох факторів, таких як:

- розрахунок собівартості продукції,
- визначення всіх витрат підприємства,
- проведення дивідендної політики,
- розрахунку прибутків, або збитків від усіх видів діяльності

господарюючої одиниці.

Розвиток підприємництва в країні вимагає від суб'єктів господарювання як найбільш раціонально використовувати фінансові ресурси, щоб досягти максимального фінансового результату, та реалізувати місію підприємства, тому особливої уваги потребують такі важливі фінансові категорії, як “фінансовий результат” та “прибуток підприємства”.

Харчова промисловість відіграє важливу роль у зростанні української економіки, забезпеченні соціально-економічної стабільності та продовольчої безпеки населення. Вона однією з перших успішно пройшла процес приватизації, що сприяло залученню інвестицій у розвиток і модернізацію її

підприємств, виходу української харчової продукції на зовнішні ринки та підвищенню її конкурентоспроможності.

Попри наявність багатьох проблем, харчова галузь залишається провідним сектором національного промислового виробництва. Вона є найважливішою сферою економічної діяльності у досягненні Цілей сталого розвитку не лише в Україні, але й у світі, здійснюючи значний внесок у задоволення потреб населення в харчових продуктах та розв'язання проблеми голоду.

Компанія АВК - один із лідерів національного кондитерського ринку. ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” входить в трійку найбільших кондитерських компаній України за обсягами виробництва і в топ-100 світових компаній.

АВК виробляє шоколад, шоколадні цукерки, злакові солодощі та снеки, желеино-жувальні смаколики, а також іншу кондитерську продукцію. Ключові бренди, які підкорили серця споживачів як в Україні, так і далеко за її межами: Королівський Шарм; Труфальє; Трюфель; Королівський Шедевр; Шоколадна ніч; KRESKO; Бам-Бук; Мажор; Жувіленд; Шоколад АВК; Гулівер; Хто сказав Му? та інші.

Чистий дохід від реалізації продукції за період 2016-2017 рр. збільшився на 74807 тис.грн., темп росту склав 109,09%.

Чистий прибуток за період 2016-2017 рр. збільшився на 128 тис.грн., та досяг рівня на 330 тис.грн.

Реалізована продукція за 2018 рік склала 893832 тис.грн. проти 897388 тис.грн за 2017 рік відхилення -0,4%.

Чистий прибуток за період 2017-2018 рр. зменшився на 288 тис.грн., та досяг рівня на 42 тис.грн.

Аналіз показав, що протягом 2018 р.:

– чистий дохід зменшився в порівнянні з 2017 р. на 3556 тис. грн., або на 0,4%;

– собівартість реалізованої продукції зменшилась в порівнянні з 2017 р. на 224 тис. грн., або на 0,03%;

– валовий прибуток зменшився в порівнянні з 2017 р. на 3332 тис. грн., або на 4,4%;

– фінансовий результат від операційної діяльності зменшився в порівнянні з 2017 р. на 747 тис. грн., або на 66,7%;

– підприємство отримало чистий прибуток на 42 тис. грн., який менший прибутку 2017 р. на 288 тис. грн.

Аналіз зміни показників показав, що рівень прибутку від операційної діяльності на одну гривню чистого доходу в 2017 р. порівнянні з 2016 р. значно зменшується, а в 2018 р. ще зменшується, що вказує на зниження ефективності діяльності. На підприємстві а 2018 р. спостерігається зменшення прибутку від операційної діяльності, що є напрямком негативним.

В розділі проведено факторний аналіз формування прибутку ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” за 2017 р. та за 2018 р. На основі проведеного факторного аналізу формування прибутку на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” було визначено позитивні та негативні фактори.

Аналіз рентабельності вказав на те, що підприємство є прибутковим, але деякі показники мають негативні тенденції до зменшення.

На основі проведеного дослідження визначено, що впродовж 2016-2018 рр. клас підприємства за рівнем фінансового стану не змінювався, та на кінець 2018 р. підприємство має 1 клас – високий рівень спроможності виконувати зобов’язання та найменша ймовірність дефолту.

В плановому році на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” плануються заходи по збільшенню ефективності і стійкості виробництва, збільшенню продуктивності праці.

Одними із основних заходів є удосконалення технології виробництва класичних шоколаду, шоколадних цукерок, злакових солодоців та снєків, желейно-жувальних солодоців, а також іншої кондитерської продукції.

В перспективі ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” планує продовжувати здійснювати ті ж види діяльності, що і в звітному році.

Перспективи подальшого розвитку підприємства визначаються рівнем ефективності реалізації фінансової, інвестиційної, інноваційної політики, покращення кадрового забезпечення успішної реалізації маркетингових програм тощо.

Ключ до досягнення цілей ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” це інвестиції у найсучасніше обладнання, розробка власних технологій виробництва та постійне опанування нових продуктових категорій.

АВК розвиває мережу фірмових магазинів. Компанія запустила новий канал продажів власної продукції – Інтернет-магазин. Завдяки цьому, солодощі АВК тепер можна придбати по всій Україні, не виходячи з дому.

Одним із пріоритетів ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” на поточний рік є нова маркетингова політика направлена на просування продукції підприємства на ринки регіонів України.

В цих умовах господарювання ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” повинно більше уваги приділяти питанням управління прибутком підприємства.

Пропонується в процесі управління прибутком використовувати модель раціонального організаційно-економічного механізму забезпечення прибутковості ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”, яка повинна формуватися на принципах: децентралізації, компактності, інтенсивності, скорочення проміжних ланок, взаємодії саморегуляції з державним регулюванням, гнучкості, відкритості, адекватності соціально-економічній ситуації.

До процесу управління прибутком на ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” необхідно підходити як до системи. При цьому систему управління доцільно розглядати як одну з підсистем управління ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК”, функціями якої є виявлення та аналіз чинників, що впливають на розмір прибутку, визначення резервів його підвищення та

формування стратегії його використання для досягнення певного рівня конкурентоздатності та іміджу підприємства з урахуванням його потенційних можливостей і обмежень зовнішнього середовища.

Стратегічна орієнтація системи управління прибутком полягає у визначенні перспективних орієнтирів діяльності ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” на основі аналізу, оцінки та прогнозування стану ринкового середовища, визначення рівня одержуваного прибутку і можливостей управління ним з метою його підвищення на основі використання внутрішніх важелів.

Оцінка результативності управління прибутком ПрАТ “Кондитерська фабрика “АВК” має охоплювати всі основні аспекти цього управління. Для оцінки результативності управління формуванням прибутку пропонується використовувати показники як рентабельності, так і якості прибутку. Для визначення узагальненого показника прибутковості проведено аналіз якості прибутковості підприємств, основою чого є коефіцієнт якості прибутковості, який рекомендовано вимірювати відношенням прибутку від основної діяльності до фінансового результату підприємства до оподаткування.

При стратегічному і поточному плануванні діяльності підприємства мобілізація резервів зниження поточних майбутніх витрат, ефективніше використання його наявних ресурсів досягаються завдяки створенню комплексного методичного забезпечення, до якого входять: аналіз беззбитковості виробництва, маржинальний аналіз витрат і прибутку, функціонально-вартісний, техніко-економічний аналіз.

Для успішного управління виробничими витратами підприємства пропонується удосконалити методичний підхід до складання бюджетів виробничих витрат.

Для розподілу витрат на постійні або змінні можна використовувати різні методи, але найбільш ефективним є метод найменших квадратів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самот. вивчення дисципліни . 2-ге вид., випр. і доп. К. : Знання-Прес, 2016. 287 с.
2. Алексеєнко Л.М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів. Тернопіль: Астон, 2013. 672 с.
3. Артеменко В.Г. Финансовый анализ. М.: ДИС, 2018. 128 с.
4. Бабо А. Прибыль. пер. с фр. Е.П. Островской; общ. ред. В.И. Кузнецова. [4-е изд. испр.]. М.: Издательская группа "Прогресс" "Универс", 2003. 175 с.
5. Бердар М. М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
6. Биконя С.Ф. Теорія монопольного прибутку в умовах трансформаційних змін в економіці. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 4. С. 3-15.
7. Бікбаєва Р.Р., Ткаченко Є.Ю. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу"(Internet-конференція), 20-21 листопада 2019 р. С.16-19.
8. Біла О.Г. Фінанси підприємств : навч. Посібник. Львів: Магнолія, 2014. 383 с.
9. Білик М.Д. Фінансовий менеджмент: [навч.посібник для студентів економічних спеціальностей]. Тернопіль: Лілея,2016. 425 с.
- 10.Благун И.С. Анализ подходов к управлению прибылью предприятия. Бизнесинформ. 2015. № 9. С. 79.
- 11.Бланк И.А. Управление прибылью . [3-е изд.] М.: Ника-Центр,2017. 768 с.
- 12.Бланк И.А. Финансовый менеджмент. К.: Ника-Центр, 2008. 544 с.
- 13.Богатин Ю. В. Экономическая оценка качества и эффективности работы предприятия. Москва: Изд-во стандартов, 2010. 214 с.

14. Богатин Ю.В. Производство прибыли: Учеб. пособие для вузов. М.: Финансы: ЮНИТИ, 2008. 256 с
15. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. Посібник. К.: “Каравела”, Львів: “Новий світ-2010”, 2017. 298 с.
16. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. Посібник. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 400 с.
17. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. Київ: Молодь, 2018. 1000 с.
18. Бужин О. Л. Прибуток: рівночасне розподілення. Актуальні проблеми економіки. 2004. № 6. С. 156-161.
19. Буряковський В. В. Фінанси підприємств : [навч. посібник]. За ред. В.В. Буряковського. Дніпропетровськ : Пороги, 2006. 246 с.
20. Войтко С. В. Класифікація ризиків виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2014. № 2. С. 84 – 89.
21. Войтко С. В. Основні складові підвищення рівня ефективності системи управління прибутком та витратами підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 7. С. 43 – 46.
22. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : [навч. посіб. для студ. ВНЗ]. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 488 с.
23. Глазунов В.Н. Управление доходом фирмы. Практические рекомендации. М.: ЗАО “Издательство “Экономика”, 2003. 283 с.
24. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 – IV [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/436-15>.
25. Гриньова В.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2004. 424 с.
26. Грулев И. Динамика прибыли в условиях рынка. Бизнес-информ. 2009. № 6. С. 32-36.

27. Данченко О. Б. Математична модель ідентифікації ризиків технологічного процесу обробки деталей .Управління проектами та розвиток виробництва. 2010. № 3 (35). С. 83 – 90.

28. Данченко О. Б. Метод управління собівартістю виготовлення деталей з врахуванням ризиків. Управління проектами та розвиток виробництва. 2011. № 1 (37). С. 49 – 54.

29. Денисенко Л.О., Кучерявенко Ю.О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. Проблеми економіки організації та управління підприємствами. Вісник КНУТД. 2017. № 1. С. 145–147

30. Джеджула В. В. Визначення резервів збільшення прибутку від енергозберігаючих заходів .Економічний аналіз: зб. наук. праць. 2016. Вип. 11. Ч. 2. С. 198-200.

31. Діяльність суб'єктів господарювання. Статистичний збірник. [Електронний ресурс]. Державна служба статистики України. Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

32. Економіка підприємства : підручник. [Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Захарчин Г.М. та ін.] ; за заг. ред. Й. М. Петровича. [2-ге вид., випр.]. Л. : Магнолія плюс, Видавець СПД ФО В. М. Піча, 2006. 580 с.

33. Економіка підприємства: Підручник. За заг. ред. С.Ф. Покропивного. Вид. 2-ге, перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2009. 528 с.

34. Економічна теорія : навч. Посібник. За ред. В.О. Білика, П.Т. Саблука; 4-е вид., перероб. Та доп. К. : ННЦ ІАЕ, 2004. 560 с.

35. Економічний словник-довідник. За ред. С.В. Мочерного. Київ: Феміна, 2010. 368 с.

36. Загородній А.Г. Фінансовий словник. 4-те вид., випр. та доп. К. : Т-во “Знання”, КОО; Л.: Вид-во Львів. банк. ін.-ту НБУ. 566 с.

37. Занора В. О. “Витрати”, “видатки”, “затрати”: проблеми використання термінів. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2012. Вип. 32. С. 140 – 144.

38.Занора В. О. Експертний метод аналізу ризиків промислового підприємства. Управління проектами та розвиток виробництва. 2011. № 2 (38). С. 95 – 101.

39.Занора В. О. Стан підприємств машинобудівної галузі України. Сталий розвиток економіки. 2011. № 3. С. 37 – 41

40.Занора В. О. Формування оптимальної виробничої програми підприємства з врахуванням цінового ризику. Інноваційна економіка. 2011. № 5. С. 241 – 246.

41.Ільчук М.М. Підприємницька діяльність та агробізнес. За ред. М.М. Ільчука, Т.Д. Іщенко. К. :Вища освіта, 2006. 543 с.

42.Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності за 2010-2017 роки. Статистична інформація [Електронний ресурс]. Державна служба статистики України. Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

43.Климко Н.Г. Основи економічної теорії: політ економічний аспект : підручник для студентів економічних спеціальностей вищих закладів освіти.. : Вища школа, 1999. 743 с.

44.Купчак П. М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів : монографія. За ред. д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко. К. : Рада по вивч. прод. сил України НАН України, 2009. 152 с.

45.Курс экономического анализа. под ред. Н.И. Бокамова, А. Д. Шеремета. Москва: Финансы и статистика, 2004. 412 с.

46.Назарова Л. В. Стан харчової промисловості України та перспективи підприємств галузі на зовнішніх ринках [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://globalnational.in.ua>.

47.Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. [Електронний ресурс]. Державна служба статистики України. Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

48. Національне положення (стандарт бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2016 р. № 73) .Офіційний вісник України. 2016. № 19. 97 с.

49. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності у 2010-2017 роках [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

50. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств : [підручник для студентів вищих закладів освіти]. 2 е вид., виправ. і доп. Львів : Магнолія Плюс, 2006. 367 с.

51. Орієнтовний набір основної продовольчої сировини і харчових продуктів для забезпечення у середньому на душу населення на 2005–2018 роки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uazakon.com/dokuments/404>.

52. Основи економічних знань: навч. посіб.. А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Вища школа, 2002. 543 с.

53. Осовська Г.В. Економічний словник. Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський. К. : Кондор, 2007. 358 с.

54. Палій В. Ф. Нова бухгалтерська звітність. Київ: Контролінг, 2009. 524 с.

55. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 2. С. 25–37.

56. Пашнюк Л. О. Харчова промисловість України: стан, тенденції і перспективи розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://studentbooks.-com.ua/content/view/920/76/1/3/>.

57. Пилипенко О. Є. Розвиток харчової промисловості України. Наукові праці НУХТ 2017. Том 23. № 3. С. 15-25.

58. Праця України у 2016 р. Статистичний збірник .Державна служба статистики України. Київ : ТОВ Видавництво “Август Трейд”, 2017. 234 с.

59. Предборський В.А. Економічна теорія: підручник. К. : Кондор, 2007. 492 с.
60. Принятие финансовых решений: задачи, ситуации. В. Маевский, В.Н. Вяткин, Дж. Хриптон, А. Ю. Казак. Вопросы экономики. 1998. № 12. С. 152.
61. Промисловість України у 2011–2018 роках. Статистичний збірник. Державна служба статистики України. Київ, 2016. 382 с.
62. Рыночная экономика: словарь. Под ред. Г. Я. Кипермана. Москва: Республика, 2003. 524 с.
63. Семененко О. Г. Аналіз розвитку харчової промисловості України. Економічний вісник університету. 2017. Вип. 33(1). С. 168-182.
64. Скрипко Т.О., Ланда О.О. Менеджмент : [навч. посіб.] .К. : Центр навчальної літератури, 2006. 176 с.
65. Словник термінів і понять, що вживаються у чинних нормативно-правових актах України .Упор. : Богачова О.В., Винокуров К.С., Крусь Ю.І. Відпов. ред. Сіренко В.Ф., Станік С.Р. К. : “Оріяни”, 1999. 502 с.
66. Сотникова Л. В. О формировании финансовых результатов. Бухгалтерский учет в Украине. 2007. № 1. Стрішенець О.М., Ліщук В.І., Єлісеєва Л. В. Економічна теорія: [навч. посіб.] (гриф МОН, лист від 29.01.2016). Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2017. 206 с.
67. Статистичний щорічник України за 2016 рік [Електронний ресурс]. Державна служба статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
68. Створення доданої вартості в агросекторі. Бізнес-публікації – [Електронний ресурс]. Режим доступу: msb.aval.ua/news/?id=27338.
69. Стрішенець О. М., Маленицький Д. Теоретичні підходи до формування стратегії розвитку підприємства, її класифікація та етапів впровадження. Актуальні проблеми прикладної економіки: [кол. моногр.] За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Стрішенець. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. С. 52–63.

- 70.Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : навч. Посібник. К. : Кондор,2007. 400 с.
- 71.Фінансове планування і управління на підприємствах : [навч. посіб.]. Г.А. Семенов [та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2007. 432 с.
- 72.Фінансовий менеджмент : [навч. посіб.] .За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. Київ : ЦУЛ, 2002. 496 с.
- 73.Чечета А. І. Інформація про фінансові результати і її аналіз. Фінанси України. 2007. № 5. С. 32–34.
- 74.Шваб Л.І. Економіка підприємства : [навч. посіб. для студ. ВНЗ]. 4 е вид. К. : Каравела, 2007. 584 с.
- 75.Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку. Вісник ЖДТУ. Серія економічні науки. 2010. № 4 (54). С. 201-203.
- 76.Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : [підручник]. К. : Знання, 2006. 439 с.
- 77.Шеремет А. Д. Комплексный экономический анализ деятельности предприятий. Москва: Экономика, 2000. 210 с.
- 78.Энциклопедия финансового менеджмента: сокр. пер. с англ. Ред. кол.: А.М. Емельянов,В.В. Воронов, В.И. Кушлин и др. 5-е. изд., М. : РАГС: ОАО “Изд-во “Экономика”, 2008. 823 с.
79. Офіційний web-сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА “АВК”М. ДНІПРО”	за ЄДРПОУ	00373882
Територія		за КОАТУУ	1210137200
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне акціонерне товариство	за КОПФГ	111
Вид економічної діяльності	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	за КВЕД	10.82
Середня кількість працівників	1944		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	49051 Дніпропетровська область Індустріальний район місто Дніпро вулиця Журналістів, будинок 11, т.056 790-22-28		

)

Актив	Код рядка	01.01.2016	31.12.2016
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	89	65
первісна вартість	1001	471	455
накопичена амортизація	1002	382	390
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	189040	188956
первісна вартість	1011	233900	254507
знос	1012	44860	65551
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
1	2	3	4
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0

Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	189129	189021
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4888	8341
Виробничі запаси	1101	4844	8291
Незавершене виробництво	1102	44	19
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	31
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	191683	280349
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	33627	11038
з бюджетом	1135	4859	14370
у тому числі з податку на прибуток	1136	141	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2773	3631
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	6409	10495
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	6409	10495
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
1	2	3	4
Усього за розділом II	1195	244239	328224
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0

Баланс	1300	433368	517245
Пасив	Код рядка	31.12.2018	31.12.2016
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	15390	15390
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	70970	64456
Додатковий капітал	1410	3229	3229
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	3847	3847
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	90161	97619
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	183597	184541
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	7843	7050
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	7843	7050
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
1	2	3	4
за товари, роботи, послуги	1615	220955	302272
за розрахунками з бюджетом	1620	1036	2152
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	223
за розрахунками зі страхування	1625	2551	2061
за розрахунками з оплати праці	1630	5329	7410

за одержаними авансами	1635	274	26
за розрахунками з учасниками	1640	49	73
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	6100	9617
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	5634	2043
Усього за розділом III	1695	241928	325654
Баланс	1900	433368	517245

ДОДАТОК Б

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2016 01 01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА "А.В.К.", М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК"	за ЄДРПОУ	00373882
	(найменування)		

)

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	2016	2015
1	2	4	3
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	822581	434188
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2016	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2017	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(753641)	(413277)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	68940	20911
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати від зміни у резервах довгострокових зобов'язань)	2105	0	0
Дохід (витрати від зміни інших страхових резервів)	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	12582	88266
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(21031)	(18508)
Витрати на збут	2150	(42545)	(3337)

Продовження додатка Б

1	2	3	4
Інші операційні витрати	2180	(16541)	(86389)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1405	943
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	4
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(5)	(333)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1400	614
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід з податку на прибуток	2300	-1198	-1192
Прибуток (збиток від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	202	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(578)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	2018	2016
Дооцінка (уцінка необоротних активів)	2400	0	0
Дооцінка (уцінка фінансових інструментів)	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	122727	162018
Витрати на оплату праці	2505	132510	87724
Відрахування на соціальні заходи	2510	29346	32633
Амортизація	2515	20966	17433
Інші операційні витрати	2520	121848	60090
Разом	2550	427397	359898

Продовження додатка Б

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	790073	790073
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	790073	790073
Чистий прибуток (збиток на одну просту акцію)	2610	0.2556726	-0.731578
Скоригований чистий прибуток (збиток на одну просту акцію)	2615	0.2556726	-0.731578
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

ДОДАТОК В

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА “АВК”М. ДНІПРО”	за ЄДРПОУ	00373882
Територія		за КОАТУУ	1210137200
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне акціонерне товариство	за КОПФГ	111
Вид економічної діяльності	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	за КВЕД	10.82
Середня кількість працівників	1944		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	49051 Дніпропетровська область Індустріальний район місто Дніпро вулиця Журналістів, будинок 11, т.056 790-22-28		

)

Актив	Код рядка	31.12.2016	31.12.2017
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	65	46
первісна вартість	1001	455	454
накопичена амортизація	1002	390	408
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	3314
Основні засоби:	1010	188956	196016
первісна вартість	1011	254507	282399
знос	1012	65551	86383
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	
первісна вартість	1016	0	
знос	1017	0	
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	
первісна вартість	1021	0	
накопичена амортизація	1022	0	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	
1	2	3	4
інші фінансові інвестиції	1035	0	
Відстрочені податкові активи	1045	0	
Гудвіл	1050	0	

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	
Інші необоротні активи	1090	0	
Усього за розділом I	1095	189021	199376
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	8341	9701
Виробничі запаси	1101	8291	
Незавершене виробництво	1102	19	
Готова продукція	1103	0	
Товари	1104	31	
Поточні біологічні активи	1110	0	
Депозити перестраховання	1115	0	
Векселі одержані	1120	0	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	280349	304368
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	11038	16049
з бюджетом	1135	14370	5422
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	
з нарахованих доходів	1140	0	
із внутрішніх розрахунків	1145	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3631	1760
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	
Гроші та їх еквіваленти	1165	10495	28554
Готівка	1166	0	
Рахунки в банках	1167	10495	28554
Витрати майбутніх періодів	1170	0	2087
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	
резервах незароблених премій	1183	0	
інших страхових резервах	1184	0	
Інші оборотні активи	1190	0	5110
1	2	3	4
Усього за розділом II	1195	328224	373051
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	
Баланс	1300	517245	572427
Пасив	Код	31.12.2016	31.12.2017

	рядка		
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	15390	15390
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	
Капітал у дооцінках	1405	64456	58509
Додатковий капітал	1410	3229	3229
Емісійний дохід	1411	0	
Накопичені курсові різниці	1412	0	
Резервний капітал	1415	3847	3847
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	97619	104615
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	
Усього за розділом I	1495	184541	185590
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	7050	6339
Пенсійні зобов'язання	1505	0	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	61800
Довгострокові забезпечення	1520	0	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	
Цільове фінансування	1525	0	
Призовий фонд	1540	0	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	
Усього за розділом II	1595	7050	68139
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	
Векселі видані	1605	0	
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	

1	2	3	4
за товари, роботи, послуги	1615	302272	269752
за розрахунками з бюджетом	1620	2152	3014
за у тому числі з податку на прибуток	1621	223	262
за розрахунками зі страхування	1625	2061	2890
за розрахунками з оплати праці	1630	7410	10178
за одержаними авансами	1635	26	225
за розрахунками з учасниками	1640	73	72
із внутрішніх розрахунків	1645	0	
за страховою діяльністю	1650	0	
Поточні забезпечення	1660	9617	10485
Доходи майбутніх періодів	1665	0	19098
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	
Інші поточні зобов'язання	1690	2043	2984
Усього за розділом III	1695	325654	318698
Баланс	1900	517245	572427

ДОДАТОК Г

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2016 01 01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА "А.В.К.", М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК"	за ЄДРПОУ	00373882
	(найменування		

)

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	2017	2016
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	897388	822581
Чисті зароблені страхові премії	2010		0
Премії підписані, валова сума	2011		0
Премії, передані у перестраховання	2012		0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2016		0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2017		0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(821691	(753641
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0
Валовий: прибуток	2090	75697	68940
Валовий: збиток	2095	((0
Дохід (витрати від зміни у резервах довгострокових зобов'язань)	2105		0
Дохід (витрати від зміни інших страхових резервів)	2110		0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0
Інші операційні доходи	2120	9029	12582
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0
Адміністративні витрати	2130	(26215	(21031
Витрати на збут	2150	(44792	(42545

Продовження додатка Г

1	2	3	4
Інші операційні витрати	2180	(12599	(16541
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1120	1405
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	((0
Дохід від участі в капіталі	2200		0
Інші фінансові доходи	2220		0
Інші доходи	2240	26	0
Дохід від благодійної допомоги	2241		0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1)	(5)
Прибуток (збиток від впливу інфляції на монетарні статті)	2275		0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1145	1400
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід з податку на прибуток)	2300	-815	-1198
Прибуток (збиток від припиненої діяльності після оподаткування)	2305		0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	330	202
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	2017	2016
Дооцінка (уцінка необоротних активів)	2400		0
Дооцінка (уцінка фінансових інструментів)	2405		0
Накопичені курсові різниці	2410		0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	138301	122727
Витрати на оплату праці	2505	169176	132510
Відрахування на соціальні заходи	2510	36975	29346
Амортизація	2515	21067	20966
Інші операційні витрати	2520	142458	121848
Разом	2550	507977	427397

Продовження додатка Г

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	790073	790073
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	790073	790073
Чистий прибуток (збиток на одну просту акцію)	2610		0.2556726
Скоригований чистий прибуток (збиток на одну просту акцію)	2615		0.2556726
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0

ДОДАТОК Д

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА “АВК”М. ДНІПРО”	за ЄДРПОУ	00373882
Територія		за КОАТУУ	1210137200
Організаційно- правова форма господарювання	Приватне акціонерне товариство	за КОПФГ	111
Вид економічної діяльності	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	за КВЕД	10.82
Середня кількість працівників	1841		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	49051 Дніпропетровська область Індустріальний район місто Дніпро вулиця Журналістів, будинок 11, т.056 790-22-28		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	46	38
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	454	433
накопичена амортизація	1002	408	395
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3314	2321
Основні засоби	1010	196016	206650
первісна вартість	1011	282399	315514
знос	1012	86383	108864
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	--	--
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	199376	209009
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	9701	15495
Поточні біологічні активи	1110	--	--

Продовження додатка Д

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	304368	286027
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	16049	14613
з бюджетом	1135	5422	4983
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	21
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1760	1719
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	28554	25545
Рахунки в банках	1167	28554	25545
Витрати майбутніх періодів	1170	2087	46
Інші оборотні активи	1190	5110	8281
Усього за розділом II	1195	373051	356709
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	572427	565718

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	15390	15390
Капітал у дооцінках	1405	58509	52841
Додатковий капітал	1410	3229	3229
Резервний капітал	1415	3847	3847
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	104615	110966
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	185590	186273
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	6339	6262
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	61800	61800
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	68139	68062
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	--	--
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	269752	257995

Продовження додатка Д

1	2	3	4
розрахунками з бюджетом	1620	3014	3161
у тому числі з податку на прибуток	1621	262	--
розрахунками зі страхування	1625	2890	3198
розрахунками з оплати праці	1630	10178	12620
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	225	74
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	72	59
Поточні забезпечення	1660	10485	14384
Доходи майбутніх періодів	1665	19098	17342
Інші поточні зобов'язання	1690	2984	2550
Усього за розділом III	1695	318698	311383
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	572427	565718

ДОДАТОК Ж

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднь ого року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	893832	897388
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(821467)	(821691)
Валовий: прибуток	2090	72365	75697
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	12074	9029
Адміністративні витрати	2130	(34143)	(26215)
Витрати на збут	2150	(31973)	(44792)
Інші операційні витрати	2180	(17950)	(12599)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	373	1120
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	--	--
Інші доходи	2240	1756	26
Фінансові витрати	2250	(--)	(--)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(7)	(1)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2122	1145
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід з податку на прибуток)	2300	-2080	-815
Прибуток (збиток від припиненої діяльності після оподаткування)	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	42	330
збиток	2355	(--)	(--)

Продовження додатка Ж

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка необоротних активів)	2400	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	42	330

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	131483	138301
Витрати на оплату праці	2505	231547	169176
Відрахування на соціальні заходи	2510	50292	36975
Амортизація	2515	24148	21067
Інші операційні витрати	2520	162662	142458
Разом	2550	600132	507977

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток на одну просту акцію)	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток на одну просту акцію)	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--